

Csökken a minimálbér reálértéke az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

A washingtoni egyetem két professzora, nemrégiben tanulmányt tett közle az amerikai minimálbérek alakulásáról. Jelenleg az Egyesült Államokban az adható legalacsonyabb órabér 3,35 dollár. Ezt az értéket még 1981 januárjában állapították meg.

Az azóta eltelt időszakban a megélhetési költségek 26 százalékkal emelkedtek az Egyesült Államokban. A tanulmány megállapítja, hogy annak a munkásnak a keresete, aki egész évben az adható minimális órabérért van foglalkoztatva, s ebből tartja el háromtagú családját, 24 százalékkal a hivatalosan megállapított szegénységi szint alatt marad.

Az USA-ban jelenleg 8 millió foglalkoztatott kap minimálbért, illetve még ennél is kevesebbet. Néhány ágazatban — mezőgazdaság, szolgáltatóipar stb. — a munkáltatók sok esetben nem is veszik figyelembe a hivatalos legalacsonyabb órabért, hanem ennél kevesebbet fizetnek a jelentkező munkaerőnek. A minimálbérért dolgozók fele 25 éven feletti munkavállaló.

A tanulmány szerzői rámutatnak, hogy legalább 4,38 dollárra kellene felemelni a legalacsonyabb órabért ahhoz, hogy az ebből élő családok újra elérjék a hivatalos szegénységi szintet.

Jelenleg az órabér-minimum mindössze 38 százalékát éri el az átlagos amerikai órabérnek. Ez az arány 1949 óta nem volt a jelenlegihez hasonlóan alacsony. A Levitan és I. Shapiro elérkezettnek látja az időt a legalacsonyabb órabér felemelésére. Megítélésük szerint a 4,30—4,38 dolláros órabér-minimum nem gyakorolna kedvezőtlen, inflációs hatást az amerikai gazdaságra. Amikor a legutóbbi emelésre 1981-ben sor került, az 5,5 millió érintett dolgozó összesített éves jövedelme 2,2 milliárd dollárral emelkedett. Ez mindössze 0,2 százaléka volt az 1981-ben nemzetgazdasági szinten kifizetett béreknek. A tanulmány szerzői felhívják az USA törvényhozásának figyelmét a mielőbbi cselekvésre, a minimálbérek felemelésének hiányában ugyanis — az alacsony amerikai inflációs szint ellenére — tovább romlik a foglalkoztatottak egy széles rétegének a helyzete.

ADATFELDOLGOZÁS — BÉRMUNKÁBAN 86.9.2.

New York-i tudósítónktól:

Az *American Airlines* menetrendszerű barbadosi járata naponta mintegy 550 kilógramm gépi adatfeldolgozásra váró anyagot visz a karib-tengeri országba. Az ottani *Caribbean Data Services* 500 helybéli alkalmazottja kódolja a beérkezett információs anyagot, majd a számítógépek elvégzik a szükséges műveleteket. A légiforgalommal kapcsolatos feldolgozott adatok ezután műhold segítségével folytatják útjukat az *American Airlines* tulsai központjába.

Az amerikai légitársaság csak egy az USA sok vállalata közül, amelyek külföldön, úgynevezett olcsó bérű országokban végeztetik el az ügyviteli és egyéb adatfeldolgozást. A bérmunkáltatás oka egyértelmű: míg az Egyesült Államokban egy számítógép-programozó órábéré 9 dollár, ugyanezért a munkáért a barbadosi programozó 2,20 dollárt kap óránként. Az amerikai vállalatok Barbadoson kívül Jamaicában, Grenadán és újabban a Kínai Népköztársaságban is végeztetnek béradat-feldolgozást.

A dallasi *Pacific Data Services* kliensel számára 1981 óta ajánlja Kínát adatfeldolgozási munkák el-

végzésére. A cég szerint a kínai programozók, akik általában nem beszélnek az angolt, 99,95 százalékos pontosságú munkát végeznek, s ez a programozó tevékenységben igen jó eredménynek számít. A kínai programozók elsősorban amerikai gazdasági statisztikák, ipari termelési elemzések, valamint újság-archívumok elektronikus feldolgozását végzik. Ezért a munkáért az USA-ban 12 dolláros órabért fizetnek, a dallasi vállalat viszont 4 dolláros órabérért veszi igénybe partnerének szolgáltatásait.

A San Diegó-i egyetem tanulmánya szerint külföldön mintegy 15 ezren végeznek adatfeldolgozási bérmunkát amerikai vállalatok részére. Írországban például a kormány gazdaságfejlesztési ügyekkel foglalkozó ügynöksége nemrégiben elektronikus adatfeldolgozási bérmunkák elvégzésére, illetve szakemberek kölcsönzésére külön vállalatot hozott létre. Amerikai leányvállalata, a kaliforniai *CompuCorp* 15—17 ezer dollárért kölcsönöz ki egy évre ír programozót. Ez az összeg egyharmada a szakmában szokásos éves amerikai fizetésnek. Az írországi vállalatnak jelenleg 66 számítógép-„bérmunkása” van.

86. 8. 13.

Kedvező konjunktúra az amerikai kempingiparban

New York-i tudósítónktól:

Üzleti szempontból eredményes nyár és év elé néz az amerikai „kempingipar”, amelybe statisztikailag a sport- és sportruházati cikkek értékesítési adatai is beletartoznak. A Nemzetközi Sportáru Szövetség jelentése szerint 1986-ban 775 millió dollár értékű kempingfelszerelést és sportruházatot értékesítenek az Egyesült Államokban. Ez az érték 1985-höz képest 7 százalékos emelkedést tükröz. A raktárkészletek gyorsan apadnak, s a nyár elején az eladások értéke 10 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit.

A hazai turizmus és ezen belül a kempingezés bővülését idén a szakemberek több tényezővel magyarázzák. A nemzetközi terrorizmus terjedése a szabadságukat külföldön eltölteni szándékozó amerikaiak nagyobbik részét otthonmaradásra, tehát országjárásra kényszerítette. A csökkenő kamatlábak, valamint az olcsó üzemanyag kedvezően befolyásolja a lakókocsik

iránti keresletet és a vásárlási kedvet. Hatásosnak bizonyult az az országos propagandaakció, amely a hazai tájak megismerésére szólította fel az amerikaiakat.

Nagy forgalomra számítanak a kempingek is, amelyek száma meghaladja a 16 ezret az Egyesült Államokban. (1975 óta mintegy egyharmadával növekedett a kempingtáborok száma az országban.) A kempingtáborok nagy része valamelyik országos hálózat tagja, általában franchise-formában működik. (Az USA legnagyobb kempinghálózata, a *Kampgrounds of America* 700 táborral rendelkezik.) Újabban terjedőben vannak az exkluzív, klub jellegű kempingtábor-hálózatok is, amelyek időről időre rekordbevételre számítanak.

Tavaly a kempingtáborok az országban 2,7 milliárd dollár bevételt jeleztek s a prognózis szerint az idei forgalom meghaladja majd a 3 milliárd dollárt.

8-1-18

1987. jan. 6.

»Pelenkaháború« az Egyesült Államokban

New York-i tudósítónktól:

Az eldobható, egyszer használatos pelenkanadrágok egyesült államokbeli piacán 1980 óta éles küzdelem folyik a minél nagyobb részesedés megszerzéséért a két legnagyobb gyártó, a *Procter and Gamble* és a *Kimberly—Clark* között. A szóban forgó két cég együtt véve évente 3 milliárd dolláros forgalmat bonyolít le ebből a csecsemőkelengyéből, s a legújabb felmérések szerint a *Procter and Gamble* jelentős előnyre tett szert e fontos piacon.

Korábban a *Huggies* és a *Pampers* márkák vetélkedtek egymással a *Kimberly*, illetve a *Procter* képviselőjében, mindaddig, míg a *Procter* forgalomba nem hozta 1986 elején *Ultra Pampers* nevű gyártmányát. Ez az eldobható pelenkanadrág minden korábbinál nagyobb nedvszívó képességgel rendelkezik, ugyanis egy speciális vegyi anyaggal van átitatva (összetételét a *Procter* gondosan titkolja).

Az új anyag révén a pelenkanadrág egyúttal könnyebb is, hiszen így kevesebb rétegből kell összeállítani.

Az új termék sikerei nyomán a *Procter* részesedése a pelenkanadrágok piacán egy év alatt 47 százalékról 56 százalékra növekedett, míg a *Kimberly* — noha időközben ők is kijöttek egy hasonló cikkel — 35 százalékról 28 százalékra esett vissza.

A *Procter* sikereihez nyilvánvalóan az is hozzájárult, hogy 1985-ben 500 millió dollárt költöttek új gyártósorok beszerzésére. A cég számításai szerint az eldobható pelenkanadrágok értékesítéséből jövőre 250 millió dollár adózás előtti profit származik majd. Már arról is érkeztek hírek, hogy eredményes kísérleteket folytatnak az *Ultra Pampers* továbbfejlesztésére: hamarosan megjelennek a boltokban az úgynevezett jelző pelenkanadrágok, amelyek nedvesség hatására azonnal elszíneződnek.

Gazdát cserélt a National autókölcsönző vállalat

1987. jan. 15.

New York-i tudósítónktól:

A Hertz és az Avis után az Egyesült Államok harmadik legnagyobb autókölcsönző cége, a *National Car Rental System* januártól új tulajdonos felügyelete alatt folytatja tevékenységét. A *Paine Webber Capital* beruházói cég vezette pénzügyi érdekeltség az autókölcsönzőt 459 millió dollárért vásárolta meg a *Household International* vállalatától. A felvásárló pénzügyi csoport bejelentette, hogy kifizeti a National egymilliárd dollárra becsült adósságait.

A minneapolis-i székhelyű autókölcsönző vállalat Észak-Amerikában 60 ezres személy- és tehergépkocsiparkkal rendelkezik. Az autókölcsönzésével a kontinensen 1094 National-iroda foglalkozik. 1986 első kilenc hónapjában a National forgalma 633,7 millió dollár volt, adózás utáni nyeresége pedig elérte a 20,3 millió dollárt. A korábbi tulajdonos, a Household az eladásból befolyt összeget termelő tevékenységének bővítésére szándékozik fordítani.

Szálóptikás telefonvezeték az Atlanti-óceán alatt

87-17

New York-i tudósítónktól:

Az Egyesült Államokban, New Jersey állam partvidékén, megkezdődtek a TAT 8 elnevezésű transzatlanti telefonkábel-rendszer telepítésének előkészületei. Huszonkilenc amerikai és nyugat-európai távközlési vállalat 335 millió dolláros beruházással tenger alatti telefonkábel-t fektet le Tuckerton és az angliai Widemouth között. Az angol fogadóállomás azonban nem jelent egyúttal végállomást, innen ugyanis tovább ágazik a vezeték a franciaországi Penmarchba. A 3600 tengeri mérföld hosszúságú kábel lefektetésének nagy részét az AT and T telefoltársaság végzi. A brit Standard Telephones and Cables PLC 280 tengeri mérföldön végzi el a munkálatokat, a francia CIT Alcatelre pedig 168 mérföld jut. A vállalkozásban többek között még részt vesz az ITT, az RCA, a Western Union Telegraph, valamint az MCI International.

Az elmúlt 30 évben az Atlanti-óceán két partja között 7 telefonkábel-t fektettek le. Az első, a TAT 1 még mindössze 36 telefonbeszélgetés egyidjű továbbítására volt alkalmas, az 1983-ban lefektetett TAT 7-es kábel viszont kilencezer beszélgetést továbbít egyszerre. Az 1988-ban üzembe helyezendő legújabb tenger alatti kábel egyidejűleg 40 ezer telefonbeszélgetést tesz majd lehetővé, ugyanis ezúttal első ízben szálóptikás kábelt fektetnek az óceán mélyére. A vezeték három pár kábelt üzemeltet: egy-egy pár bonyolítja le a kétirányú telefonforgalmat, a harmadik pár pedig tartalék.

A kontinensek közötti telefonbeszélgetések jelentős része ma már műholdak segítségével bonyolódik le, a TAT 8-nak tehát nem első-sorban a hangtovábbításban lesz kiemelkedő jelentősége, hanem az adatközlésben. Az új kábel segítségével számottevően kibővíülhet a két kontinens közötti adatközlési forgalom, a számítógépek „beszélgetése” ugyanis ma még biztonságosabb kábelen, mint műholdon keresztül. Az amerikai és a nyugat-európai vállalatok, valamint a kutatóintézetek között megnövekszik és meggyorsul majd az információ-cseré és -áramlás.

A vállalkozásban részt vevő 29 távközlési cég ezenfelül is folytatja az együttműködést. Nemrégiben szerződést írtak alá egy második szálóptikás transzatlanti kábel-rendszer megépítéséről. A TAT 9, amely a tervek szerint 80 ezer telefonbeszélgetést képes majd egyidejűleg továbbítani, 1991-ben készül el, beruházási költsége mintegy 400 millió dollár. Ezzel párhuzamosan az amerikai Nynex Corporation és a brit Cable and Wireless cég is szálóptikás kábelösszeköttetést létesít New York és London között, 600 millió dolláros költséggel.

Az érdekelt országokban már tervezik a csendes-óceáni szálóptikás telefonkábel építését is. Tenger alatti összeköttetés létesül majd a következő évtizedben San Francisco és Japán keleti része között, s szó van arról, hogy leágazást építenek a Fülöp-szigetek irányába is. A mintegy 6 ezer tengeri mérföld hosszúságú kábelt a tervek szerint amerikai és japán távközlési vállalatok együtt fektetik le.

Handwritten text at the top left, possibly a date or reference number.

Handwritten text at the top right, possibly a name or title.

Handwritten text in the upper middle section, possibly a title or heading.

Handwritten text in the upper right section, possibly a name or title.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

Handwritten text in the left margin, possibly a page number or reference.

EGY MÁRKA BŰCSÚJA

New York-i tudósítónktól:

A világhírű Singer-varrógépek gyártója, a Singer Company bejelentette, hogy néhány hónapon belül megszünteti a fogalomá lett varrómasinák gyártását. A vállalat 135 évvel ezelőtt kezdett el varrógépeket gyártani, s már a századfordulón évi több mint egymillió darab — akkor még lábhajtású — gépet adott el. Az évtizedek múlásával mind több versenytárs jelent meg a varrógépek piacán, a Singer népszerűsége azonban nem csökkent.

A vállalat fokozatosan bővítette termelési profilját, s tavaly a varrógépek már csak 23 százalékkal részesedtek a Singer termeléséből. Ugyanakkor a repülőgépeken és az űrkutatásban használatos elektronikai berendezések és alkatrészek, 56 százalékkal részesedtek a gyártási skálából. A háztartási berendezések és készülékek részaránya 1985-ben 21 százalék volt.

A Singer számára a varrógépek gyártása a hetvenes évek közepétől kezdve egyre kevésbé volt kifizetődő a magas amerikai munkabérek miatt, ezért a nyolcvanas esztendőök elején áthelyezte a gyártást Tajvan-

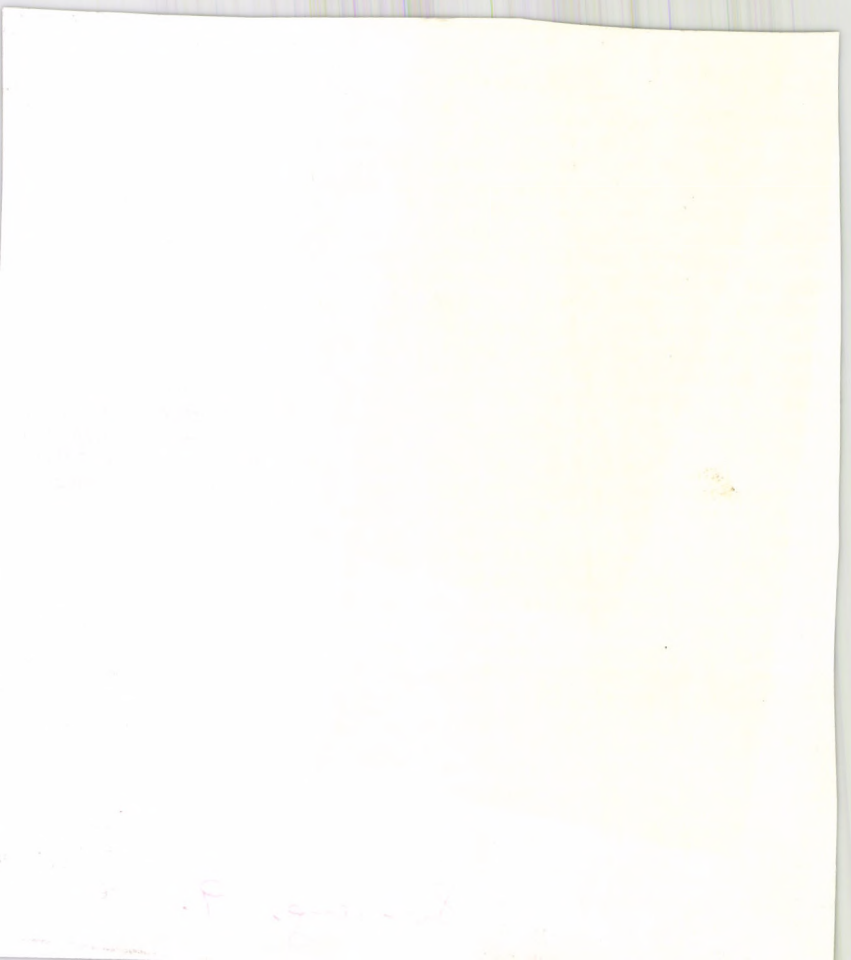
ra, Brazília, valamint Olaszországba. A gyártott Singer-masínák kétharmadát ma már az Egyesült Államokon kívül értékesítik.

A varrógépek eladásából a Singer 1984-ben és tavaly egyaránt 29 millió dollárt nyert. A cég teljes profitja tavaly 82 millió dollárt ért el. A Singer 1984-ben még 784, tavaly viszont csak 568 millió dollár értékben adott el varrógépeket.

Az eladások hanyatlása, valamint a cég termelési szerkezetének folyamatos korszerűsítése arra készítette a vállalat vezetőit, hogy fontolóra vegyék a varrógépgyártás megszüntetését. A tervek szerint a Singer-birodalmon belül egy új céget alapítanak, amely csak bútorok és varrógépek gyártásával foglalkozik majd. A Singer márkanév azonban csak az anyavállalat használhatja, a varrógépek más néven kerülnek forgalomba.

Az „új” Singer termelésének 80 százalékát adják majd az elektronikai termékek (navigációs berendezések, repülésszimulációs felszerelések, taktikai ellenőrző rendszerek stb.), míg a háztartási berendezések részesedése 20 százalék lesz.

86. aug. 19.

87. jan. 20

Japán behatolás az amerikai boriparba

New York-i tudósítónktól:

A japán Otsuka gyógyszeripari vállalat megvásárolta Kalifornia egyik vezető bortermelő és -palackozó vállalatát, az 1959-ben alapított Ridge Vineyards-ot. (Az ügylet értékét a felek nem hozták nyilvánosságra.)

Az Otsuka éves forgalma mintegy másfél milliárd dollár, a gyógyszerek mellett élelmiszeripari vegyi anyagokat is gyárt. A borászattal a cég nemrégiben kezdett el fog-

lalkozni, hazai gazdasága a Fudzsi hegység közelében található. A kaliforniai vállalat az eladást azzal indokolta, hogy a japán cég „árnyékában” jobban megtalálja számításait. A Ridge évi 40 ezer láda bort forgalmaz, elsősorban cirfandli és cabernet sauvignon fajtákat.

A japán gyógyszeripari vállalat már több érdekeltséggel rendelkezik az Egyesült Államokban, de ez az első eset, hogy részesedést szerzett a boriparban.

Tovább tart a szerszámgépipar válsága az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

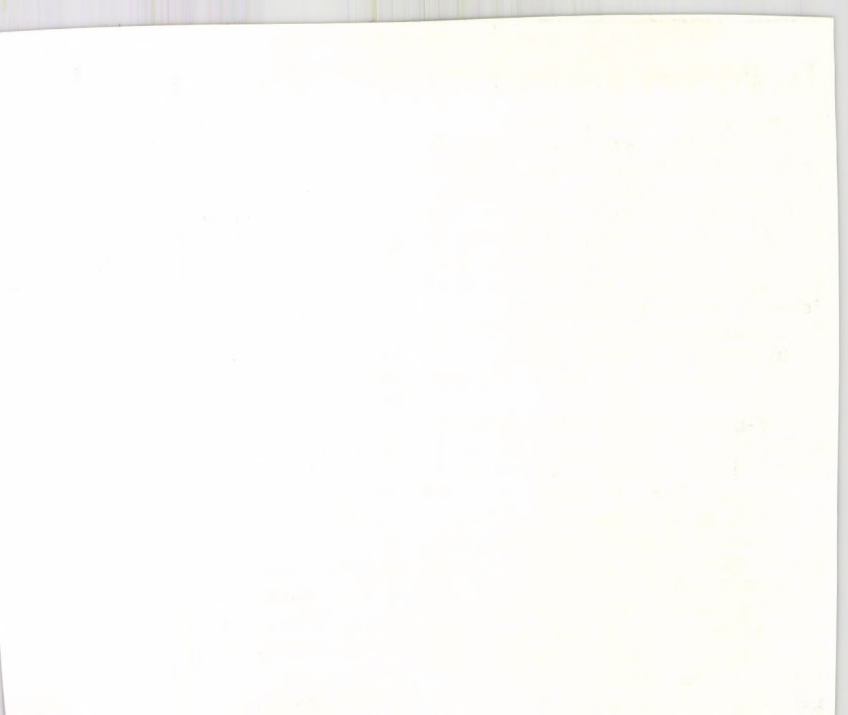
Az amerikai szerszámgépgyártók ipari szövetségének összesítő jelentése szerint az iparág rendelésállománya 1986-ban 16 százalékkal volt kisebb, mint egy évvel korábban. A szövetség véleménye szerint az ágazat kedvezőtlen konjunktúrájában jelentős szerepet játszott az amerikai gazdaság gyenge teljesítménye, az új adótörvény körüli bizonytalanságok, valamint az egyre növekvő bevétel.

1985-ben a szerszámgépgyárak részére 2,53 milliárd dollár értékű új megrendelés érkezett, 1986-ban ez az összeg 2,13 milliárd dollárra csökkent. A rendelések háromnegyede fémvágó gépekre, és berendezésekre, egynegyede pedig fémformáló gépekre szólt.

Szakértők véleménye szerint érezhető javulásra idén sem számíthat az amerikai szerszámgépgyártás. Noha az USA legnagyobb szerszámgépszállítója — Japán, az NSZK,

Svájc és Dél-Korea — amerikai nyomásra „önkéntes” exportkorlátozást vezettek be, a hazai iparnak jó esetben csak a kieső import pótlására lesz lehetősége. Számítások szerint az iparág idei rendelésállománya az esztendő végén legfeljebb 170 millió dollárral lesz nagyobb a tavalyinál. Ám ez a szerény növekedés is kétséges, a külföldi versenytársak ugyanis időközben leányvállalatokat alapítottak az USA-ban a protekcionista intézkedések kivédése és a vámhatárok megkerülése céljából. 87. febr. 26.

A Donaldson piackutató intézet szerint a szerszámgépiparnak jelentős kihasználatlan kapacitása van. Ennek kialakulásában az is közre játszott, hogy az amerikai autóipar tavaly szinte alig vásárolt új szerszámgépeket. Az előrejelzések szerint idén sem várható lényeges változás e legnagyobb fogyasztó beruházási tevékenységében.

Légikisasszonyok lázadása

Az Egyesült Államokban mintegy 110 nagyobb légitársaság repülőgépei róják éjjel-nappal a légi országutakat, s a statisztikák tanúsága szerint a kisebb, úgynevezett beszállító légitársaságok száma megközelíti az ezret. A kíméletlen áverseny következtében soha nem látott alacsony szintre süllyedtek a légitársaságok, s napjainkban az USA-ban sok esetben olcsóbb repülőgéppel utazni, mint vonattal vagy autóbusszal. Évtizedünkben a kényelem és az alacsony árak következtében az amerikaiak számára szinte mindennaposá vált a repülés, a légitársaságok nem is panaszkodnak kedvezőtlen üzletmenetre.

„Újkori rabszolgák?”

Persze, ami kényelem az utas számára, s jó profitot hoz a légitársaságoknak, az nem egyértelműen kedvező a légitársaságok alkalmazottainak, elsősorban az utaskísérőknek. A gépek zsúfoltsága, a „sűrített” menetrend miatt több lett a munkájuk, s ezzel távolról sem nőtt arányosan jövedelmük. A magukat újkori rabszolgáknak nevező légikisasszonyok országos akciót kezdeményeztek munkájuk jobb megbecsüléséért, vagy ahogyan ők fogalmazták: „felszabadításukért”.

New York és Washington között az Eastern és a PanAm légitársaság félóránként közlekedtet járattot. A repülőjegy akár öt perccel az indulás előtt is megvásárolható, s az utasok amolyan helyi érdekű vicinálisnak tekintik az útvonalat repülő gépeket. A két város között a „tisztá” repülési idő nem több, mint 35 perc, s a stewardesseknek ebben a röpke félórán szinte csodát kell művelniük. 35 perc áll rendelkezésükre, hogy az utasokat tájékoztassák a biztonsági előírásokról, felszolgálják az ételt

és az italt, eltakarítják az „étkezési hulladékot”, kiösszák az újságokat és a folyóiratokat. S mindezt mosolyogva, kedvesen és jólápoltan. A két város között szolgálatot teljesítő utaskísérő naponta 6–8 ingajaratot „hajt” végig, a le- és felszállás között 20–25 percnyi ideje van magát kifűjni, és a sminket „megigazítani”. Hasonló kemény munkát végeznek a többi útvonalon repülő sztyuvík is, s bizony estére kevesen tudják elkerülni az ólmos fáradtságot.

Az Egyesült Államokban a légikísérő nem irigyelt, s nem kiemelt foglalkozás. A társadalom a légikisasszonyokat — és a kis számú férfi utaskísérőt — ugyanolyan kiszolgáló alkalmazottnak tekintti, mint a bolti, vagy az áruházi eladót. Tőle is elvárja a türelmes és udvarias kiszolgálást, a mosolygást és nem utolsósorban a szakértelmet. Az utas elvégre kifizette a jegy árát, s ezért tökéletes kiszolgálásban akar részesülni...

TWA-sztrájk

Az USA-ban a légi közlekedés dolgozói — a pilótákat kivéve — nem tartoznak a jól fizetett alkalmazottak sorába. A légibizniszben tavaly az éves átlagjövedelem 42 ezer dollár volt, amelynek egyharmadát azonnal elviszi az adóhivatal. (Ez az első pillantásra magas átlag úgy „jött ki”, hogy a számításhoz figyelembe vették a pilóták évi 103 ezer dolláros fizetését is.) Az amerikai légitársaságoknál foglalkoztatott légi utaskísérők éves jövedelme nem éri el a 20 ezer dollárt, a kezdőfizetés — amely öt évig változatlan marad — pedig egységesen 12 ezer dollár egy évre. Hogy ez milyen nagyságrendet jelent, azt jól érzékelteti néhány megélhetési adat: egy szerény lakás (átlagos környéken) havi bére 4–600 dollár, egy színházjegy ára 25–30 dollár, egy szerény vendéglői

étkezést pedig nem lehet „magúszni” 8–10 dollár alatt. New Yorkban egy autóbussz-, vagy metrójegy ára egy dollár, a fodrász pedig legkevesebb 20 dollárral „könnyíti meg” a hölgyek pénztárcáját. Az élelmiszer viszont — a hús kivételével — nem drága.

Az amerikai légikísérők szakszervezetének 23 ezer tagja (a szakmában ennél sokkal többen dolgoznak) az évi 12–20 ezer dolláros fizetést kevésnek tartja. A légikisasszonyok országos lázadása, amely a mind gyakoribb sztrájkokban nyilvánul meg, egyelőre süket fülekre talál. A légitársaságok az alacsony bérekkel saját jövedelmezőségüket és versenyképességüket javítják — így hosszabb távon sem céljuk a számottevő béremelés. (Erdemes megjegyezni, hogy az Egyesült Államokban az utóbbi 4–5 évben számottevően lelassult a béremelések üteme: míg az évtized elején az évi 6–8 százalékos béremelés volt az országban a jellemző, idén a fizetések átlagosan 2 százalékkal növekednek.)

A kollektív szerződés tárgyalása idején a TWA légitársaság 6500 utaskísérője lépett sztrájkba, hogy így kényszerítse ki a béremelést. A cég vezetése azonban hajthatatlan maradt, s mire a sztrájkoló utaskísérők feladták követeléseiket, a TWA már cselekedett: több ezer légikisasszonyt vett fel, akik évi 10 ezer dolláros fizetésért is hajlandók voltak szolgálatba állni... A sztrájk szinte „jól jött” a TWA-nak, hiszen a légi utaskísérők átlagbérért sikerült lejjebb nyomnia.

Hatvan év

Az American Airlines „fedélzeti rabszolgái” tanultak kollégáik esetéből, s ők a munkabeszüntetés helyett a munkalassítást, illetve az előírások szigorú betartását választották tiltakozásul az alacsony bérek

ellen. Nem vállaltak túlórákat, s a munkájukat a szabályok szó szerinti betartásával látták el. Miután ez az akció sem vezetett eredményre, minden visszaállt a régi kerékvágásba. A szakszervezeti előírások szerint — amelyet a légitársaságok is elfogadtak — a hölgyek hatvanéves korukig dolgozhatnak légikisasszonyként. A légitársaságok viszont arra törekednek, hogy foglalkoztatottaik átlagéletkora minél alacsonyabb legyen. Az idősebb dolgozóknak ugyanis több bért kell fizetni, míg a fiatalabbak javítják (legalábbis a munkaadó szempontjából) a bérszinvonalat. Az American Airlines például rövid idő alatt 36-ról 32 évre csökkentette a sztyuviállomány átlagéletkorát. Üzleti filozófiájuk szerint több fiatalra van szükség a nagyobb teherbíróképesség és a kevesebb elfoglaltság (család, tanulás, stb.) miatt: nem mérhető viszont az idősebbek tapasztalata, higgadtsága sem. Az idősebb légikisasszonyok inkább felügyeleti, vezetői munkát látnak el, míg a fedélzeten a „kulizás” elsősorban a fiatalabbakra vár.

Az amerikai légikisasszonyok lázadása tehát nem járt eredménnyel. Ez többek között annak a már említett körülménynek tudható be, hogy az alacsony fizetés ellenére nagy „tartaléksereg” áll ugrásra készen a megüresedő állások betöltésére. Sok fiatalat vonz a szakma: a kalandvágy, a sokféle emberrel való megismerkedés lehetősége, az időzőnők átrepülése, s nem utolsósorban maga a munkaalkalom. (Az USA aktív lakosságának 6,6 százaléka állástalan.) Véleményük szerint még mindig rangosabb és érdekesebb kiszolgálni a levegőben, mint az áruházban...

(— az —)

Esti Hírlap 5

1987. április 28., kedd

Köznevelési információk (Selyemgombolyító).
 — 18.55: Hírek, Időjárás, Utközben. — 19.00: Sport. — 19.50: Reklám. — 19.55: Csak fiataloknak! — 20.50: Integrállevél. — 21.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 21.05: Nemes Barry Lyndon úr emlékiratai. — 21.25: Kirándulás a spanyol komoly zenében. — 22.05: Zene közelben a hallgatók. Kérések villanófényben. — 23.00: Hírek, Időjárás, Sport. — 0.15—4.20: Éjféli után.

3. MŰSOR:

14.03: Zenekari muzsika. — 15.05: Régi olasz kórusmuzsika. — 15.25: Zenei tükör. — 16.00: Magyar zeneszerzők. — 16.41: Angol madrigálok. — 17.00: Iskolatúró. — 17.30: XVIII. századi operákból. — 18.30: Na maternelen jéziku. A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.00: Hírek, Időjárás. — 19.05: In der Muttersprache. A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.35: Új lemezeinkből, Schumann: Requiem. — 20.12: Bach: Musikalisches Opfer. — 21.01: Cliff Richard összes felvétele. — 21.41: Zenekari muzsika. — 22.20: Egon Ervin Kisch, a szálgúldó riportert. — 22.45: Az európai diszkók világa. — 23.30: Hírek, Időjárás.

Április 29., szerda

KOSSUTH:

4.30—7.50: Jó reggelt! — 8.00: Hírek, Időjárás. — 8.05: Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai programok (x) — 8.20: Eco-mix. Gazdasági magazin. — 8.50: Kis magyar néprajz. — 8.55: Nóták. — 9.23: Bogár István: Hat mese. — 9.37: Beszélőnéhez. — 9.49: Sulánóták. — 10.00: Hírek, Időjárás. — 10.05: Gondolat. A Rádió irodalmi lapja. — 10.49: Zenetörténeti értéktár. — 11.29: Verbunkosok, katonadalok. — 11.54: Reklám. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: Törvénykönyv. A bűn és büntetése II. rész. — 13.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.

PETŐFI:

4.30—7.50: Reggeli zenés műsor. — 8.05: Reggeli csúcs. Zene — szóval. — 7.35: Slágerek mindenkinek. — 8.00: Hírek, Időjárás. — 8.05: Idősebbek hullámhosszán. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőti. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Operett-dalok. — 12.25: Útikalauz üdülőknék. — 12.30: Postabontás. — 13.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 13.05: A tegnapi slágereiből. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

6.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 6.05: Muzsikáló reggel. — Közben 7.00: Hírek, Időjárás, Utközben. — 8.00: Hírek, Időjárás. Műsorismertetés. — 8.07:

SZERDA DELELŐ

9.00: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 9.05: A „Fekete Macska” bandája. Szovjet bűnügyi filmsorozat V.4. rész. — 10.15: Sáriós fecskék. NSZK-róvidfilm (ism.). — 10.25: Wilfredo Lam. Kubai film. (ism.) — 11.05: Képtűzés.

SZÍNHÁZ

Operaház: Szóktetés a szerájából (I/1. ea. 6.). — Erkel Színház: Sylvia (Harangozó bérl. 6. ea. 7) — Pesti Vigadó: Nagy siker volt... kétrészes, vidám, zenés műsor (8) — Nemzeti Színház: Le az öregekkel (7) — Várszínház: Karmayné szerelme (7); Kóktél hatkor (Kamaraterem, fél 8) — Katona József Színház: Három lány kétkben (7) — Fővárosi Operettszínház: Csárdaskirálynő (Zerkovitz bérl. 3. ea. 7) — József Attila Színház: Koldusopera (D/4. bérl. 7) — Vigaszínház: Az ügyök halála (7) — Pesti Színház: Oszlopos Simeon (X. bérl. 3. ea. 7) — Madách Színház: Az ördög (7) — Madách Kamara: Takács Allice (7) — Radnóti Miklós Színház: Mint két tojás (7) — Székény Színház: Pinterontó — bohócok és csepürágók nemzetközi találkozója (7, 9) — Thália Színház: Leltár miatt nyitva — Thália kabaré (7) — Józsefvárosi Színház: Hazánk fia (7) — Vidám Színház: Van, aki forrón szereti (7) — Játékszín: Szabóky (7) — Jurta Színház: Nagyenyedi fügevirág (7) — Egyetemi Színház: Évforduló — Az újhód estje Lakatos István 60. születésnapján (7) — Mikroszkóp Színház: Az állam és felkobil... (fél 8) — Arany János Színház: Oliver! (6) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Horizont Tánccsokorban kezdő tanfolyam indul május 5-én, kedden 6 órakor. Bp., Lenin krt. 64. Vezető R. Kovács Edit. Tel.: 423-039, 333-923. (x)

Bútorbolt nyílt a Margit híd budai hídfőjénél II., Frankel Leó 14. Régi és új bútorok — adás-vétel. 362-169. (x)

Nyári sporttábor a Zuglói SE szervezésében. Tenisz, úszás, atlétika, lovaglás, labdajátékok, karate sportágak oktatásával, 5—15 évesek részére. Információ és beiratkozás május 31-ig. Bp. XIV., Thököly út 120. 15-től 20 óráig, Testkultúraszalon. Ugyanitt naponta női konditorna és body building. (x)

A Hámán Kató Gimnázium 1967-ben érettségizett IV/D osztálya 20 éves találkozója, 1987. május 22-én, pénteken 19 órakor az Aranyfácán étteremben lesz, Bp. II., Szilágyi Erzsébet fasor. Leveleim: Szűcs Gyuláné, Bp., Kazinczy u. 60. 1023. (Koltai Agnes). (x)

rendelkezése értelmében oklevéles végzettséget tanúsító szaküzemgazdász posztgraduális képzést indít 1987/88-as tanévre. A képzés 3, illetve 4 féléves, félévenként 7 alkalommal 3 óráss előajánlással. **Jelentkezhetnek:** a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán, illetve egyéb felsőoktatási intézményekben végzettek és az adott területen dolgozó szakemberek. **1987 szeptemberétől indul:** Marketing és vállalkozás (Budapest és Szolnokon) a szövetkezeti szektorban. **1988 februártól indul:** Idegenforgalom, Reklám, Marketing és vállalkozás a kereskedelemben és vendéglátásban. A képzéssel kapcsolatos részletes tájékoztatót és jelentkezési lapot a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola portáján (Budapest V., Alkotmány u. 9-11., Szolnok, Aty Endre u. 9.) lehet beszerezni. A képzés önköltséges, tandíj félévenként 3000 Ft. **Jelentkezési határidő:** 1987. május 30., illetve az 1988-ban induló szakokra 1987. november 15. **A jelentkezési lap leadása:** Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola Főigazgató Hivatala ísz. 33. (x)

Kirándulások arborétumok, kastélyok és kastélytertek kedvelőinek. Az Örökzöld- és Egzótakadémiák Egyesülete június 8-10. között kirándulást szervez Malonyára és Pozsonyba. A résztvevők megismerkedhetnek a Kárpát-medence első örökzöld parkjával, a Kistapolcsányi kastéllyal (bútorműzeum) és parkjával, a csekélszi volt Esterházy-kastéllyal és parkjával, Pozsony nevezetességeivel, valamint a komáromi Jókai és Léhár emlékkomplexumokkal, Somorja és Aranyosmárót kisvárosokkal. Május 29-án, szombaton pedig Vas megye rododendronjairól neveztes Jeli arborétummal, valamint Nagyvásonnyal és Tihannal. Jelentkezni lehet és további felvilágosítással szolgál Kapitány Katalin a 667-692-es telefonon. FIT Stúdió, Budapest, Boeskaí út 37. 1113. (x)

Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda ajánlata! Üdüljön olcsóbban a bolgár tengerparton, Albanán, a Hotel Druzbában! A jelentkezők részére 550 Ft kedvezményt biztosítunk, I. osztályú, 2 ágyas, fűrdőszobás elhelyezéssel, teljes ellátással, 1 hetes üdülés 5930 Ft, gyermekek részére 10 éves korig 4180 Ft. Közlekedés egyénileg, repülő, illetve vonatjegyet kívánásra biztosítunk. Jelentkezés az Express Utazási Iroda budapesti irodájában. (x)

Tavaszi napsugarak reggel kilenctől este hétig a Kati sóláriumban, Lenin krt. 62., II/6. T.: 421-034. (x)

Boldog születésnapot! című műsorával Balázs Judit és a Bojtorján együttes lép fel a MOM Szakassit Árpád Művelődési Központban (Bp. XII., Csörsz u. 18. Tel.: 566-640) 1987. június 8-én, pénteken 18.30-kor. Jegyek 40, 50, 60 Ft-os árban az MK pénztárában válthatók. (x)

Teniszezen a Római Tenisz Klubban. Kiutagság. Salakos pályák bérelhetők. Egyéni és csoportos oktatás minden korosztályúknak. III. Mátyás király u. 118. Tel.: 671-014, 873-267. (x)

zólvánnyal minden magyar állampolgár rendelkezik, és azt kötelező magával vinni.

Külön igazolvány gyártása, beszerzése, a kiadás-al járó adminisztráció csak tovább növelné a díjtalan utazás bevezetésével járó nagymérvű állami költségeket.

A rendelet megváltoztatására — hogy 70 éven felüliek kedvezménye ne életkorhoz, hanem a nyugdíjazástól eltelt, meghatározott időhöz legyen kötve — válalatunknak nincs lehetősége.

A nők kedvezménye, hogy 5 évvel előbb mennek nyugdíjba, mint a férfiak, nem szükségszerűen vonja maga után az újabb kedvezmények megadását.

Minden nyugdíjas — tehát a nők és a rokkantnyugdíjasok is — az előírt feltételek alapján válthat kedvezményes nyugdíjásbérletet, melynek ára 1966. július 1-jétől nem változott a helyi közlekedésben.

Ugyanígy váltható a HÉV teljes hosszára bármelyik vonalon kedvezményes árú nyugdíjas havi bérlet, mely a rendszeresen utazók részére jelentős kedvezményt biztosít.

A március 10-i számában megjelent „Az olvasó véleménye” című levéllel kapcsolatban az alábbi választ adjuk:

Két éve ázik

Megközelítően két éve kéri az IKV-t a Népköz-társaság útja 13-as számú ház III. emelet 5. sz. lakás bérletje, hogy a lakás felletti esőcsatornát javítsák meg, mert a szobája falán folyik le az esővíz. Minden bejelentés és kérés eddig hiábavaló volt. A beázás fokozódása miatt a szoba lakhatatlan lett. Az esővíz a házfalat a földszintig feláztatta és felő, hogy a függőfolyosót fedő kölapok is, a folytonos ázás miatt meglazulnak, és a körfolyosó lezuhan.

Legyen szabad annyit megjegyeznem, hogy az első bejelentéskor még egészen kis munkába került volna annak kijavítá-

6 Esti Hírlap

1987. április 28., kedd

USA

Az autóipar és a repülőgépgyártás integrációja

Az Amerikai Egyesült Államokban az autóipar és a repülőgépgyártás évtizedeken át gyakorlatilag sem üzleti, sem műszaki kapcsolatban nem állt egymással. Mindössze két-három éves múltra tekinthet vissza az ország két vezető gazdasági ágazata között az a kibontakozó együttműködés, amelynek alapját a mikroelektronika és a korszerű anyagok kutatása teremtette meg.

A gépkocsigyárak új modelljeikben tömegesen kezdték felhasználni a mikroelektronika áldásait. A korszerű gépkocsikban ma már mind több az elektronikus vezérlés és ellenőrzés, a műszerfalak pedig egyre jobban hasonlítanak a „fedélzeti számítógépekre”. A korszerű gépkocsikban a mechanikus részegységeket mindinkább elektronikusak váltják fel. A modern autókban a gazdaságos üzemanyagadagolást és -felhasználást, a szükséges fékhatást, valamint a biztonságos és gazdaságos üzemelést integrált áramkörök, mikroprocesszorok és egyéb elektronikai alkatrészek, valamint berendezések felhasználásával oldják meg. A technológia az autóiparban — az önálló kutatás és fejlesztés mellett — a repülőgépgyártásból áramlott át. Nem egyszerűen licenck megvételéről volt és van szó, hanem a két iparág együttműködéséről, mind több esetben pedig összefonódásáról. A General Motors például 1985 végén ötmilliárd dollárért vásárolta meg a Hughes Aircraft céget. A GM által bekebelezett vállalat elsősorban a számítógépes gyártásirányításban ért el kiváló eredményeket, amelyeket a jö-

vőben az autógyártásban is felhasználnak. A Hughes viszont — amely már a GM egyik részlege — sokat profitál az autógyár légáramlással foglalkozó laboratóriumának eredményeiből. A Chrysler ugyancsak 1985-ben kebelezte be a kisebb repülőgépeket gyártó Gulfstream Aerospace vállalatot.

A cégházasságtól többek között azt várják, hogy mind az autó- mind pedig a repülőgépgyártás új szerkezeti és burkolóanyagokkal gazdagodik. Az Aluminium Co. of America, valamint a Volkswagen amerikai leányvállalata még 1982-ben kezdett együttes kísérleteket az alumínium felépítményű autó kifejlesztésére. A kísérletek eredményeként olyan alumíniumötvözet jött létre, amelynek felhasználásával a gépkocsi súlya 47 százalékkal könnyebb, mint az acél felépítményé. Az új anyag iránt természetesen élénken érdeklődött az amerikai polgári és katonai repülőgépgyártás is, s ma már ez az iparág is bekapcsolódott a kutatásokba, illetve felhasználója az új anyagnak.

A McDonnell Douglas repülőgépgyár különleges számítógépes tervezést és gyártásvezérlést alakított ki: A rendszer működéséhez szükséges számítógép-programcsomagokat az autóipar rendelkezésére bocsátotta, az autóágazat pedig „cserébe” megosztotta a nagy repülőgépgyárral az ülések ergonómiaja témájában végzett kutatásainak tapasztalatait. Az űrhajózási iparágban jeleskedő Rockwell International cég kiváló eredményeket ért el az űrhajók külső burkolóanyagának kutatásában és gyártásában. Miután a gépkocsigyártás is mind több hőálló anyagot használ fel, az autóipar együttműködést kezdeményezett a Rockwell-lel a közös kutatásra és fejlesztésre.

Meg kell jegyezni, hogy az autóipar nem játszik alárendelt szerepet a kialakuló integrációban, kutató és fejlesztő bázisai sok esetben és területen fejlettebbek, mint a repülőgépgyártásé. A két ágazat együttműködésének részleteiről azonban meglehetősen kevés konkrét információ szivárog ki az Egyesült Államokban. A hírzárlat egyik oka valószínűleg az, hogy ezen a területen az USA mindenképpen meg akarja őrizni vezető szerepét Nyugat-Európával és Japánnal szemben. Ebben a helyzetben a nyugat-európai és a japán autó- és repülőgépgyártás megpróbálja előretolt bástyáit, az Egyesült Államokban működő leányvállalatait az iparági integráció közelébe „férköztetni”.

Noha a két amerikai iparág együttműködése még valóban csak a kezdeti éveit éli, az Egyesült Államokban nagy jövőt jósolnak a kooperációnak. Egyrészt a versenyképesség növekedését, másrészt pedig a műszaki haladás meggyorsítását várják az együttműködéstől. (Ez utóbbira is nagy szüksége van az USA-nak, hiszen az elmúlt öt évben több műszaki területen veszítette el világelsőségét.) A kormányzat támogatja az együttműködést, amelyből nem keveset profitálnak a két ágazat hadiipari részlegei sem. Szakértők véleménye szerint a két iparág közeledését a következő években a cégfelvásárlások, összeolvadások is elősegítik majd, hiszen mind az autóiparban, mind pedig a repülőgépgyártás óriásvállalatai olyan cégek bekebelezésére törekednek, amelyek a másik iparágban jelentős műszaki eredményeket értek el.

natizálás ember

ismerve a dolgozók kezdeményezéseinek, a minőség javításának illetve a szakismeretek fokozott elsajátításának előnyös hatását.

A különböző mértékű önállósággal rendelkező munkacsoportok létrehozása ma még sok helyen igen nagy ellenállásba ütközik, mivel a módszer alkalmazása drasztikus változást igényel a vezetés stílusában és módszereiben. A hagyományos — bürokratikus — szervezetekben a vezetők fő feladata az ellenőrzés, a rendelkezések felülről lefelé haladnak, s számos ellenőrző szint gondoskodik a kiadott parancsok végrehajtásáról. Az új szerkezeti megoldás ezzel szemben a munkaerőt értékes erőforrásnak tekinti, melynek kezdeményezéseit rendkívül fontosnak tartja. Lehetőség szint összekapcsolja a dolgozók megnövekedett önállóságát és felelősségét, s a kölcsönös érdekekre helyezi a hangsúlyt.

Mivel a munkakultúra és a vezetési stílus a már működő üzemekben csak nagy nehézségek árán változtatható meg, a csoportmunka alkalmazása elsősorban az új létesítményekre jellemző.

Több gyárban — ahol a módszert alkalmazták — a munkacsoportok önmagukat irányítják, önállóan határozzák meg a csoporton belüli munkaköröket, illetve a feladatok felosztását a legfelső vezetéstől kapott útmutatók alapján. Ugyancsak csoporton belül tervezik meg a szabadságokat, de beleszólnak a tagok felvételét, elbocsátását, valamint előléptetését érintő kérdésekbe is.

A vállalati viselkedés kutatói szerint az új munkaszervezési módszerek megkönnyítik a vállalatok számára az alkalmazkodást a gyorsan változó piaci és politikai viszonyokhoz. Az autonóm munkacsoportok szervezése, a széles körű feladatokat adó munkahelyek kialakítása, a dolgozók bevonása a döntéshozatalba, s az új kezdeményezések támogatása egyaránt a piaci igények változása való gyors reagálás eszközei lehetnek.

A Gödöllői Vegyesipari Szövetkezet

megvételre felajánlja
a Gödöllő, Körösfői ú. 13—17. sz. alatti
3000 m² bruttó alapterületű

telephelyét

(a telepen 348 m²-es üzemcsarnok és 162 m²-es szociális létesítmény van), valamint a Gödöllő, Szabadság u. 27. sz. alatti, 1100 m² bruttó alapterületű

lakatosipari telephelyét

(a területen 450 m²-es üzemcsarnok, valamint 160 m²-es szociális és járulékos létesítmény van).

Érdeklődni lehet

a Gödöllői Vegyesipari Szövetkezet elnökénél,
cím: Gödöllő, János u. 5. 2100.
Telefon: (28)-10-019, 20-019.

A Mezőgazdasági Országos pályázat

fők

munkakör

A főkönyvelő számvitelének vezetése.

Fizetés: megegyezően
Feltétel: egyetemista
Korhatár: 50 év
A pályázat tartalmazza a részletes leírást és a jövedelményszámítást, részletes önéletrajzot.

Cím: Termelői Szövetkezet
Budapest, Váci utca 10.
A levelükre

A Belkereskedelmi Kutató Intézet

pályázatot hirdet tudományos kutatói munkakör betöltésére

Igény: felsőfokú közgazdasági végzettség, jó fogalmazási készség és egy idegen nyelv ismerete.

Fizetés: a 23/1983. (XII. 17.) ÁBMH rendelet szerint.

A részletes önéletrajzot, a publikációs jegyzéket tartalmazó pályázatokat két héten belül a következő címre kérjük beküldeni:

**Belkereskedelmi Kutató Intézet,
Budapest, Vigadó u. 6. 1051
Postafiók 432. 1371**

A Magyar Államkassza számítógépes programozási kezdő

Akiket felvesz a technikai képzés után a számviteli szerek vagy a

A jelentkezés

- közgazdasági
- 0—3 évi gyakorlat
- középfokú
- angol nyelvtudással
- legfeljebb 35 éves
- férfiakkal

A képzés ideje alatt (szállás, étkeztetés, utazás) a Magyar Államkassza támogatja (a részletekért forduljunk Budapest, 1850.

A Fogtechnikai Vállalat munkatársakat keres.

Felvezetést igényel a gyártástechnológiában és anyagvizsgálatban jártas, általános érdeklődésű

fiatal mérnököt

(jelentkezés levélben, a fogtechnikai főosztályon: Budapest XIII., Pozsonyi út 20.), mérlegképes szakvizsgát tett, kezdő vagy vállalati gyakorlatot szerzett

belső ellenőrt

(jelentkezés: dr. Józsa Andrásné ellenőrzésosztály-vezetőnél, Budapest IX., Tűzoltó u. 79., telefon: 136-675).

munkaügyi osztály-vezetőt,

szakvizsgát tett

munkaügyicsoport-vezetőt,

munkaügyi előadókat,

közgazdasági elemző munkára

közép- vagy felsőfokú végzettségű árképzésben jártas munkatársakat. (Jelentkezés: Kulik Pálnénál, a közigazdasági és munkaügyi főosztály vezetőjénél, Budapest XIII., Herzen u. 6., telefon: 400-083.)

A mezőgazdasági

- száraz v. nedves
- savas talaj
- 160, 200, 250
- MTZ traktor
- különféle
- szélvédő
- átmeneti
- kötőelem

kínál fizetési

az Államkassza

Magyar Államkassza

Társaság

és

A Pegazus Tours Közös Vállalat pályázatot hirdet

a Nagycenki Széchenyi-kastély vörös szárnya szállodaigazgatói

munkakörének betöltésére.

A munkakör március 1-jétől betölthető.

Bérbesorolás: a 12/1983. (XII. 17.) ÁBMH sz. rendelet alapján.

A munkakör betöltésének feltételei: a 18/1979. (X. 17.) BKM sz. rendelet szerinti képesítés, a szakmában töltött 5 év gyakorlati idő, erkölcsi feddhetetlenség, 2 idegen nyelv ismerete.

A pályázat tartalmazza a pályázó részletes önéletrajzát, munkahelyének megnevezését, beosztását, munkaköri besorolását, eddigi munkahelyeinek és tevékenységének felsorolását, iskolai végzettségét, szakképzettségét, idegennyelv-tudását, politikai iskolai végzettségét tanúsító okiratainak másolatát.

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad: Krénusz Gyuláné főkönyvelő, telefonja: 171-644.

A pályázatokat legkésőbb február 28-ig, a következő címre kérjük: Pegazus Tours Közös Vállalat, Budapest, Károlyi Mihály u. 5. 1053.

A pályázatokat bizalmasan kezelik, az elbírálásról a pályázókat értesítik.

Megvételre felajánlunk

típusváltás

használaton

berendez

három Robot

irodai könyve

három Robot

kartonbehúzó

hat MFM—2

egység, tovább

kartonok, kar

könyvelési és

állóeszköz-ny

programok.

Érdeklődni

Volán Veszpr

osztályán, V

Pápai u. 30.

Telefon: (80

Minden korábbi rekordot megdöntött tavaly az amerikai és a nyugat-európai repülőgépgyárak számára feladott új megrendelések száma. A nyugati világ repülőgépipara igen kedvező konjunktúráról élvez, s az előrejelzések szerint a jó üzletmenetben nem várható törés egészen az ezredfordulóig. A statisztikai összesítések tanúsága szerint 1986-ban a nyugati repülőgépgyárak 799 új utasszállítóra kaptak megrendelést, 35,5 milliárd dollár értékben. A megelőző esztendőben összesen 688 megrendelés érkezett 23 milliárd dollár értékben.

Jól mutatja az iparág konjunktúráját, hogy 1983-ban még mélypontról panaszkodtak a gyártók: termelőképességeik jelentős része kihasználatlanul állt, hiszen abban az évben a légitársaságok 7,3 milliárd dollárért mindössze 232 új utasszállítót rendeltek.

Kevésbé szennyezik

A tavalyi és a várható kedvező konjunktúráról az ágazat szakemberei több tényezővel magyarázzák. Tartós keresletet jelent, hogy a légitársaságok közép- és nagy hatósugarú repülőgépflojtája szinte egy időben öregszik el. A mintegy két évtizeddel ezelőtt vásárolt Boeinge, McDonnell Douglas-ok megérték a lecserélésre. Ezek a típusok egyrészt már nem felelnek meg egyértelműen a mai aviatika követelményeinek, másrészt pedig üzemanyag-fogyasztásuk és zajszintjük meglehetősen magas. Az új típusok jóval kedvezőbb műszaki és gazdaságossági paraméterekkel rendelkeznek elődeiknél, s az sem utolsó szempont, hogy kevésbé szennyezik a környezetet.

Az új repülőgépek iránti kereslet bővülésének másik fontos tényezője a légiforgalom dinamikus növekedése. 1985-ben a világ légitársaságainak menetrendszerű járatai 891 millió utast szállítottak, tavaly az utasok száma már elérte a 950 milliót. (Érdeemes megjegyezni, hogy az úgynevezett bércharter-járatokat még ennél is több utas vette igénybe.) A légitársaságok arra számítanak, hogy az utasok száma az évezred végéig évi 5-7 százalékkal nő, s már emiatt is halaszthatatlan a légiflojták korszerűsítése és bővítése. A nagy repülőgépgyárak természetesen örömmel fogadják a tartósan ígérkező keresletbővülést, s kínálatuk szélesítésével maguk is igyekeznek elősegíteni a légitársaságok pénzköltését. Mind Nyugat-Európában, mind az Egyesült Államokban a repülőgépgyártás az úgynevezett húzó ágazatok sorába tartozik, hiszen az iparág a tavalyi nyhá gazdasági növekedés idején kimagasló eredményeket ért el, s jelentős mértékben járult hozzá a bruttó társadalmi termék gyarapodásához.

A Jumbo még mindig népszerű

A repülőgépek iránti fokozódó kereslet kiélezi a versenyt a gyártók között, hiszen mindegyikük arra törekszik, hogy minél nagyobb részt hasítsa ki a megrendelésekből. Az üzleti tét nem jelentéktelen: a Boeing számításai szerint az évezred végéig a légitársaságok 5300 repülőgépet vásárolnak majd a nyugati országokban. Ebből 2900 az előregedett gépek lecserélését szolgálja, 2400 pedig olyan új beszerzés lesz, amelyet a forgalom bővülése követel meg. Az ezredfordulón a tőkés világ légitársaságai összesen 9000 közép- és nagy hatósugarú utasszállítót üzemeltetnek majd. Tavaly a legnagyobb kereslet a Boeing 737-es kétköztoros típusa iránt mutatkozott. Ez a gép ideális a légitársasá-

gok számára a közepes távolságú útvonalak forgalmának lebonyolítására. A cég 1986-ban erre a típusra 216 megrendelést kapott, ezek teljesítésével már 1746 Boeing 737 szeli majd a légi országutakat. Minden valószínűség szerint a 737-es típus népszerűsége és kelandósága felülmúlja a 727-es típusét. Ez utóbbi modellt már nem gyártják, s összesen 1831 gép talált gazdára a sorozatból. Jelenleg a világ legnépszerűbb gépe a Boeing 737, amelyből a becslések szerint 2000-nél jóval több gépet adnak majd el összesen.

Ugyancsak nagy a kereslet a Boeing Jumbo típusa iránt, amelyet jelenleg 747-400-as modellszámon gyártanak és forgalmaznak, jelezvén, hogy a 20 évvel ezelőtti típus továbbfejlesztett változatáról van szó. 1986-ban a Boeing 83 Jumbóra kapott megrendelést mintegy 10 milliárd dollár értékben. Ez az összeg a nagy repülőgépgyár tavalyi forgalmának mintegy felével volt egyenlő. Nem panaszkozhatott tavaly a McDonnell Douglas cég sem az üzletmenetre. Legnépszerűbb gépe az MD-80-as típus, amelyre tavaly 191 új megrendelés érkezett. A következő években az előrejelzések szerint nem csappan majd meg az érdeklődés ez iránt a kis- és középtávon egyaránt gazdaságos géptípus iránt. Az eladási statisztikák tanúsága szerint egyre kevesebb megrendelés érkezik a nagy hatósugarú DC-10-esekre, amelyek a Jumbo után a második legnagyobb befogadóképességű repülőgépek. A McDonnellnek azonban van mit ajánlania a mintegy húszéves konstrukció helyébe: megkezdte a három hajtóműves MD-11-es óriás gépek gyártását. Erre az új ti-

pusra tavaly már 32 megrendelés érkezett mintegy 4 milliárd dollár értékben.

Az MD-11 megjelenése nagy lökést adott a nyugat-európai repülőgépgyártó konzorciumnak, az Airbus Industrie-nak az A-340-es óriás gép gyártásával kapcsolatos döntés meghozatalában. Nagy-Britannia, Franciaország, az NSZK és Spanyolország közös repülőgépgyártó vállalkozása ugyanis ezzel az új, nagy befogadóképességű és nagy hatósugarú típusal kívánja felvenni a versenyt a tengerentúli konkurenciával. Az amerikai repülőgépgyárak számára mind nagyobb konkurenciát jelentő nyugat-európai egyesülés tavaly 170 különböző méretű és hatósugarú légitársaságot kapott megrendelést. Jól jellemzi a légitársaságok népszerűségét, hogy a legtöbb megrendelés az Egyesült Államok légitársaságaitól érkezett...

Részesedési háború

A négy ország repülőgépgyártó konzorciumának legnagyobb gépe a 150 utas szállításra alkalmas A-320, de a tervek szerint hamarosan megkezdődik próbarepülését a csaknem Jumbo méretű új modell, az A-340-es. Ugyancsak kedvezőek a kilátásai két kisebb nyugat-európai repülőgépgyárnak is: a holland Fokker tavaly 52, a British Aerospace pedig 14 utasszállítóra kapott megrendelést. Ez utóbbi két repülőgépgyár csak „mellékszereplője” az óceán két partjai közötti küzdelemnek a repülőgépgyártásban. Az iparág ugyanis tudja, hogy a „részesedési háború” fő résztvevői a Boeing, a McDonnell, valamint a légitársaság-konzorcium. S a nem kis összegű megrendelések elnyeréséért a küzdelem éleződni fog a három cég között. Ez különösen az amerikai gyártók számára jelent nagy feladatokat, hiszen másfél évtizeddel ezelőtt az Egyesült Államok repülőgépiparának egyeduralma szinte még zavartalan volt a nyugati országokban.

Gara Szabolcs

**A MAGYAR NEMZETI BANK
HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMAI
ÉRVÉNYBEN: 1987. JANUÁR 15.**

Devizanem	Vételi árfolyam	Közep	Eladási
	100 egységre forintban		
Angol font	6693,02	6699,72	6706,42
Ausztrál dollár	2876,48	2879,36	2882,24
Belga frank	116,25	116,37	116,49
Dán korona	632,16	632,79	633,42
Finn márká	965,48	966,45	967,42
Francia frank	720,06	720,78	721,50
Hollandi forint	2133,40	2135,54	2137,68
Japán yen (1000)	290,71	291,00	291,29
Kanadai dollár	3277,66	3280,94	3284,22
Kuvaiti dinár	15566,62	15582,20	15597,78
Norvég korona	623,58	624,20	624,82
NSZK márká	2406,32	2408,73	2411,14
Olasz líra (1000)	33,82	33,85	33,88
Oszttrák schilling	342,02	342,36	342,70
Portugál escudo	31,42	31,45	31,48
Spanyol peseta	34,83	34,86	34,89
Svájci frank	2868,01	2870,88	2873,75
Svéd korona	676,17	676,85	677,53
Tr. és cl. rubel	2797,20	2800,00	2802,80
USA dollár	4476,96	4481,44	4485,92
Ecu (közös piac)	4961,16	4966,13	4971,10

**AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS
ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1986. NOVEMBER 25-I
KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.**

Az 1985. július 1-től alkalmazott határidős árfolyamkülönbözeti százalékok változatlanul az 1985. június 29-i közlésnek megfelelően vannak érvényben.
A Magyar Nemzeti Bank 426/1984. számú közleménye szerint hivatalos a Magyar Hírlapban, valamint a bankszervek helyiségeiben közzétett lista.

Az ÁKV sajtótájékoztatója

Másfél milliárdért vettünk tavaly könyvet

Az idén újabb boltokat nyit, s folytatja reprintköteteinek kiadását az Állami Könyvterjesztő Vállalat — egyebek között erről is tájékoztatták a sajtó képviselőit szerdán az ÁKV vezetői a vállalat budapesti központjában. Török Ottó igazgató elmondta, hogy az idén kísérleti jelleggel bevezetik számítógépes nyilván tartásukat, amellyel nyomon követhetik az árut a rendeléstől a bolti kiszállítáig. Számítógépre kerülnek a kiadói tervek, a bolti igények és a teljes raktárkészlet. A könyvesbolti hálózat három új üzlettel gyarapodik: új elárúsítóhely nyílik Káposztásme-

gyeren, illetve a XIX. kerületben a Gábor Áron utcában és a Vörös Hadsereg útján.

A tavalyi eredményekről szólván elhangzott: a forgalom 9,5 százalékkal nőtt, s így meghaladta a másfél milliárd forintot. Az ÁKV 1986-ban nyolc boltot nyitott, s összesen 23,5 millió könyvet, 200 ezerrel többet értékesített, mint az előző évben.

Népszerű volt telefonos Könyvjelzőszolgálatuk, amelyet tavaly csaknem 50 ezer érdeklődő hívott fel, hogy előjegyeztesse magát könyvjúdonyságokra.

(MTI)

Százfős létszámcsökkentés a Rábatextnél

Száz fővel csökkentik a létszámot ebben az évben a 2540 dolgozót foglalkoztató győri Rábatext Textilipari Vállalatnál a vezetésnek a vállalati tanáccsal egyetértésben hozott döntése alapján. A létszámcsökkentést, amely termelői területet is érint, felmondással, a felvételek szüneteltetésével és átszervezéssel oldják meg. A felmondás mintegy 50 dolgozót érint, olyanokat, akikkel a gyár hanyag és gyenge mi-

nőségű munkájuk, igazolatlan hiányzásaik miatt elégedetlen.

1987-ben a kisebb létszámmal a tavalyinál 5-6 százalékkal magasabb termelési értéket akarnak produkálni. A termelékenység növekedését átcsoportosításokkal, a dolgozók ésszerűbb foglalkoztatásával érik el. A most elhatározott létszámcsökkentés az egész évre vonatkozik, de már az első félévben végrehajtják.

(MTI)

Operák, koncertek

Mozart-hét Salzburgban

Sokféleképpen lehet telelni Ausztriában. Miközben százezrek síelnek a hegyekben, tolonganak korcsolyázók, fagytyázók, jégvitorlázók a befagyott tavakon, aközben kulturális „nyalánkságokkal” csábitják lakóikat, látogatóikat a városok. Bécs, a Duna menti világváros naponta két-három bált is rendez; Salzburg viszont a zenei élet központjaként hívja föl magára a figyelmet.

Nagy szülöttéről, Wolfgang Amadeus Mozartól minden esztendőben megemlékeznek az ünnepi játékok városában, Salzburgban. Hagyományás vált a Mozart-hét a zseniális zeneköltő születésnapja, január 27-e körüli időszakban. Az idén január 23. és február 1. között emlékeznek a kétszázharmincegy esztendővel ezelőtt született Mozartra. Világhírű zenekarok, együttesek, énekarok és szólisták előadásában gyönyörködhetnek a koncertvendégek a zene salzburgi klasszikusának örökség muzsikájában. Igen nagy várakozás előzi meg a Bécsi Filhar-

monikusok január 27-i fellépését a több mint kétezer személyes, új Festspielhausban. André Previn vezényli a híres Prágai (D-dúr) szimfóniát. A város huszonnégy katolikus temploma közül a legnagyobbban, a dómban kerül sor február elsején Mozart egyházzenei műveiből összeállított hangversenyre. Fölhangzik a többi között a Missa solemnis. Különösen szép élménnyel kecsegtet ez a templomi koncert földrészünk egyik legcsodálatosabb barokk építművészeti remekében.

Nem rövidülnek meg az opera barátai sem. A Landestheaterben vendégszereplő belga nemzeti opera együttese adja elő egyik operabuffáját, a La finta gardiniera-t, a világhírű salzburgi Marionett színház ugyanebben az időszakban A szöktetés a szerájból, a Figaro házassága és A varázsfuvola, valamint Offenbach Hoffmann meséi című, nagyszerű szórakozást kínáló előadásaival várja a Mozart-hét vendégeit.

— k —

Kaposvár

Ipari roboto

Ipari robotok vezérlőegységeinek sorozatgyártását kezdték meg szovjet megrendelésre az Egyesült Izzó kaposvári elektronika gyárában. Az idén mintegy 220 a következő négy év során összesen több mint ezer darabot állítanak elő. A KGST műszaki-tudományos komplex programjához kapcsolódó gyártási együttműködésről a múlt év áprilisában írták alá a magyar-szovjet kormányközi megállapodást.

Ennek értelmében az ügynevezett Béta robot mechanikai részét a Szovjetunióban, mikroelektronikai vezérlőegységét pedig hazánkban állítják elő.

A kaposvári gyár kollektívája alig több mint fél év alatt készült fel a gyártásra, s az öt darabból álló nullszériát már a múlt év utolsó napjaiban átadta a megrendelőnek. Ezek a vezérlőegységek, az első visszajelzések szerint, megbízhatóan állják a „nyüzpróbat” a Volgai Autógyárban.

A robottípussal ugyanis elsősorban a Lada és más szovjet gépkocsik gyártását kívánják korszerűsíteni, a berendezés azonban az ipar más területein is sokoldalúan használható. Egy-egy autókarirosszéria — vagy más hasonló gyártmány — bármely pontján képes a hegesztési, szerelési, vagy

Marad a kötelező beváltás

Mégváltozott a

A Magyarországra utazó jugoszláv állampolgároknak évek óta kötelező személyenként 760, illetve a kishatárforgalomban 380 forintnak megfelelő dinárt, illetve konvertibilis valutát beváltani. A Magyar Nemzeti Bank a dinár forintárfolyamát folyamatosan változtatja a dinár pénzüpi értékeinek megfelelően. Janu-

Négy évig

Dunaújvárosi

A dunaújvárosi 26. sz. Államépítőipari Vállalat is bekapcsolódik a VEGYÉPSZER fővállalkozásában a szovjetunióbeli Tengizben megvalósuló szénhidrogén-ki nyerő bázis kivitelezési munkáiba. A Kaszpi-tenger közelében épülő bázison kazánházak, szivattyútelepek, tárolótartály-telepek generál kivitelezését végzi majd a 26-os ÁÉV. A négy évig tartó munkán csúcsidőben mintegy négyszázan dolgoznak majd a vállalattól, és az első csoport — melynek felkészítése most folyik

A vér nem válik vízzé. Legföljebb a farkasordító hidegben megdermed. És nem okvetlenül csak a hidegtől. Mert ha K. hétfőn betelefonál a munkahelyére, hogy tekintettel az időjárásra és arra, hogy bizonytalan a közlekedés, szabadságot kér és azt is kéri, oldják meg helyettesítését, akkor azonnal akad valaki, aki kijelenti: jellemző rá! Én messzebb lakom, felénk sem közlekedett semmi, mégis itt vagyok.

A Valakinek persze mintha igaza volna, mert sok millióan be tudtak menni. De Valaki, ha akarná, akkor tudhatná, emlékezhette rá, hogy K. tavaly esett át szívinfarktuson és változatlanul veszélyesen magas a vérnyomása, valamint súlyos cukorbeteg. Szóval nem neki találták ki a hó és a hideg sok tonnás súlya alatt, az iszonyú erőfeszítések ellenére roskadozó fővárosi közlekedés viszontagságait.

De Valaki nem emlékezik. Ő ítéletet mond. Mások pedig — akik csak annyit tudnak K.-ról, hogy némiképp testes és gyakorta mogorva ember — buzgón bólogatnak, mert hát ők is bejöttek. K. pedig... Ezek miatt van bajban az ország!

Milyen könnyű kimondani! És valahogy megkönnyebbül tőle az ember. Végre világos, hogy ki, hogy mi okozza gondjainkat, amelyek egy ideje már akkor is nyomasztóak, ha éppen nem lepi be ezernyi hótörölgész az országot. Hogy a tények nem mindenben támasztják alá az ítéletet, az igazán nem érdekes. Ki bibelődik apróságokkal?

Az a vállalati igazgató például biztalan, akinek a cég forgalmába hozni és akinek ezt

a törekvését kereskedelmi partnere nem akceptálta. A partnere cég mérnökei megvizsgálták a szerkesztőket és kimondták a verdiktet: nem kell. Erre az igazgató nem azt kezdte vizsgálni, hogy a saját cégnél ki hibázott, ki vétkezett és miben, hanem kinyilatkoztatta: a kereskedelmi partner mérnökei ellopták a

Ítélek, megítélek, elítélek

találmányukat, és hogy fedezék saját bűnüket, azért tolnak most ki velük. Szó szót követett... A kereskedelmi partnernek most rossz a híre. Megrágalmazták.

Olyan világban élünk, ahol az efféle rágalmakra akad vezető. Mert a vád akár igaz, megalapozott is lehet. Akárcsak az, hogy K. kényelemszeretettől, lustaságból maradt otthon. Mert hát az elmúlt napokban valóban akadtak ilyenek. És volt már szabadalmat bitorló mérnök is.

Érdemes lenne közvéleménykutatót készíteni, hogy a magyar lakosság hány százaléka tartja tipikusnak a tisztességtelenséget, és hány százaléka véli jellemzőnek a tisztességet? Az eredmény mindenesetre sokatmondó volna. De hát ilyen adat nincs. Persze a közlekedési viszontagságoktól meggyötörve azt mondhatnám: a tisztességtelenség meghatározó voltára szavazók vannak többen. Sőt, mondhatnám, hogy a tisztességtelenség. Lenne közönségem. Bár a közvéleménykutatás hiányában valóban nem tudom, hogy mekkora

Azt viszont pontosan tudom, hogy rosszat mondani, kínos tapasztalatokról általánosítani, népszerű. Mert a rossz tapasztalat valahogy gyakoribb, mint a jó. Legalább is így látszik, hiszen a rossz mindig mélyebb nyomokat hagy bennünk, mint az ami a dolgaink normális menetébe belefér. Ha kapunk a boltban

friss kenyeret és ehető páriszit, az természetes. Ki emlékszik arra, hogy rendben hazazért a munkahelyéről és hazavitte a családnak a megszókkott, várt vacsorát? De az ritkább, hogy az ABC-ben, bevásárláskor a pénztárnál jövünk rá, elszámoltuk magunkat, kevés a pénzünk és az még ritkábban, hogy ilyenkor a pénztárosnő a saját zsebéből tesz a kasszába egy ötvenest, miközben odakacsint: majd holnap behozza.

Ilyen van. Velem ez megtörtént. Nem is abban az üzletben, ahol ismerős a személyzet. És ezzel nem akarom azt mondani, hogy ez általános. Még csak azt sem, hogy mindenki, aki ilyen gesztusban részesül, beviszi másnap azt az ötvenest. Valamint van olyan mérnök, aki szabadalmat lop. De mennyire!

Csak hogy már a római jog alapeszméje az ártatlanság védelme volt. Minden kultúr-állam jogrendje, társadalmi közfelfogása a vádlót, sőt a gyanakvót is kötelezi a bűn elkövetésének bizonyítására. Akit gyanúba kevernek, az mindaddig ártatlan, amíg bű-

Nyugat-Európa válasza

Miközben az Egyesült Államok és Japán között egyre éleződött a félvezető-háború, kontinensünk nyugati felének vezető mikroelektronikai vállalatai sorra kötnek egymással együttműködési megállapodást, világszerte erősítik helyzetüket. A világ félvezetőgyártó iparának termelési értéke tavaly meghaladta a 70 milliárd dollárt; ebből az észak-amerikai cégek részesedése mintegy 20, a japánoké pedig 27 milliárd dollár volt. Nyugat-Európában 1986-ban számottevően megnövekedett a mikroelektronikai alkatrészek kereslete, s ezzel párhuzamosan a gyártás. A statisztikák tanulsága szerint az elmúlt évben 15 százalékkal több tranzisztort, integrált áramkört, chipet, stb. adtak el mint egy esztendővel korábban, s a forgalom értéke elérte az 5,4 milliárd dollárt.

Mikroelektronikai háború

Nyugat-Európa félvezetőgyártó vállalatai tisztában vannak azzal, hogy a világszerte egyelőre nem szoríthatnak bele az USA és Japán versenyébe, de hosszabb távon számottevően növelhetik piaci részesedésüket. Számos nemzeti és közös piaci program készült a mikroelektronika fejlesztésére, s ezek megvalósítása a nagy kutatóintézetekkel is rendelkező vállalatok feladata.

Az elmúlt két-három évben világosan rajzolódott ki a vállalkozói együttműködések irányvonala: a nyugat-európai cégek az országhatárokon át is igyekeztek egyesíteni szellemi, kutatási és anyagi erőforrásait, valamint gyártási kapacitásukat. Az ágazat első számú vállalata Nyugat-Európában a holland Philips, amely tavaly 1,4 milliárd dollár értékben állított elő mikroelektronikai részegységeket. Ezen a területen szoros együttműködést alakított ki a Siemens-szel, amely az ágazat legjelentősebb cége kontinensünk nyugati felén 430 millió dolláros termelési értékkel. Nemrégiben a francia Thomson (nyugat-európai rangsorban a második) közös vállalkozást hozott létre az olasz SGS vállalat mikroelektronikai részlegével, a STET-el. Az egyesülés révén az „új” vállalat évi termelési értéke 800 millió dollárra növekedett. Ezzel nemcsak európai méretekben született mikroelektronikai óriás, hanem világméretekben is, hiszen a számítások sze-

rint a közös vállalkozás 4 százalékos hasít ki magának a világszerte. (Érdeemes megjegyezni, hogy Thomson két évvel ezelőtt 70 millió dollárért megvásárolta a mikrochipeket gyártó kaliforniai Mostek céget, a cégházasság révén figyelemre méltó piaci pozíciókra tett szert az Egyesült Államokban.)

Nó a kereslet

A jelentések tehát gyakran adnak hírt a nyugat-európai félvezetőgyártók kisebb és nagyobb jelentőségű alkalmi vagy hosszabb távra szóló szövetségéről. De az iparág integráció nemcsak a termelés területére terjed ki. Három esztendővel ezelőtt például hét elektronikai alkatrészgyártó létrehozta az European Silicon Structures nevű intézményt, amelynek feladata többek között a tagvállalatok kiszolgálása a kutatás, tervezés, valamint a gyártó berendezések területén. A Siemens pedig több nyugat-európai országban állít fel úgynevezett mikroelektronikai tervezési központokat, amelyek szorosan együttműködnek a helyi gyártókkal.

Miközben az amerikai félvezetőgyártók tavaly jelentős keresletcsökkenésről és kedvezőtlen üzletmenetről adtak számot, (mely természetesen a bevételek visszaesésében is megmutatkozott), Nyugat-Európában a mikroelektronikai gyártók és kereskedők igen jó konjunktúrát élveztek. A szakértők az ellentétes irányzatot két tényezővel magyarázzák: a nyugat-európai gyártók jelentősen tudták mérsékelni áraikat, az elmúlt években végrehajtott „önáramvonalasítás” ugyanis meghozta gyümölcsét. Csökkent az önköltség, növekedett a termelékenység, s így lehetőség nyílt az árak mérséklésére. A másik fontos tényezője a kedvező konjunktúrának az volt, hogy a dollár értékvesztése se kedvezett az importnak. Az amerikai valuta értékvesztése egy csapásra olcsóvá tette a behozatalt Nyugat-Európa számára. S az előrejelzések arról tanúskodnak, hogy idén tovább növekszik a félvezetők kereslete és piaca kontinensünk nyugati felén. A piac nagysága várhatóan meghaladja a 6 milliárd dollárt.

A nyugat-európai mikroelektronikai fejlődésben számottevő szerepet játszik a ve-

zető vállalatok termelési szerkezete. Míg az USA-ban és Japánban a félvezetőgyártók általában nem azonosak a végfelhasználóval, Nyugat-Európában a legnagyobb cégek maguk használják fel félvezetőik döntő többségét. A Siemens, a Philips, a Thomson, a Telefunken és a többiek, számítógépeket, telefonközpontokat, videomagnókat és egyéb „nehéz” és szórakoztató elektronikai cikkeket gyártanak, tehát a nagyvállalatok egyes részlegei közvetlen felhasználói saját félvezető-termelésüknek. Ez a fajta és fejlettségű belső integráció különösen az Egyesült Államokban még hátrébb tart.

Üzemet építenek a versenytársnál

Miután az Egyesült Államok nyílt és kevésbé látványos protekcionista intézkedésekkel igyekszik a hazai termelők védelmében lassítani a Japán félvezető özönt, félő, hogy Japán Nyugat-Európa irányába „téríti el” az amerikai piacra szánt exportjának egy részét. A japán gyártók azonban nem akarnak protekcionista intézkedésekkel szembetalálkozni Nyugat-Európában is, ezért a behatolásnak „finomabb” módszereit választották. Termelőüzemeket alapítanak a kontinensen és Nagy-Britanniában, s ezzel kifogják a protekcionista intézkedések meghozatalát követelők vitorlájából a szelet — sőt, még új munkaalkalmat is teremtenek.

Az ázsiai szigetország egyik mikroelektronikai óriásvállalata, a NEC például 115 millió dollárért épít üzemet Skóciában, s hamarosan termelővállalatot alapít Nyugat-Európában a Toshiba, valamint a Hitachi félvezető ipari részlege is. Nem utolsó szempont az sem, hogy a helyi termeléssel a japán gyártók 14 százalékos vámtehertől szabadulnak meg. Ekkora vám terheli ugyanis a Közös Piacban az importból származó félvezetőket...

A nyugat-európai mikroelektronikai vállalatok számára a japán „kihívás” újabb ösztönzést ad a sorok szorosabbra fűzésére. Ugyanakkor nem zárkoznak el a szigetország cégeivel való együttműködéstől. Véleményük szerint a fokozódó verseny csak előmozdítja a fejlesztést és fejlődést, amelynek célja jelenleg a harmadik hely stabilizálása.

Gara Szabolcs

ra nem vet túl jó fényt, hogy minden törekvés ellenére *szaporodott tavaly a rendeletek száma*, ami kapkodást, a komplex szemlélet hiányát sejteti. Az ipari készletek 1986-ban 65,6 napra emelkedtek, pedig már az 1985-ös 63,3 napos bázis is óriási volt. Ez azt jelzi, hogy *hatalmas pénz fekszik e területen*, amit talán könnyebb lenne mobilizálni, mint más területekről elvonni. Az biztató, hogy a húzóágazatok nálunk az átlag fölött fejlődhetnek, de kérdéses, *elegendő-e ez az ütem*. Amíg ugyanis a fejlett ipari országokban az elektronika 20 százalék fölötti dinamikát produkál, a hazai 8 százalék elenyésző. Így nem is meglepő, ha *a húzóágazatok nálunk nem húznak...*

Gágyor Pál és Kócza Imre (Heves megye) felhívta a figyelmet a döntéshozók felelősségére. Mint az utóbbi képviselő hangsúlyozta, túl sok program születik, ám *nincs érdemi változás*. Így a képviselőnek olyan érzése van, hogy *évről évre egy-*

kifogásolta, hogy nehéz úgy munkafegyelmet tartani, ha 30-40 szervezet küld kikérőt munkaidőben. Antal Imre (Pest megye) szerint a VT nem járul hozzá a jól dolgozó szervezetek önállósulásához, s ezzel lefékezi a fejlődést. Jogszabálymódosítást javasolt.

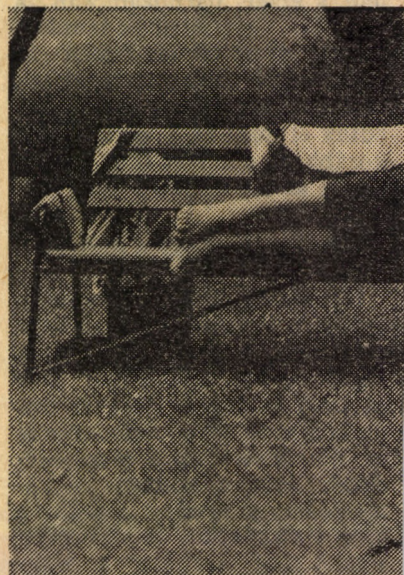
Csáki Gyula és Szabó Imre nem tudott ígéretet tenni látványos javulásra, ám hangsúlyozták — a jövő évi adóreform várhatóan több gondot megold. Így például 240 rendeletet vizsgáltak felül, ezek része meg is szűnik. A vágyterveket a kormányzat sem támogatja, reális, a valóságnak megfelelő elképzeléseket kívánnak vázolni.

Az ülés végén Dudla József titkár azt javasolta, hogy a felvetésekkel együtt a képviselők fogadják el az előterjesztést. Javasolta: fejezzék ki elégedetlenségüket, hogy a korábban jóváhagyott költségvetés nem teljesült. Ezzel a kiegészítéssel a képviselők egyhangúlag megszavazták az előterjesztést.

Újjáépült a leé

Befejező szakaszához érkezett a tatabányai Hűtőtechnika Ipari Szövetkezet gyártócsarnokának újjáépítése. A régi csarnok ugyanis — mint arról annak idején hírt adtunk — a múlt év májusában kigyulladt és csaknem teljes egészében megsemmisült. A 3000 négyzetméter alapterületű épület vázszerkezetét a Dunai Vasmű készítette el és szállította a helyszínre. Ezt követően láttak hozzá az újjáépítéshez. A Komárom Megyei Tanácsi Építőipari Vállalat ez év szeptember 30-i határidőre vállalta a csarnok átadását. A szerződésben azt is rögzítették, hogy ha bármilyen hiánypótlásra

Alvás dél

Környezetvédők kitüntetése

Tudósítónktól.

A környezetvédelem szakembereit és társadalmi támogatóit tüntették ki tegnap — a Környezetvédelmi Világnap alkalmából — a Hazafias Népfront Országos Tanácsának székházában. Az ünnepségen dr. V. Nagy Imre, a HNF környezetvédelmi bizottságának elnöke rövid beszédében kiemelte: még azokban az országokban is, ahol ezen a téren nálunk előbbre tartanak, csak társa-

dalmi összefogással és egyéni felelősségvállalással, a mainál magasabb etikai mércét állítva védhető meg a környezeti ártalmaktól a Föld élővilága, mely máris súlyos veszélyben van. A Széchenyi István-plakettet és a „Környezetünk védelméért, fejlesztéséért” kitüntető jelvényt 65-en vették át dr. Molnár Bélától, a HNF titkárától. (Kitüntető jelvényt kapott lapunk munkatársa, Gázsó L. Ferenc is).

A IV. Kerületi
Építőipari Szövetkezet
BAUHAUS
szakcsoportja
(Bp. XIX.,
Hikádé Aladár u. 103.)
felajánlja
szabad kapacitását
épületfelújítási,
átalakítási és építési
munkákra, acélüveg
tető-felülvilágító
és egyéb
acélszerkezetek, tetők,
épületasztalos
szerkezetek készítésére,
gáz- és központifűtés-
szerelésre,
épületüvegezésre.
Telefon: 284-712.

**Akar valami
szépet látni...**

- otthonában,
- kertjében,
- hétvégi házában?

Ha szépet akar látni, jöjjön a megszépített Skála Prizmába. Nyitva: hétköznap 9 órától 18 óráig, csütörtökön 19 óráig, szombaton 9 órától 13 óráig.

Gépkocsival érkezők számára 10 – két perc séta az Őrs vezér tere felé. Skála Prizma – az építkezők, lakók kiskerttulajdonosok szabadidője. Építhet ránk!

Cím: X., Gyakorló köz 2-6.
Telefon: 635-495.

PR
án

Új célpont a kereskedelmi radaron

Írország és a szőnyeghatás

Május huszadika körül sütt a nap Dublinban. Az évszakot tekintve ez a tény talán másutt nem okozna feltűnést, a „zöld sziget” fővárosában azonban, ahol az általános vélemény szerint a nyár néha csak „egy délután át” tart, kétségtelenül figyelemre méltó. A kivételes idővel a természet talán a kivételes belpolitikai helyzetet kívánta elismerni. Az ország ugyanis a népszavazás lázában égett. A tét úgynevezett „egyedüli európai törvény” sorsa volt.

Csatlakozási alternatívák

Papíron minden rendben levőnek tűnt. A közös piaci csatlakozáskor a köztársaság három és fél millió lakosából szavazásra jogosultak nyolcvanszázalékos többséggel „Európára szavaztak”. A szóban forgó törvényt a parlament tavaly decemberében már elfogadta. A jogszabály sorsa azonban innen vált meglehetősen tanulságossá. A parlamenti állásfoglalást követően ugyanis az ország legfelsőbb bírósága tűzte napirendjére az ügyet és — igaz, 3:2 arányban — megállapította, hogy a törvényhozás túllépte hatáskörét. Az ügyben népszavazásnak kell döntenie — állították. Az első pillanatban mindenki felesleges kukacoskodásnak fogta fel a véleményt. Kétség sem volt a kimenetelről, hiszen az ország négy legnagyobb pártja (a kormányon levő Fianna Fail, valamint a Fine Gael, Progresszív Demokraták és a Munkáspárt) egyöntetűen kiállt az „európai törvény” mellett. Kiderült azonban, hogy a lakosság tekintélyes részének, enyhén szólva, fogalma sincs arról, mi van a jogszabályban. A parlamenti fázisban ugyanis a pártok nem tartották szükségesnek a széles körű propagandát, később pedig már a kampányig nem is volt rá idő. Ilyen körülmények között a polgárok egy csoportja a javaslatot bizalmatlansággal nézte és az, hogy az egyébként egymással állandóan vitatkozó pártok most egyetértének, csak táplálta a gyanút.

A tények hiánya azonban más módon is visszaütött. A törvény ellenzői szinte bárhogy érvelhettek, az első időszakban egyszerűen nem volt kontrolljuk. Dublint ellepték a kis plakátok. Az közülük, amely csak

a játékszabályok megváltozását ellenezte, mint „jó európai”, még az enyhébbek közül való volt.

Egy másik csoport azonban már azzal érvelt, hogy a törvény elfogadása a terhésgémszakítást bevezetését jelenti majd. Szélesebb kört vett talán célba az, aki a lépéssel az élelmiszerárak elkerülhetetlen emelését kapcsolta össze. Az offenzíva láttán a kormány is rákapcsolt. Részletesen ismertetésre került a törvény tartalma (többségi szavazás bevezetése egyes kérdésekben, egységes nyugat-európai piac megteremtése, stb.) és az agitáció ugyancsak igyekezett „a mindennapok nyelvére leszállni”.

Kevésbé gyakran érveltek az EGK-hoz való hűséggel, gyakrabban utaltak viszont arra, hogy a törvény elutasítása megrendítené a külföldi tőke bizalmát az ír gazdaságban. Ez az argumentum már megfoghatóbb volt „az európai hűségnek”. Írországban ugyanis a gazdaság egyik szektora, éppen a fejlett technikát előállító feldolgozóipar, szinte teljes egészében külföldi beruházás eredménye. Az egymást követő kormányok tudatosan törekedtek is arra, hogy az EGK „peremén” minél vonzóbbá tartsák a befektetők számára. Minden egy dollár beruházáshoz a költségvetés az iparfejlesztési hatáson keresztül további egy dollárt ad, vagyis társként lép be, miközben a szükséges munkakerő-átképzési költségeit teljes egészében magára vállalja. Ha mindehhez hozzátesszük, hogy a nyereségadó mindössze tíz százalék, akkor korántsem meglepő, hogy jelenleg nyolcvan százalék külföldi tulajdonban levő cég található Írországban.

Adósságban úszva

Ezek a munkahelyek pedig — így az érvek — megszűnének, ha május 26-án Írország nem szavazna igennel az európai törvényre. Az utolsó héten a vita felerősödött. A rádióban és televízióban egymást követték a kerekasztal-beszégetések. Nyilvános fellépés — tárgytól függetlenül — alkalmat adott az üzleti érdekképviseletek vezetőinek a javaslat népszerűsítésére. A kampány tetőpontján Jack Lynch, volt miniszterelnök — sokak

szerint a háború utáni korszak legnépszerűbb politikusa — megszakította önkéntesen vállalt elzárkózását és visszavonulása óta először nyilatkozott politikai kérdésekről. Fellépésének nyilvánvalóan szerepe volt az ingadozók meggyőzésében. Május 26-án a köztársaság lakossága végül is áldását adta az „európai törvényre”.

Fellelegzésre azonban változatlanul nem megfelelő az idő. Írországot komoly gazdasági gondok is sújtják. A problémák persze nem mai eredetűek. A kormányok — ez a Fianna Failra éppúgy áll, mint hagyományos ellenlábására, a Fine Gaelre — a hetvenes évek közepétől kezdve rendszeresen többet költöttek bevételeiknél. A különbség fedezésére bel- és külföldön folyamatosan kölcsönöket vettek fel és a lehetőségek keretei között az adókat is igyekeztek emelni. Az „eredmény” mára a bruttó hazai termék százötven százaléka kitevő adósságállomány lett úgy, hogy ennek negyven százaléka, mintegy tizenötmilliárd dollár értékben külfölddel szemben áll fenn. Ez a teher az eddigi módszerekkel egyszerűen nem kezelhető. Az adókat tovább emelni nem lehet. Az iparcikkek sújtó huzonötszázalékos értékcsökkenésű adó Európában az egyik legmagasabb és a jövedelemadó kulcsai is igen gyorsan emelkednek. Sok megfigyelő összefüggést vél felfedezni a magas adóterhek és a munkanélküliség tizenkilenc százalékos mértéke között is.

Ha jól számoljuk, Írország teljes adósságállománya — külső és belföldi tartozásokat összeadva — a negyvenmilliárd dollár felé közelít. Annak érdekében, hogy a kamatterheket és a törlesztéseket fizetni tudja, az állam a bruttó hazai termék tizenegy százalékának megfelelő összegben kénytelen új hitelek felvenni. Ördögi kör?

Váltás a partnerekben

Az, de valahol meg kell szakítani. A jelek szerint a kormánypart állásain túlmutató koalíció van kialakulóban egy szükségprogram megvalósítására. A Fianna Fail mellett a jelenleg ellenzéki Fine Gael és a progresszív demokraták egyaránt egyetértenek abban,

hogy a kiutat csakis a költségvetési kiadások visszafogásával lehet elképzelni. Az állami adminisztrációban már bevezettek néhány kemény intézkedést. A fizetéseket például 1987 első fél évében befagyasztották, új dolgozót is csak három másik elbocsátása után lehet csak felvenni. A takszükséglet részlegek felszámolására is sor került. Májusban az egészségügyi kiadások felülvizsgálatára került sor. A cél az, hogy a kiadások leszorításával egyrészt a hitelszükséglet abszolút összegben való mérséklését éri el, másrészt viszont ezúton a kamatlábak lefelé történő mozgását is tudják ösztönözni. Aligha van azonban illúziója bárkinek a tekintetben, hogy a hetvenes évek második felében megkezdett nagyvonalú költségek még jó néhány évre szükségessé teszi a szigorú takszükséglet költségvetési politikáját.

Új piacok

A megszorítások azonban önmagukban még nem jelentik a gazdaság kedvező irányba történő elmozdulását. Talán ezzel függ össze, hogy az ország egyre több figyelmet kíván fordítani a nem hagyományos piacaira. (Ezt a gondolatot a közelmúltban részletesen kifejtette S. Brennan kereskedelmi és piackutatási miniszter a Business and Finance hasábjain.) A második világháborút követően az ír külkereskedelemnek — az export a GDP-nek csaknem hatvan százaléka! — még csaknem kétharmada esett Nagy-Britanniára, ma már csak egyharmada, miközben a kontinens államai „feljövőben” vannak. Egy Dublinban hangoztatott elmélet a külkereskedelem viszonylati megoszlásával kapcsolatban az úgynevezett „szőnyeghatásra” utal: az ír exportőrök az egyes piacokat úgy hódítják meg, ahogy a szőnyeget a rolniból kigörgetik. Először Angliában építettek ki hídállást, majd a Benelux-országok következtek, később pedig a Német Szövetségi Köztársaság.

Ha jól érezzük, az ír üzleti körök „radarernyőjén” Közép-Európa mostanában jelenhet meg...

Gara Szabolcs

Álló?

m főosztályvezetőjével

mikát mér. S bár ez az indoklásból nem derült ki, az előbbi jóval magasabban jegyezzük. Amíg a jövedelmezőségi mutató esetében az átlagos színvonal megtartása három éven keresztül, több mint húsz pontot ér, a dinamika csak négyet.

● Az előbb említette, hogy a számítógépes lista elkészülte után szakszervezeti hovatarozás alapján külön kategóriába sorolják a vállalatokat. Ezek szerint elképzelhető, hogy egy gyengébb teljesítményt nyújtó ágazat első cége maga mögé utasítja a sikerágazat ötödik helyezettjét?

— Abszolút sorrend nincs. Nem olyan a mi szabályozó- (és mérő-) rendszerünk, hogy példának okáért egy kohászvállalatot nyugodt lelkiismerettel össze tudnánk vetni egy gépipari céggel.

● Lehetséges, hogy szűkebb körű lenne a kiválóak klubja, ha pusztán a nyereségességi szempontok alapján döntenének?

— Nem. A keretszám adott: az ipar vállalatának 3 százaléka — idén összesen 16 cég — kaphatta meg a kitüntetést. Inkább a fordítottja szokott gondot okozni: nem egy vállalat éppen csak lecsúszik a képzeletbeli dobogóról, bár esetleg ugyanúgy rászolgált a dicséretre, mint a kitüntetettek közül az utolsó.

● Idén is közel kétszáz vállalat indult a pályázaton. Tekintettel arra, hogy egy kitüntetett gazdálkodó szervezetnek annyi a jutalma, hogy dolgozónként száz forintot kap, ami esetleg a kitüntetés megünneplésére sem elegendő, sokan értetlenkednek a nagy tolongás hallatán. Milyen presztízse van ennek a címnek? Mert, ha én azt hallom, hogy tiszteres Kiváló Vállalat, hát, már korántsem hőkölök annyira hátra...

— Ez alapvetően erkölcsi elismerés, amelyet a vállalatok nagyon komolyan vesznek. Innen legalábbis úgy látszik. Tudja, micsoda izgalom szokott lenni, mielőtt kialakul a számítógépes sorrend?

● Még hallani is jó... S ez annál is inkább örvendetes, mert rácsáfol azokra a kószá híresztelésekre, miszerint egy sikeres cégnek érdekében állna a háttérben meghúzódni, nehogy kevesebb támogatáshoz jusson vagy esetleg még anyagi erőket is elvonjanak tőle...

— Ez mese. A támogatások

Házadó-premier

A nagy lakásokért többet kell adózni – Mit jelent a kedvezmény? (1.)

A következő hetekben vizsgálják az új házadórendeletet. Az Előnöki Tanács az elmúlt évben 25-ös számmal fogadta el az erről szóló törvényerejű rendeletet. E szerint idén január 1-től a korábbiól teljesen eltérő módon fizetnek a tulajdonosok a házak, illetve a lakások után.

heteiken kapták meg a nyomtatványokat a fővárosban, amelyben felszólították őket adóbevallásra, illetve nyilatkozattételre, hogy ingatlanuk alapterülete nem éri el az adómentesség határát. Erre már csak azért is szükség volt, mert jelenleg nincs átfogó és megbízható ingatlannyilvántartás még a lakótelepek némelyikéről sem. Így mindenki maga számolja majd ki, pontosan hány négyzetméteren lakik.

A törvényerejű rendelet megjelenése óta eltelt hónapokban a tanácsok is megalkották saját rendeleteiket. A tvr. elég tág teret szabott az önrendelkezéseknek. Tehát helyben határozhatják meg bizonyos keretek között a kedvezmények, mentességek körét, és mértékét, illetve azt, hogy hol és miért emelik föl az alapadót. Mielőtt rátérnénk a valószínűleg sokakat érdeklő fővárosi helyzetre, talán nem árt a paragrafusok közül néhányat föl idézni.

Fejenként 25 m²

A házadó a személyi tulajdonú társasházi lakásokra, illetve egy vagy kétlakásos épületekre vonatkozik. A számítás alapja a lakóterület nagysága: társasházban 80 négyzetméterig adómentesek a lakások, egy vagy kétlakásos házakban — az egyszerűség kedvéért ezentúl családi házaknak nevezzük — 100 négyzetméterig nem kell egy forintot sem fizetni. Az újonnan

deletben megadott összeget, ha az ingatlan nagyon rossz helyen fekszik, vályogból épült,

	Város az alapadó évi mértéke	Község
I. Ha a területrészt 40 m ² -nél nem nagyobb	80 Ft m ²	40 Ft m ²
II. Ha a területrészt 40 m ² -nél nagyobb, de a 100 m ² -t nem haladja meg	3200 Ft és a 40 m ² feletti rész után 120 Ft m ²	1600 Ft és a 40 m ² feletti rész után 60 Ft m ²
III. Ha a területrészt 100 m ² -nél nagyobb	10 400 Ft és a 100 m ² -ig 180 Ft m ²	5200 Ft és a 100 m ² -ig 90 Ft m ²

lerobbant állapotban van stb. tehát ha mindenképpen csökkent értékűnek számítanak a forgalomban. Viszont növelni is lehet az alapadót maximum 40 százalékkal az ellenkező esetekben: kiemelt övezetben lévő ingatlanoknál vagy ha a kivitele-

tott adót egyéb okok miatt is lehet mérsékelni, például a szociális helyzet miatt vagy méltányosságból. A Pénzügyminisztérium az év elején megjelentetett irányelvei egyébként elég részletesen tárgyalták a mentességet, illetve az alapadótól való eltérítés feltételeit. Már akkor föl hívták a figyelmet arra, hogy célszerű konkrét feltételekhez kötni, mit mikor növelnek vagy csökkentenek, s például a szociális szempontok alapján indokolt adókedvezményt vagy mentességet is több

évre meg lehet adni. Főleg ez a méltányossági szempontok közé sorolható.

Ugyanígy olvasható, hogy ahol nem adható házadómentesség — az újonnan épült lakásoknál 180, illetve 200 négyzetméter fölött nem jár a tíz évre szóló mentesség — ott a felújítás illetve a korszerűsítés sem lehet adómentesítő tényező. Ennél kisebb lakásoknál viszont a 25 ezer forintnál nagyobb értékű korszerűsítési munkáknál — a szokásos karbantartás, festés, mázolás, tapétázás nem sorolható ide — egy kissé bonyolult módon számított kedvezmény jár. A teljes költség 75 százalékát le lehet vonni az egyébként fizetendő adó 75 százalékának az erejéig, egészen addig, amíg el nem fogy az összeg. Nos, ez a kedvezmény 180, illetve 200 négyzetméter fölött nem adható, illetve az adómentesség általános feltétele, hogy legyen végleges használatbavételi engedély. (Az alapadókat alábbi táblázatunk mutatja.)

Harmincmillióval nő

Hogy ki mennyit fog fizetni, az a következő hetekben dől el, ahogy az is, hogy csökkennek-e a bevételek. Az előzetes számítások szerint az új adótételek révén jelentősen csökken az adózók száma. A korábbi 1,6 millióról 220 ezerre

87. május 9.

Ausztrália gazdasága

Az egyetlen kiút

A hetvenes években még példás gyorsasággal fejlődő ausztrál gazdaság számára évtizedünkben mind súlyosabb gondot jelent az ország termelési struktúrájának változatlanlansága. Miután a tizenhatmillió lakosú ötödik kontinens bruttó társadalmi termékének döntő része a mezőgazdaságból és a nyersanyagkincsek kiaknázásából származik, ez a struktúra meghatározza a kivitel szerkezetét is.

Ausztrália exportjának 80 százaléka mezőgazdasági termék (hús, gabona, gyapjú stb.) és ásványi nyersanyag, behozatala pedig elsősorban gépekből és berendezésekből áll. Az elmúlt években az agrárcikkek, valamint a nyersanyagok világpiaci ára csökkent, s ezért Canberra évről évre nagyobb cserearányromlást volt kénytelen elkönyvelni. A külkereskedelmi mérleg növekvő hiánya egyrészt a gazdasági fejlődés lelassulásához, másrészt pedig az adósságállomány felduzzadásához vezetett.

Ugrásszerű növekedés

Egy évszázaddal ezelőtt Ausztrália rendelkezett a világon a legmagasabb egy főre jutó jövedelemmel. Ma a nemzetek sorában a szempontból a 18. helyet foglalja el. Jelenleg az egy főre jutó bruttó társadalmi termék évi 10 ezer amerikai dollár, s a csendes-óceáni térség újonnan iparosodó államai néhány év múlva — az előrejelzések szerint — utoléri a kontinensnyi országot ezen a területen. Szingapúrban például az egy főre jutó évi GNP hét-ezer dollár.

Az adósságállomány 1981-ben 18 milliárd dollár volt, tavaly viszont már elérte a 60 milliárdot. Ezzel az összeggel az ország meglehetősen „előkelő” helyet foglal el az adós nemzetek sorában: a leginkább eladósodott Mexikónál és Braziliánál ugyan kevesebb a tartozása, de Argentínát már megelőzi a rangsorban. Ausztrália adósságainak 65 százaléka amerikai dollár, 20 százaléka egyéb valuta, s mindössze 15 százaléka ausztrál dollár. (Egy ausztrál dollár jelenleg mintegy 0,65 amerikai dollárral egyenlő.) Ausztrália adósságállományának van egy olyan jellemző vonása, amely a „nagy” adós államok esetében nem játszik szerepet: míg a latin-amerikai országok adósságainak döntő többsége államadósság, addig az ausztrál tartozások többsége a vállalatokat terheli. Az adósságok ugrásszerű növekedését jól mutatja, hogy 1980-ban az adósságállomány a bruttó hazai termék (GDP) 16 százalékaival volt egyenlő, hat évvel később

ez az arány elérte a 40 százalékot. A kialakult helyzet súlyosságát jelzi, hogy idén az exportbevételek 17 százalékat kell csak az esedékes kamatok törlesztésére fordítani.

Ausztrália politikai és gazdasági vezetői igyekeznek kiutat találni a kedvezőtlen gazdasági helyzetből. Ez természetesen nem megy egyik hónapról a másikra, de az egyetlen kiút a feldolgozóipar gyors ütemű fejlesztése. Amennyiben az ország kiviteléből sikerül növelni a késztermékek arányát, csökkenhet a cserearányromlás mértéke. Jelenleg az ipari termelés a GNP 17,8 százalékat adja, s a tervek szerint 1—2 éven belül az ágazat részesedése eléri majd a 20 százalékot.

Az ausztrál dollár értékének fokozatos csökkenése is a külkereskedelmi mérleg javulásának irányába hat. Öt évvel ezelőtt egy ausztrál dollár még 1,16 amerikai dollárral volt egyenlő, azóta az ausztrál valuta több mint 40 százalékot veszített értékéből a dollárhoz képest. Az ötödik kontinens valutájának gyengülése a várakozások szerint előbb-utóbb a kivitel bővüléséhez és az import csökkenéséhez vezet. Az ausztrál dollár lebegtetése és fokozatos leértékelődése azonban önmagában nem tudja megoldani az ország gazdasági gondjait, nem tudja átalakítani a termelés és a kivitel szerkezetét.

A magántőke az elkövetkező években jelentősen kívánja fejleszteni az acélgyártást, a gépkocsipárt, valamint a tartós fogyasztási cikkek termelésével foglalkozó ágazatokat. Ettől azt várják, hogy ezek a termékek is feliratkozzanak az exportlistára és valamelyest csökken az ország és kivitelének a függősége a mezőgazdaságtól és a nyersanyag-kitermeléstől.

Belép az idegenforgalom

A gyors ütemben fejlődő idegenforgalom újabban fontos bevételi forrás a költségvetés számára, de ez csak szépségtapasza a „megroggyant” gazdaságon. Az előrejelzések szerint ugyan is idén is csak mérsékelt — 2 százalékos — gazdasági növekedés várható, amelyet a reálbérek 5—6 százalékos csökkenése kísér. Ez utóbbi nem új jelenség Ausztráliában, hiszen az elmúlt két évben a reálbérek hasonló mértékben csökkentek.

Minden jel arra mutat, hogy a cselekvés már nem odázható el Ausztráliában, ahol a több évtizedes konjunktúrát egyelőre a tartós „válsággyanús” gazdasági állapot váltotta fel. A talpraállás azonban csak az iparfejlesztéssel valósulhat meg, a föld mélye kincseinek kiakná-zása ugyanis a mai világgazdasági helyzetben kevés a boldoguláshoz.

Gara Szaboles

Szomory Dezső: Takáts Alice

Légy az,

Bemutató a Mad

A színiirodalom évszázadok óta tudósít arról, hogy az ember önmagáról alkotott, vágyott *énképe*, meg a valódi lelki alkata, karaktere és teherbírása közötti ellentétek előbb-utóbb az *azonosság*tudat micsoda drámai zavaraihoz vezetnek. Az identitásvesztés fogalmát manapság mégis a modern pszichológia, annak is főként a társadalomlélektan foglalkozó képviselői ismertették meg velünk. Most jószerével *szociológusok* használják e meghatározást, olyan csoportokkal, rétegekkel, netán egész osztályokkal kapcsolatban, amelyek elvesztették pontos társadalmi hovatartozásuk, „rendeltetésük” biztonságát adó tudatát. Következésképp morális mérceiket, felelősségérzetüket, lelki- és akaraterijüket is. Most már *politológusok* is alkalmazzák e terminust olyan rendszerekre és intézményekre, amelyek elidegenedtek eredeti céljaiktól, kövekezésképp működésük diszfunkcionális lett, és rontja az állampolgári közérzetet. Most — újabban — *közgazdászok* is beszélnek némely struktúrák identitásválságáról, mondván, amiért egykor létrehozták azokat, mindarra a megváltozott körülmények között nincs szükség, amire pedig szükség volna, arra ezek a struktúrák nem alkalmasak.

Épp ezért most talán eljött az ideje annak is, hogy odafigyeljünk azokra a drámaírókra, akik az önazonosságra való törekvés konfliktusait az *egyénben*, az egyes ember lélektani drámájában keresik. Vagyis azon a területen, ahol ezek a traumák a *másik* ember számára — a néző számára — átélhetőek. Ahol csakugyan személyessé válhat a személyiség felbomlásának drámája. Lehetséges hát, hogy a már többször újrafelfedezett, mégis mindig újrafelfedezett Szomory Dezső legújabb reneszánsza is tartósabb lesz az előzőeknél. Mert úgy tűnik, a hazai színház most kezdi igazán megérteni, hogy ez a szótólulósos, nemritkán affektált stílművész mindahány hősében milyen monomániás megszállottsággal kutatta mindig ugyanazt a lelki alkatot: azét az emberét, aki az önmagához való hűség belső parancsolatával küszködik. S akire aztán a többiek is rend-

re rászólnak — noha voltaképp nem ismerik — „Légy az, aki vagy!”

De hát könnyű azt mondani. Hiszen Takáts Alice doktornőnek (ugyanúgy, mint Szabóknak, II. Lajosnak vagy Györgyikének) ahhoz, hogy azzá lehessen, aki, először azt kellene tudnia: *kicsoda* ő valójában. A Szomory-drámák főszereplői, mozogjanak bár történelmi kulisszák között vagy polgári szalonban, mindig közösek a *kéttelyben* — vajon azok-e, akik-

Avar István és Nagy-Kálózy Eszter

nek hinni, látni akarják magukat. Megfelelnek-e szerepeiknek, méltóak-e ahhoz a *valakihez*, akinek eszményeiben, moráljában és tetteiben szeretnének ráismerni a saját lényükre. Ugyanakkor Szomory önkeresői — látszólag paradox módon — buzgó *szerepjátsszók* is. És folyton azt vizsgálják: tökéletesen játsszák-e már választott szerepüket. Sikerült-e már maradéktalanul azonosulniuk vele. Nemcsak a vágyaival, a céljaival, de mindenekelőtt a *pszichikai képességeivel*. A Szomory-hősök és hősnők mindig valamilyen szerep-ideál megközelítésén fáradoznak, bizakodva, hogyha elérik azt, a szerep majd eltűnik — mert egygyólvad velük —, s ők rátalálnak igazi valójukra. Ám a pontos szinkron sohasem sikerül, a hős nem képes beváltani önmagához fűzött reményeit.

Földtani türelemmel érlelt próza

Ottlik Géza hetvenöt é

Hegyláncok gyűrődnek, kontinensek születnek: évmilliók után egy-egy „pillanat” remekei. Mi munkál közre, hogyan érnek meg az időben? Ottlik Géza válasza:

„Nem tudom, hogy mi a lényeg az

pedig igen általános. Hiszen minden belefér. Mondjuk éppen a Mit is ír ennek témá regény előtt?

87.V. 15.

Nemzetközi pénzügyek

Veszélyes forduló

Teljes meglepetés és értetlenség a múlt március első napjainak néhány amerikai nagybank bejelentését, miszerint a pénzintézetek 0,25 százalékkal felemelik az alapkamát, az úgynevezett prime rate-t. A kamattörlesztési kamatlábat, az úgynevezett prime rate-t. A kamattörlesztési kamatlábat, az úgynevezett prime rate-t. A kamattörlesztési kamatlábat, az úgynevezett prime rate-t.

Egy ország gazdasági vezetése, amikor a kamatlábakat, ha a gazdaságot „hűteni” akarják, ha a beruházásokat vissza akarják fogni. Az amerikai gazdaság viszont most éppen „fűtésre”, a gazdaság motorjának felpörgetésére szorul. A kezdeti értetlenség után hamar kiderült a kamatláb-emelés mozzgatórugója.

Brazília az első negyedév végén bejelentette, hogy felfüggeszti 68 milliárd dolláros tartozása kölcsönkamatainak fizetését. A kamattörlesztési stop meglehetősen érzékenyen érintette és érinti az amerikai bankokat, amilyen a dél-amerikai ország első számú hitelezői. A kamattörlesztésből befolyó összegeket már betervezték az idejü bevételükbe, s annak elmaradása a profitot veszélyezteti. Ebben a helyzetben — profitjuk nagyságának biztosítása és megőrzése érdekében — kénytelenek voltak a kamatlábemelés eszközeihez nyúlni. A magasabb kamatláb ugyanis biztosítja számukra, hogy a hazai és külföldi kölcsönfelvevők többet fizetnek vissza, a brazil kamattörlesztés-elmaradást tehát pótolja a drágább kölcsön.

Kamatemelés?

A pénzügyi szakértők véleménye szerint az idejü esztendőre nem lesz jellemző a kamatok számottevő emelkedése. Az előrejelzések szerint az év hátralévő részében még 0,5 százalékos körüli kamatlábemelésre lehet számítani. Jelentősebb kamatemelést az idejü nyugati gazdaságok nem is bírnának el, hiszen a magasabb kamatláb a beruházási hajlandóság csökkentését hozhatja magával. S jelenleg az OECD-országok egyike sincs abban a helyzetben, hogy ne szorulna a konjunktúra élénkítésére.

Rádásul az USA a legfontosabb gazdasági partnereit éppen a kamatok további mérséklésére ösztönzi annak érdekében, hogy ezekben az országokban növekedjék a kereslet a

beruházási javak iránt. Washington ugyanis arra számít, hogy a beruházási kedv erősödése növeli a keresletet az amerikai áruk iránt, s a bővülő amerikai export révén mérséklődhet a külkereskedelmi mérleg hiánya. (1986-ban az USA külkereskedelmi mérlege 170 milliárd dollár passzívumot mutatott.)

Az összeomlás küszöbén

A kamatlábak csökkentésének idejü a nemzetközi pénzügyi rendszer sok szakértő véleménye szerint az összeomlás küszöbén állott. Minden korábbi megállapodás és ígéret ellenére nem sikerült a dollár értékvesztését megállítani, s április első napjaiban az amerikai valuta jenhez viszonyított árfolyama 40 éves mélypontrekorodot döntött meg. A dollár árfolyama áttörte a 150-es lélektani határt, s április első napjaiban egy dollár 145 jennel volt egyenlő. Folytatódott a dollár értékvesztése a többi vezető nyugati valutával szemben is.

Ismeretes, hogy az Egyesült Államok a dollár meggyengítésével azt akarta és akarja elérni, hogy exportja versenyképesebb legyen, s ennek révén fokozatosan lefaraghasa külkereskedelmi mérlegének hiányát. Nem véletlen, hogy az USA központi bankja, a FED-nek az elnöke, Volcker is megelégtelt a dollár értékvesztését. „Ami sok, az sok” — foglalta össze sommásan véleményét a tavaszi valutapiacról.

E kijelentés mögött az húzódik meg, hogy ma már az Egyesült Államoknak sem érdeke a dollár parttalan értékvesz-

tése. Egyrészt ez az amerikai valuta ellenőrizhetetlenségéhez, összeomlásához vezethet, másrészt pedig felélesztheti a megdrágult import révén az inflációt. (Tavaly az USA-ban az infláció mindössze 1,1 százalékos volt, a pénzromlás mértéke idén optimista becslések szerint eléri majd a 6 százalékot.) Az előbbieknél is nagyobb súllyal esik a latba az USA legfontosabb gazdasági partnerei gazdaságának helyzete. A dollár további, nem kívánt gyengülése ugyanis oda vezethet, hogy az NSZK, Japán, Franciaország, Nagy-Britannia és a többiek exportja „lefulad”, a termelés visszaesik, s még tovább csökken a kereslet az amerikai árucikkek iránt külföldön. Ez a helyzet a 22-es csapdáját jelentené, ugyanis az USA saját maga idézné elő saját és szövetségesei gazdaságának további lelassulását. Ma már világosan látják Washingtonban, hogy ez nem lehet cél. Kérdés azonban, sikerül-e a kiszabadult dollárt visszakenyészíteni a palackba. Az amerikai pénzügyi véleménye szerint még nem késő, még meg lehet akadályozni az amerikai valuta beláthatatlan következményekkel járó további gyengülését.

„Mélyrepülés”

Az elkövetkező hónapok majd megmutatják, sikerül-e véget vetni a dollár „mélyrepülésének” és elfogadható nemzetközi árfolyamarányokat kialakítani. Annyi azonban bizonyos, hogy — akárhogy is alakul az amerikai valuta árfolyama — az USA eladósodása és nagy mértékű függősége a külföldi tőkéktől a 90-es évek elején már számottevően érezteti majd hatását a lakosság életszínvonalának alakulásában. Az ország vezető közigazdasági vezetői már most figyelmeztetnek, hogy az adósságok visszafizetése néhány éven belül érezhető visszaesést eredményez az amerikai életszínvonalában, s az USA sem „úszhatja meg” a nadrágszj összébhhúzását.

Gara Szabolcs

Verseny a levegő

Milyen a nagy nyugati légitársaságok MALÉV kapcsolata? — KLM, Lufthansa

Magyarország kis piac a nagy számára. Mégis élénk a verseny, kártérítést is vehetünk némelyiküknél jegyvesztés esetén. A versenyt a piac fejlődése jelzi: ez a harc az utóbbi években a MALÉV-ot és több nagy nyugati légitársaságot.

A KLM volt az első nyugati légitársaság, amelyik 1956-ban megnyitotta irodáját a Vörösmarty téren. Vigh Gábor, az iroda kereskedelmi igazgatója:

— A hollandok 4—500 éve hajóznak. Megtanulták már, milyen verseny vezet eredményre. Az IATA, a Nemzetközi Légügyi Szervezet, amelynek természetesen mi is alapító tagja

kísérő foglalkozik-e a továbbutazóval.

— Versenyben állnak a MALÉV-val?

— Igen. De ez nem jelenti azt, hogy el akarjuk venni a MALÉV utasait. Mi nem bánjuk, ha az utazás első szakasza — mondjuk Amszterdami — MALÉV-val történik. A lényeg, hogy a második szakasz — például

Amsterdam — London — Moszkva — KLM törzstársaság programot. Ők nem az utaskilométereket számolják, mint a MALÉV, hanem a beszálló kártyák gyűjtésére ösztönöznek, amelyekre értékes nyereményeket ígérnek.

Ha a versenyről beszélünk, nem szabad elfeledkezni az Air Cargóról, azaz a teheráru-fuvarozásról. Itt is éles versenyhelyzet alakult ki. Hasonló véleményen van Georg Ludwig Krukenberg is, a Lufthansa budapesti irodájának vezetője. Forgalmuk egyre növekvő hányada — jelenleg 20 százalék — ebből származik. Éppen itt van Erich Zoller, a Lufthansa kelet-európai igazgatója. Ünneplésbe csöppentem, Georg

Fotó: Koppány György

versenyünk, mindig a tisztességes verseny mellett szállt síkra.

— Az árakat megállapodások szabályozzák az európai légiforgalomban.

dául New Yorkig — legyen a miénk. Mi nem Európából élünk.

— Amikor 1956-ban megnyitották irodájukat a Vörösmarty téren, az irodájuk

Ludwig Krukenberg ugyanis 25 éve van a Lufthansánál, Hans-Joachim Pastort pedig most iktatták be új területi igazgatónak.

A rágógumikirály feltámadt

New York forgalmasabb utcáin 20 perces parkolásiért egy negyeddolláros kell bedobni az órába, s ugyanennyibe kerül az utcaról lebonyolított helyi telefonhívás is. A versenytársak legnagyobb megdöbbenésére és bosszúságára nemrégiben ugyancsak 25 centért dobta piacra ötös csomagolású rágógumiját az iparág hajdanvolt „királya”, a chicagói székhelyű Wrigley óriásvállalat.

Az amerikai életformának a kóla és a hamburger mellett a rágógumi is fontos tartozéka — az ország évtizedek óta majszol. Mozog a szája a hivatalnoknak, a sofőrnek, a katonának, az orvosnak, s természetesen a gyerekeknek. A kisebb élelmiszerüzletek és a szupermarketek pénztárainál hatalmas rágógumiválaszték csábít: cukorral és cukor nélkül készített, lap és párna formájú, olvadó és felfújható, gyümölcs és mentolos rágógumihegyek kínálják magukat. Egy-egy csomag rágnivaló ára 40 cent és egy dollár között mozog attól függően, hány rágógumi van a dobozban. Nem jelent kis üzletet egy 240 millió dolláros országot ellátni rágógumival, az iparágban tehát sokan tolonganak a vásárlók kegyeiért.

Fogyókúrás kihívás

Számítások szerint az amerikaiak évente 2,5 milliárd dollárért vásárolnak rágógumit, így érthető, hogy a gyártók között kiemelten küzdelem folyik a minél nagyobb piaci részesedés megszerzéséért. A 75 esztendővel ezelőtt alapított Wrigley vállalat évtizedeken keresztül az ágazat első számú termelője volt, piaci részesedése jócskán meghaladta az ötven százalékot, sőt 1973-ban a piac 75 százalékát tudhatta már a magáénak. Három

évvél később az elsőségen már kénytelen volt megosztani legnagyobb vetélytársával, az American Chicle vállalattal. Ekkor mindkét cég piaci részesedése 33 százalék volt.

A Wrigley visszaesése elsősorban annak volt köszönhető, hogy a rágógumipiacot is elérte a fogyókúra hullám, s erre a kihívásra a chicagói vállalatbirodalom nem tudott időben válaszolni. Az alakjukat féltő fogyasztók egy jelentős része hallani sem akart a cukorral készített rágógumiról, ehelyett a cukormentes, diétás lapocskákat, párnáskákat keresték.

A nagy átszervezés

Az American Chicle igen rugalmasan teljesítette a fogyasztók kívánságát, s elsőként jelent meg a piacon a cukormentes rágógumival: a Care Free és a Bubble Gum márkák szinte napok alatt az ország kedvenceivé lettek. A később ébredő Wrigley 1977-ben hozta forgalomba első cukormentes készítményét, az Orbitot. Sok sikert nem hozott az Orbit a vállalatnak, mert cukor helyett a xylitol nevű édesítőszerrel használta, amelyről kimutatták, hogy rákkeltő hatása lehet.

A kudarc láttán jelentős változások vették kezdetüket a Wrigleynél, amelyet a szakemberek az Egyesült Államok legkonzervatívabb vállalatának tartottak. Bizonyos fokig érthető is volt a „mozdulatlanság”, hiszen a Wrigley évtizedeken át tarolt a piacon, igazából egyik versenytársa sem tudta megsejteni. Tíz évvel ezelőtt megkezdődött a vállalat korszerűsítése, átszervezése. Új termékek sorra jelentek azóta meg, modernizálták az értékesítési hálózatot, új marketingmódszereket honosítottak meg, s nem utol-

sősorban hatalmas összegeket fordítottak reklámra. Az egész cégre kiterjedő „vérátömlesztés” nem maradt eredménytelen, ma ismét a Wrigley a szakma vezető vállalata, de kétségtelen, hogy a korábbinál jobban oda kell figyelnie a konkurenciára.

A Juicy Fruit és a Doublemint márkák mellett új termékként nagy sikert aratott a fogyasztók körében a cukormentes Extra, valamint a Big Red és a Freedent. Az 1984-ben megjelent Extra már a népszerű édesítőszer, az aszpartámot tartalmazta, amely ellen igazán nem lehet kifogás, hiszen mind a Pepsi, mind pedig a Coca-Cola diétás változata ezt az édesítőszert veszélytelen, kalóriamentes „műcukrot” kínálja a hízni nem kívánó fogyasztóknak.

Időközben a Wrigley megvásárolta egyik versenytársának Hubba Bubba nevű rágógumiját, amelyet feljavított és agresszív módon elkezdett reklámozni. (Érdemes megjegyezni, hogy az amerikai televízióban naponta többször sugárzott Wrigley-hirdetések igen ötletesek, „kicsattanak az élettől” és még az is gusztust kap a rágógumira, aki eddig ellen tudott állni a kísértésnek.) A Hubba Bubba „új” változata óriási anyagi sikert hozott a cégnek. A rágógumi első számú fogyasztói a gyerekek. Az ő „megfogásukra” a Wrigley valóban a legkorszerűbb marketingmódszereket alkalmazza: a csomagoláson képregény, a 40 rágógumit tartalmazó kartondobozban pedig filléses műanyagjátékok találhatóak. A vállalat a gyerekeknek készülő — elsősorban felfújható — rágógumik csomagolásának megtervezésére több tucat grafikust és „ötletembert” alkalmaz.

A Wrigley a tavalyi esztendőt kiváló eredménnyel zárta. Az öt és fél ezer dolgozó foglalkoztató cég for-

galma 1986-ban 706 millió dollár volt, adózás utáni nyeresége pedig megközelítette az 59 millió dollárt. Noha piaci részesedése elmarad a „fénykor” arányától, de inkább az 50 százalékhoz van közelebb, mint a 40-hez.

Piacrobbantás

A legutóbbi piaci „fogás” pedig a 25 centes csomag. Eddig a legolcsóbb ötös csomagolású rágógumi kiskereskedelmi ára 40 cent volt, s a 15 centes ármérsékléssel a Wrigley piacot „robbantott”. Miközben a piacon egyre jobban terjed az úgynevezett takarékos, 15–17 rágógumit tartalmazó csomag, a chicagói vállalat már az ötös csomagolás esetén is pénzt takarít meg a vásárlóknak. A versenytársak — amelyek egyelőre nem tudják leszorítani az önköltséget, s nem tudnak hasonló olcsó árú kínálni a fogyasztóknak — válasza nem várta sokáig magára. Első reakciójuk a Wrigley „forradalmi” újítására az volt, hogy megkezdtek az ötös csomagolás lejárátását. „Gyenge minőség, értéktelen áru” — ilyen és hasonló vádakkal illetik az új terméket. De miközben igyekeznek a fogyasztókat lebeszélteni a 25 centes csomag vásárlásáról, maguk is keresik a költségsökkentés lehetőségeit. Az American Chicle már piacra is dobta saját „újítását”, a kilenc darab igen vékony rágnivalót tartalmazó Sticklets csomagot — 30 centért.

A piacutatók jelzései, felmérései azonban azt bizonyítják, hogy egyelőre nincs veszélyben a Wrigley vezető helye. A vállalat „áramvonalasítása”, a piaci igényhez való gyors és rugalmas alkalmazkodás, a cég felébresztése Cspikérszika-álmából mehozta a gyümölcsét. Méghozzá nemcsak a gyümölcs, hanem a mentol és egyéb ízesítésű rágógumik értékesítésének területén is.

Gara Szabolcs

Esti Hírlap 5

1987. május 16., szombat

22.30; A pódiumon: Johnny Holiday. — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.05: Rémület a levegőben. — 0.15—5.50: Éjjel után.

3. MŰSOR:

14.05: Lemezborze helyett. — 15.00: Hi-Figyelő. — 15.30: Magyar zenészek. — 16.00: A Budapesti Rézfúvós Kvintett játszik. — Kb. 17.10: Operáriák. — 17.30: Norvég zenészek műveiből. — 18.25: Népdalaink világa. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Miller Lajos operáriákat énekel. — 19.46: Bemutatjuk új népzenei felvételünket. — 20.00: Mindennapi irodalmunk. — 20.30: Arthur Gru-maux heggedül. Robert Veyron-Lacroix és Egida Giordani-Sartori csemealózik. — 21.00: Liszt összes szimfonikus költeménye. — 22.20: Ragtime-melódiák. — 22.29: Afrika francia nyelvű irodalma. — 22.59: Zenei panoráma. — 23.30: Hírek. Időjárás.

Május 17., vasárnap

KOSSUTH:

6.00—7.30: Jó reggelt! — 7.30: Kopogtató. — 8.00: Hírek. Időjárás. Sporthírek. — 8.10: Öt kontinens hét napja. — 8.25: Enekszóval, muzsikával. — 8.54: Reklám. — 9.00: Amikor én még... Gyermekrádió. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Edes anyanyelvünk. — 10.10: A világlira gyöngyszemei. Apollinaire versei. — 10.19: Örökzöld dallamok. — 11.00: Gondolat-Jel. A Rádió kulturális hetilapja. — 12.00: Déli Krónika. Sport. — 12.15: Harminc perc alatt a Föld körül. Nemzetközi magazin. — 12.45: Rosszak az idegeink. — 12.55: Jascha Heifetz heggedül. — 13.20: Az élő népdal. — 13.30: Szonda. Tudományos magazin. — 14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Művész-lemezek. — 15.07: A nagy per, amely ezer éve folyik. Eötvös Károly dokumentumregénye rádióra alkalmazva. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: A tenorkirály. — 17.10: Szerencsére újság az van! — avagy: köz-napi „tragédia”. — 17.40: Népzene Norvégiából. — 17.52: Honthy Hanna operettfelvételeiből. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.30: Hírek. Időjárás. — 18.40: Remekírók hangszalagon. Anyegin. Miért szeretem? — 19.34: Az Állami Népi Együttes felvételeiből. — 20.27: Négy levél. — 20.42: Rossini: Bruschino úr. Egyfelv. vigopera. — 22.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 22.10: Sporthíradó. — 22.25: Ferencsik János vezényel. Az MRT enekkara énekel az MRT szimfonikus zenekara játszik. — 23.50: Toronyzene. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjjel után.

PETŐFI:

6.00: Dallamoktól. — 7.00: Hírek. Időjárás. Ütközben. — 7.05: Az evangélikus eszkház felőrlája. — 7.35: Vasárnapi orgonamuzsika. — 7.52: Torna. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Gyermekrádió. En is meghalhatok! Kiss Dénes rádiójátéka. — 9.00: Hírek. Időjárás. Ütközben. — 9.05: Jannisz Pariosz

kas. — 23.30: Hírek. Időjárás.

TELEVÍZIÓ

SZOMBAT

14.30: Képujság. — 14.35: Cimbora-ság. Kányádi Sándor. — 15.15: Betűreklám. — 15.20: A magatartáskutatók története. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. VI/4. rész: A tanulás. — 16.05: Teleráma. — 16.50: Reklám. — 17.00: Híradó. — 17.15: Mesés éselek. Amerikai rövidfilm. (FF) — 17.25: Színházról néhány percben. 20 éves a Nemzeti Színház stúdiója. — 17.40: Reklám. — 17.50: Kamion gyorsasági EB-futam. Közvetítés a Hungaroringről. — 18.30: Családi torna. — 18.35: Reklám. — 18.45: Romhányi József és Nepp József. Üzenet a jövőből. Mézga család — rajzfilmsorozat. XIII/5. rész: Láthatatlanok (ism.). — 19.10: Esti mese. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Vers — mindenkinek. Felvidéki magyar népdalok. — 20.05: Walter Matthau-sorozat. Zenélő filmkockák. Hello, Dolly! Amerikai filmmusical (1969) — 22.35: Feltékeny nő. Francia tévéfilm. — 23.35: Híradó 2.

2. MŰSOR:

16.05: Képujság. — 16.10: Mafilm-magazin. — 16.20: Száz híres festmény. Külföldi műzeumok gyűjteményéből. Tintoretto: Ariadne, Bacchus és Venus. Angol rövidfilm. — 16.30: Csengetés. Keressük a szót... — 17.15: A pármal kólostor. Francia-olasz film (1947. ism. FF) — 20.05: Teledi László: Kegyenc. Tragédia. (A Magyar Televízió és a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház koprodukciója.) — 22.10: Képujság.

VASÁRNAP

9.00: Tévétorna. — 9.05: Kerek világ. — 9.25: A rózsaszín párdúc. Amerikai rajzfilmsorozat. XV/10. rész: Hangyak a kamrában (ism.). — 9.45: Kuekő. — 10.15: Radír. IV/1. rész: Tisztelet a kivételnek. — 10.45: Aiszopos: Mesék. Rajzfilm. — 11.00: A cirkusz pillanatát. Francia film (ism.). — 11.55: Hírek. — 14.15: Képujság. — 14.20: A Közönségszolgálat tájékoztatója. — 14.25: Betűreklám. — 14.30: Balszárny. Cseh-szlovák film. — 15.50: Reklám. — 15.55: Legyen szerencsénk! Rózsa György műsora. — 16.40: Reklám. — 16.45: Delta. Tudományos híradó. — 17.10: Nézzük együtt — Novotny Zoltán. — 17.45: Reklám. — 17.50: Magyarország—Lengyelország EB-selejtező labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés a Népstadionból. A szünetben: Reklám. (Átveszi az intervizió és az Eurovizió) — 19.45: Esti mese. — 20.00: A Hét. — 21.00: Híradó. — 21.10: Starsky és Hutsch. Amerikai bűnügyi tévéfilmsorozat. Gyilkosság a műteremben. — 22.00: Telesport. — 22.30: Magyar Nemzeti Galéria. VII/3. rész: Barokk gyűjtemény. — 22.55: Hírek.

2. MŰSOR:

13.45: Képujság. — 13.50: Kamion gyorsasági EB-futam. Közvetítés a Hungaroringről. — 14.30: Közvetítés a Hungaroringről. — 14.30: Közvetítés a Hungaroringről. — 14.30: Közvetítés a Hungaroringről. — 15.00: Kamion gyorsasági EB-futam. Közvetítés a Hungaroringről.

sek (du fél 3): A hölgy fecseg és nyomoz (7) — Fővárosi Operettszínház: A mosoly országa (du fél 3, 7) — Józsefvárosi Színház: A párizsi élet (7) — Thália Színház: Dekameron (7) — Thália Stúdió: Velem mindig történik valami (du fél 3, fél 5) — Vidám Színpad: Szeretem a feleségem (7); Orült nők ketrece (este fél 11) — Kis Színház: Good bye, Charlie! (fél 8) — Radnóti Miklós Színpad: Mesélő kert (de 11); Mint két tojás (7) — Lézerszínház: OMD (6); Led Zeppelin (fél 6) — Játékszín: Csodák és furcsaságok (de 11, du 2) — Mikroszkóp Színpad: Banyatanya (de fél 11, du 3); Vesszük a lapot (fél 8) — Hökém Színpad: Svejik, a derék katona (7) — Arany János Színház: Emil és a detektívek (de fél 11); Oliver! (du 3) — Rock Színház: A bábjátékos (MOM, 7) — Állami Bábszínház: Gulliver Liliputban (Népköztársaság útja 69., de 11, du 4); A csodálatos kalucsni Jókai tér 10., du fél 3) — Jurta Színház: Kányádi Sándor: Kétszemélyes tragédia (7) — Fővárosi Nagycirkusz: Gyerünk a Cirkuszba...! (de 10, du fél 4, este fél 8).

VASÁRNAP

Operaház: Fidelio (Oláh G. bérl. 6. ea. de 11); Bohémélet (F. bérl. 6. ea. 7) — Erkel Színház: Szerelmi bajtali (Ij. bérl. IV. sor. 5. ea. de 11); A trubadúr (Basilides bérl. 6. ea. 7) — Pesti Vigadó: Tetőtől talpig... zenés-táncos divatrevü (fél 8) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Villon—Carmina Burana — Gálfi László és Csányi Tamás műsora (du 3); Libikóka (7) — Zeneakadémia Kisterem: Székely István zongoraszíj (Fiatal zongoraművészek 4. fél 8) — Budapesti Kongresszusi Központ: „Emlékszel még...?” Fejezetek Kálmán Imre életművéből (Főv. Operettszínház vendége, du fél 3, 7) — Nemzeti Színház: István, a király (7) — Várszínház: Csütörtöki hölgyek (7) — Katona József Színház: Különóra — A kopasz énekes (a Kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka du 6, este 9) — Vígyszínház: A láthatatlan légió (du fél 3); Sevilla csillaga (7) — Pesti Színház: Veszedelmes viszonyok (du fél 3); Különóra — Kopasz énekes (7) — Madách Színház: Kean, a színész (fél 8) — Madách Kamara: Takács Alice (du fél 3); Romantikus komédia (fél 8) — József Attila Színház: A hölgy fecseg... (du fél 3, 7) — Fővárosi Operettszínház: Meseballet (de fél 11); Hegedűs a háztetőn (7) — Józsefvárosi Színház: Nyakig láb, Csupaháj, Málészaj (de fél 11, du fél 3); Földi királyság (Asbóth u. Kis-színpad, 7) — Thália Színház: Nálátok laknak-e állatok? Kalácsa együttes műsora (du 2); Letár, miatt nyitva — Thália Kabaré (7) — Thália Stúdió: Egy nyári nap (fél 8) — Jurta Színház: Benkő — Dixieland Band műsora (7) — Vidám Színpad: Huzatos ház (du fél 3, 7) — Kis Színház: Idefigyeljenek, emberek! (fél 8) — Radnóti Miklós Színpad: Kék róka (du 3, 7) — Játékszín: Csodák és furcsaságok (de 11, du fél 3) — Mikroszkóp Színpad: Vesszük a lapot (fél 8) — Hökém Színpad: Svejik, a derék katona (7) — Reflektor Színpad: Tigris Lili (8); Turesi Vilosi barátai (Olimpia mozi, de fél 11) — Arany János Színház: Páculi palota (de fél 11);

Atlétika: Férfi-2000 méteres futóverseny, csúcskísérelt, Népstadion, 18.45 óra.

Autósport: Gyorsasági Kamion EB, Hungaroring, 8 óra.

Birkózás: Csepel Kupa nemzetközi szabadfogású Kall László emléktorna, Csepeli Sportcsarnok, 9 óra.

Kézilabda: NB I-es férfimérkőzések, köztük a Tisza Volán—Rába ETO (Szeged, 11.30) rangadó.

Útusa: Honvéd—Hungalu Kupa, lövészet, Fehér út, 10 óra.

Röplabda: BSE—Közpár—Külker SC női NB I-es mérkőzés, 10 óra.

Tenisz: HungarHotels Kupa magyar körverseny, Szombathely, 10 óra.

Tollaslabda: Felnőtt országos egyéni bajnokság, BHG-csarnok, 9.00 óra.

Vívás: Négyszem női torna-versenye, Békéscsaba, 9 óra.

Labdarúgás: Magyarország—Lengyelország EB-selejtező mérkőzés, Népstadion, 18 óra.

KÖZLEMÉNYEK

A Pesti Vigadó igazgatósága sajnálatot közli, hogy Káti Zoltán betegsége miatt elmarad a május 16-án este 7 óra-
ra hirdetett: Veronika szobája című előadás. Jegyek a váltás helyén visszaválthatók. (x)

A Pesti Vigadó igazgatósága közli, hogy a Kamarateremben 1987. május 16-án 10 óra-
ra hirdetett: Aladdin és a csodálatos című bábelőadás 11 órakor kezdődik. (x)

A Pannonger Kereskedelmi Vállalat Veszprém, Pápai út 37. 8300 versenytárgyalás útján szerződéses üzemeltetésre átadja a következő üzleteit. 331. Pápa, Gyimóti u. 24. elemi-szer-háztartási 1987. VI. 15. 346. Pápa, Kistaludy u. 21. hűsbolt 1987. VII. 1. 431. Ajka, Dobó K. u. 14. hűsbolt 1987. VI. 15. 438. Ajka, Móra F. u. 18. hűsbolt 1987. VI. 15. 622. Tapolca, Kossuth L. u. 13. hűsbolt 1987. VI. 15. 624. Tapolca, Hősök tere 13. baromfi-hal-vadárú 1987. VI. 15. a versenytárgyalást 1987. június 11-én reggel 9.00 órakor tartjuk a Pannonger Kereskedelmi Vállalat központjában (Veszprém, Pápai út 37.). A pályázatokat a versenytárgyalás kezdetéig lehet benyújtani a vállalat közgazdasági osztályára (Veszprém, Pápai út 37.). Tájékoztató adatokat, bővebb felvilágosítást a vállalat közgazdasági osztálya ad. (x)

A Marcibányi Téri Művelődési Központban angol, német, francia intenzív nyelvtanfolyamok indulnak. Az oktatás délelőtti vagy délutáni, napi 4 órában, heti 5 alkalommal, 3, illetve 4 héten keresztül tart. Beiratkozás: jún. 1—12-ig 16—19 óráig. Cim: Marcibányi tér 5/A. Tel.: 353-759, 151-203. (x)

Operettgála a Sarokház eszpresszóban, Ep. XII., Nagyenyed u. 15/B. május 29-án, szerdán 22 órakor! Asztalfoglalás: 553-352. Szeretettel várjuk! (x)

6 Esti Hírlap

1987. május 16., szombat

Nemzetközi távközlési ipar

Nyert az Ericsson

Az elmúlt hetek ismét a távközlési ágazatban lezajló fúzióhullámra irányították a figyelmet. Nemrég még a francia Alcatel és a nyugatnémet ITT távközlési ágazatának egyesülése volt a téma, most az ugyancsak francia *Compagnie Generale de Constructions Telephoniques* jövőjének ügye került napirendre. A vállalatért hosszú ideig ketten voltak versenyben, az amerikai ITT és a nyugatnémet Siemens. A „csalétek” a francia piac 16 százaléka volt. Szállításai révén ugyanis a cég ennyit mondhatott magáénak.

Fúzióhullám

A távközlési piac jellegében némiképp *különbözik* például a fogyasztási cikkekétől. Az az ország, amely saját termeléssel rendelkezik, természetesen igyekszik állami eszközökkel is a saját vállalatát segíteni. Miután pedig a legtöbb államban *költségetési forrásokból fejlődik a telefonhálózat*, a preferencia nyújtásának viszonylag egyszerű formája van. A tőkés világ távközlési iparában napjainkban *hét óriás* működik. A listavezető ATT-n kívül ide tartozik a kanadai *Northern Telecom*, a japán *NEC-Fujitsu-Hitachi* konzorcium, a nyugatnémet Siemens és ITT, valamint a svéd Ericsson és a francia *Alcatel-Thomson*. Piaci részesedésük növelésének egyik formája a fúzió, a megcélzott vállalattal együtt annak piaci részesedésének átvétele. A jelentős profit ugyanis sokszor nem a berendezések szállításán, hanem az azt követő tevékenységen van, a kiegészítő szolgáltatások vétele viszont általában kapcsolódik a berendezés típusához. A telefonközpontok szállítását követően így gyakran sor kerül szoftver, automatikus tárcsázási rendszer, konferenciabeszélgetést biztosító berendezés és adatátvitel eladására.

A fentiek fényében nem meglepő, hogy a francia CGCT átvételért nem csupán az érintett vállalatok versenyeztek, hanem *kormányaik* is ringbe szálltak. Az amerikaiak már régóta azt hangoztatták, hogy az engedélyező francia kormány a nyugatnémet ajánlat iránt elfogult, a Siemens sikere úgymond „ellentétele” az Alcatel-ITT ügyletnek. Akkor a nyugatnémet fél mondta le a piaca egy részéről, most következett volna a „viszonzás”. A washingtoni Szövetségi Távközlési Bizottság mindenesetre nem tartotta ezt az elintézési módot korrektnak és azzal fenyegetőzött, hogy megnehezíti vagy lehetetlenné teszi a Siemens tevékenységét az USA-piacon. Hogy ténylegesen mi történt és ki, mennyire volt a másiknak elkötelezve, ma már megállapíthatatlan. Az azonban két-

ségtelen, hogy az amerikai izgalom komoly kárt okozott volna a nyugatnémet vállalatnak. Végül győzött a harmadik, a tőkés világ cégeinek ranglistáján hatodik helyezett *Ericsson*.

Exportból élni

A svéd vállalat annyiban van sajátos helyzetben, hogy nem támaszkodhat — legtöbb vetélytársától eltérően — nagy hazai piacra, hanem hagyományosan kénytelen az *exportból* megélni. Piaci pozícióit kezdetben a *harmadik* világban építette ki, kihasználva, hogy a legtöbb fejlődő ország saját távközlési iparral nem rendelkezik. Mindez persze nem teszi az eladásokat egyszerűbbé, hiszen távközlési hálózatuk kiépítésére és részbeni működtetésére a vásárlók nagy része közös vállalkozást vagy licencmegállapodást kíván. A cég azonban fokozatosan kiépítette pozícióit Nyugat-Európában is. Ma már az *olasz* piac mintegy egyötödét ellenőrizi és 15 százalékos súlya van *Angliában*. Módszere egyébként azonos volt azzal, mint amely Franciaországban segített elő eladásait, közös vállalkozást alapított a *Thorn-EMI*-vel és ezzel egy csapásra — a második legjelentősebb szállítói pozíciót szerezte meg a *British Telecom* kapcsolati rendszerében.

A Philips-kapcsolat

Szövetséget persze nem csupán az Ericsson köt szívesen a távközlési ágazatban. Úgy tűnik, a különféle erősségű fúziók nélkül ma már a piacon csaknem lehetetlen megélni. A Siemens és az Alcatel gyakorlatilag uralja a nyugatnémet igényeket, Franciaországban az Alcatel és Ericsson osztozik, míg Angliában még hárman osztozhatnak az igényeken. Az amerikai ATT természetesen igyekszik maga is részt venni a szövetségi kapcsolatok kialakításában, ezt a célt szolgálta a holland Philipszel létrehozott közös vállalat is.

Hiú remények

Az ATT pozícióit jelentősen erősíti, hogy egymaga a hatalmas amerikai piacnak csaknem a felét uralja és ezzel a háttérrel léphet ki a világpiacra. A Philips-kapcsolat célja az lett volna, hogy *biztosítsa az amerikai technika betörését a nyugat-európai országokba*. Egyelőre a remények nem realizálódtak, a közös vállalat mérlege már két éve hiányt mutat. Ha a CGCT-ért folyó versenyt az ATT megnyerte volna, úgy ma senki sem kérdőjelezné meg a holland közreműködéssel létrehozott „hidfőállás” létjogosultságát. Dehát az Ericsson nyert.

G. Sz.

Televíziókabaré és kabarécsapat

Higgyük, amit mon

A televízió szórakoztató műsorainak palettájáról fájdalmasan hiányzott egy alapszín: a mai, ha úgy tetszik politikai kabaré színe. A hiány annál inkább feltűnő, mert a rádió legnépszerűbb műsorát éppen a fiatal társulattal rendelkező kabarészerkesztőség készíti. A múlt év végén döntő lépésre szánták el magukat a televízió illetékesei. Létrehozták az önálló politikai kabaré osztályt, és vezetésére *Farkasházy Tivadart* kérték fel, a rádióból. A televíziókabaré a közelmúltban túljutott a közönség s a kritika által egyaránt sikeresen fogadott bemutatkozásán. A kabaré-főszerkesztő mégis gondterhelten ül íróasztalánál, és hiába a közönség elégedettsége, ő nem elégedett. A műsorral? A közreműködőkkel? A tévés munkavégzés körülményeivel? Vagy a tamáskodó vélemények nyomasztják, amelyek *Farkasházyék* teljes előretörését kísérik a kabaréfronton?

— *A gyanakvóak ilyenkor klikkveszélytől, az óvatosak izlés-terrortól, stílus-egyeduralomtól félnek.*

— Megütödvé hallom, hogy rólunk is így gondolkozhatnak. Arról, hogy léteznek ellendrukkereink, tudunk, s ennek még örülünk is. Az ellendrukkerek léte azt jelenti, hogy elértünk valamit. Klikkveszély? A kabarét mindig kis csapat, néhány, egymást nagyon értő ember hozta létre. Lennie kellett és ma is kell egy olyan mag, amely alapvetően meghatározza az adott kabaré stílusát, szemléletét, hangvételét.

— És ebbe a „magba”, a humorista céhbe, be lehet jutni? Az utcáról is?

— Nekem is így sikerült. Egyébként minden évben akad egy-két olyan szerző, aki egyszerűen ide küldte az írását, jónak találtuk és bekerült valamelyik műsorba. Ehhez a műfajhoz nem kell semmiféle papír, diploma, tényleg jöhet a szerző az utcáról.

— *Bekerülni mindenhová könnyebb, mint bentmaradni. Akadtak-e, akiket végleg befogadtak? Van mozgás a kabarécsapatban?*

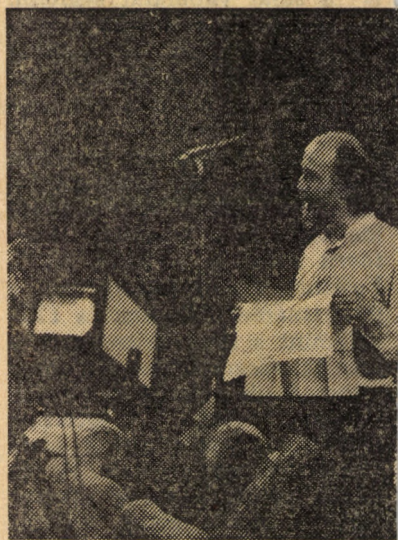
— Természetesen állandó a mozgás, de szükség van stabilitásra is. Ami a csapatunk egyeduralmát illeti — visszatérek rá, mert foglalkoztat ez a megjegyzés — el kellene gondolkodni rajta, hogy milyen helyet is foglalt el most ez a csapat a televízióban? Kiszorítottunk valakit? Amit mi akarunk csinálni, azt senki nem csinálta, holott a lehetőség adott volt eddig is. A *Szeszélyes évszakok*, a *Telepódium* és azok a műsorok, amelyeket én kabarémúzeumnak nevezek — továbbra is mind jelentkezni fognak, egyiket sem szorítjuk ki, és egyiknek a profiljába

köztek meg ezeken az újításokon a televízióban?

— Nagy formai újításokkal sajnos még nem büszkélkedhetünk, ezt az is bizonyítja, hogy formai újításokon eddig nem ütköztek meg a házon belül.

— *A kabarécsapat szokásos rádiós összeállítására változik-e a televízióban?*

— Az első műsor készítésekor természetesen legelső sorban azokra kellett támaszkodnom, akiket ismerek, akikben bízom, akik ismert személyiségek. Mert ez a lényeg, hogy a mi kabarénk *alanyi kabaré*, olyan szereplőkkel, akiknek *hittelük van, akik a saját véleményüket és gondolataikat mondják el.* Régen nem így volt, akkor *írók* írták és *színészek* mondták el a kabaré szövegeit. Ma már ezt nem lehet. Nem

Pillanatkép a Megengedett sebességgel felvételéről

törekednek erre a szerepre az írók, és nincsenek hozzá megfelelő színészek. Ma a színészek többsége — elnézést a kifejezésért — *bérszínész*, aki pénz ellenében bármit vállal. Egy ilyen embernek nincs hitele a kabarészínpadon, esetleg nevetni lehet rajta, de *hinni* neki — azt nem! Az alanyi kabaré személyiségeit keressük a televízióban is. Sorra jártam a szerkesztőségeket, azokat, akikkel vélhetően együtt lehetne működni. De számítottunk a *filmrendezőkre* is. Köztudomású, hogy a filmgyárban a rendezőkre átlagosan hétévente kerül sor. Bízom benne, hogy a közte lévő *hatban* néhányuknak kedve lesz a filmszkeccs műfajához. Geget fényképezni persze nehéz munka, közösen kell megtanulnunk.

— *Mi manapság a kabaré feladata?*

— Nagyon általános a kérdés. Nem nagyon szeretem a teoretikus megfogalmazásokat. Inkább csinálom a dolgokat, mint beszélek róluk.

— *De azért nem tér ki a válasza elöl?*

— Eredetileg ugyan közgazdász, de végül is újságíró va-

Senki nem bizonyult szolidárisnak

Új brazil „arc”

A kísérlet kezdetben fantasztikus eredménnyel kecsegtetett. A *Dilson Funaro* pénzügyminiszter által meghirdetett *cruzado*-terv mindent nyújtott, ami egy erős nemzeti érülettel rendelkező eladósodott harmadik világbeli országban „kell”. (Mely állam egyébként, tegyük hozzá, a tőkés világ *nyolcadik* legnagyobb gazdasági potenciálját képviseli.) Árbefagyasztás béremeléssel — a belső kereslet persze megugrott és nyomában a gazdaság növekedési üteme is elérte a 7 százalékosot. Tavaly novemberben így a kormányzó párt szép választási győzelmet könyvelhetett el. Az új kurzus a Nemzetközi Valutaalap diktátumából sem kért. A terv bevezetésekor nem is igen volt rá szükség, hisz a kereskedelmi mérleg aktívuma havonta egészségesen elérte az egymilliárd dollárt.

Ahogy azonban az idő haladt, úgy szorult rá Brazília egyre inkább ismét a hitelezők jóindulatára. A belső kereslet dinamikája ugyanis „elszívta” az árualapokat az exporttól, a mérlegaktívum havonta alig haladta meg a 100 millió dollárt. Miután a választásokat már amúgyis megnyerték, *Sarney* elnök és pénzügyminiszterre hat nappal később már közvethette a *szükségprogramot*. Ennek legfontosabb eleme az volt, hogy az árbefagyasztás miatt halódó hazai termelés érdekében egyes esetekben akár 100 százalékos áremeléseket is elrendelt. Az ipar *üdvözölte* a fejleményeket, a korábbi szövetséges szakszervezetek azonban *kiábrándultan* nyilatkoztak. *Funaro* a jelek szerint elvesztette támogatásukat anélkül, hogy eredeti programja ellenzőinek rokonszenvét kivívhatta volna.

Tennivalók persze a nemzetközi fizetések területén is bőven akadtak, hisz a hitelezők nem siklottak el a kereskedelmi mérleg romló szaldója felett. A brazil taktika a *támadást* választotta. *Funaro* felhívta a többi — főként környékbeli — adóst arra, hogy közös erőfeszítéssel kíséreljék meg tartozásaik számára kedvezőbb feltételek kikényszerítését. Február 20-án pedig látványos lépésként került sor arra is, hogy az ország megtagadta a kereskedelmi bankoktól kapott 69 milliárd dollárnyi hitel kamatainak fizetését. A lépés aligha volt politikai, a kincstár egyszerűen kezdett a pénzből kifutni. Nem is volt eleve reménytelen. *Funaro* arra épített, hogy *segítségével tárgyalóasztalhoz tudja kényszeríteni a hitelezőket*. A kamatok nem fizetése ugyanis arra kényszerítette volna a pénzintézeteket, hogy „rosszaknak” minősítsék a brazil kölcsönöket, a tartalékaik terhére írják le azokat. Mivel pedig ez aligha érdekük — különösen akkor nem, ha a bra-

zil gondolkodást más fővárosok is rokonszenvesnek minősítik —, elkerülendő a legrosszabbat, következik a kiegyezés.

Legalábbis így gondolkodtak Braziliában. A hitelezők azonban úgy látszik, megunták, hogy egy nagy adós packázzék velük. *Funaro* tudtára adták, hogy az egyoldalú lépés után nem hajlandók engedményekre. Bőven mutatták viszont jóindulatukat más országok központi bankjaival folytatott átutemezési tárgyalásokon. Nem csoda tehát, hogy az adósok elképzelt „szilárdságfrontja” nem jött létre. Sőt. *Senki sem bizonyult szolidárisnak Braziliával* és ezért a hitelezőktől jutalmat is kapott. Még Argentína sem volt hajlandó kötelnek állni. A terv megbukott, *Funaro* otthon és külföldön egyaránt kudarcot vallott. Lemondása pillanatában a fogyasztói árak emelkedése havonta 15 százalékosot tett ki és a gazdaság növekedési üteme drasztikusan lecsökkent.

Az új pénzügyminiszter, *Luiz Carlos Bresser Pereira* természetesen szakítást ígér elődje sikereiben csak kezdetben gazdag irányvonalával. Először is békét kell teremteni, lélegzetvételnél szünethez kell jutni a nemzetközi pénzügyi kapcsolatokban. Egyik első nyilatkozatában a miniszter már arról beszélt, hogy kész a Nemzetközi Valutaalappal tárgyalni. Persze — hisz a világszervezetnek a kormánypárton belül még jelentős számú az ellenzője — csak olyan programokról, melyeket nem „kényszerítenek rá” Braziliára. Mindenesetre a hitelezők jóindulatának megnyerése szempontjából az IMF-szimpatia elengedhetetlennek látszik. Erre az évre egyébként *Bresser Pereira* csak 3 százalékos növekedést vár, viszont célul tűzte ki a kereskedelmi mérleg aktívumának 9 milliárd dolláros szintjét. Két nappal kinevezése után a *cruzado* 8,49 százalékkal leértékelésre került. Árbefagyasztásról viszont nincsen szó. Annál több a költségvetési kadások megfogásáról.

Mindez persze a mai Braziliában nem könnyű feladat. A 140 milliós országban az állami alkalmazottak száma — ideértve a mintegy 360 állami vállalatnál foglalkoztatottakat is — 7,5 millió és egy független vizsgálat szerint jó néhány köztisztviselő keres évente 100 ezer dollár felett. Sokan több állással is rendelkeznek úgy, hogy munkahelyükön szinte megjelenniük sem kell. Az állami szektor — a költségvetési kiadásokkal együtt a brazil GDP-nek talán több, mint felét is adja. A magas adósságállomány által diktált takarékoság programja tehát *nem élhet meg politikai támogatás nélkül*. Jövőre viszont alighanem elnökválasztást tartanak...

G. Sz.

A Három lány kékből a Katona József Színházban

Élni kell

A belső magány életképei

De ha nem lehet? Ha nincs miből, nincs hol, nincs kívül? Akkor is kell. Sőt, *muszáj*. Tudjuk, az élet élni akar. Az ember élni akar.

Ha másképp nem lehet, hát mások ellenére. Akár mindenki ellenére. A körülmények ellenére. Még az élet ellenére is. Ezt a küzdelmet egykor hatalmas személyiségek vívták a drámairodalomban. Magányos hősök, szenvedelmes heroinák, s még később, az úgynevezett polgári drámában is legalább *formátumos* emberek. *Ibsen* és *Strindberg* korában az életharcnak még volt tétje. Az önállóság, az önbecsülés, az önérték — mindaz amit többnyire elvesztettek ugyan a drámai figurák, de konfliktusaiknak *méltóságot* adott, hogy legalább ismerték ezeket a fogalmakat. *Csehov* szereplői az *elvágyódásban* keresték az életet. *Ranyevszkaja* külföldre utazik, *Nyina* a színpályát választja, a három nővér számára az elérhetetlen Moszkva az ígért. Mind szerencsétlenek, de mindjünkben él egy közös illúzió — a jövőbe vetett hit.

Ljudmila Petrusovszkaja három nőalakja — dedunokatestvérek — már eljutott Moszkvába. Valószínűleg ott is születtek, lehetnek éppenséggel a csehovi nővérek leszármazottjai. Mindennapos küzdelmet folytatnak az életért. Parancsolóan jelenidejű küzdelmet; a *holnapról* ebben a drámában nem beszél senki. Egyszerűen életterre van szükség. Egy szobára, egy ágyra. Ideig-óráig valami nyugalomra. És ha másként nem lehet, el kell venni másoktól. De hát másoknak sincs — a marakodásnak csak vesztesei vannak.

A Moszkva környéki omladozó dácásban megértésre, szeretetre vágyó asszonyok viselkednek egymással barbárok módjára. Reménybeli örökösai a háznak; egyelőre mégis idénybérletük csupán, s az öreg *Fjodorovna*, a tulajdonos, akit a saját fia lop meg, egyre magasabbra srófolja a szezonbéréket. *Lyukas* a tető, a mellékhelyiség beszakad, a hidegben nem lehet fűteni, és a gyerekek kegyetlenül elbánnak egymással. Az emberek a *hétköznapi agresszió* állapotában élnek együtt, és a tét nélküli felemésztdésben képtelenek emberek maradni. A hangok artikulátlank lesznek, a gesztusok durvák — s tulajdonképpen semmi sem történik. A drámá az *állapot* maga.

Még az a férfi sem lesz igazán katalizátora a cselekménynek, aki *Ira* életében megjelenik. Pedig kiváltságos káder: bicikligumit, narancsot és külföldi gyógyszert éppúgy tud szerezni, mint hirtelen beutalót a tengerpartra. Mi több, néhány nap alatt vévét épített a nya-

pán, olykor kényelmetlenül megelevenedő családi háttérrel *Ira* szinte akaratlanul sodródik bele a rövid kalandba, mignem sérülten, kiürülve magához tér. Közhelyepizód — volt is, lesz is még hasonló az életében. *Petrusevskaja* darabjában semmi sem egyszeri esemény, és semmi sem ér véget. A helyzetek kíméletlenül ismétlődnek, és ami elmúlik, holnap majd kezdődik elölről. Nincsenek tragédiák, hiszen *Ira* gyermeke meggyógyul, anyját megoperálják, a csalódásokat, a veszeke-déseket és a *lyukas tetőt túl lehet élni*. De miféle remény az, amely épp csak ennyit kínál? Hiszen a *Három lány kékből* mégsem az *Éjjeli menedékhely*; egyik szereplője sem a társalom perifériájára szorult ember. Hanem családanya, elvált asszony, özvegy. Nyelvtanár, egészségügyi dolgozó, nyugdíjas. És *Petrusevskaja* semmit nem talál ki, hogy *különösebbé* tegye őket, és mindazt, ami velük megesik, mint ahogy a valóság, mégpedig a „fantáziátlan” valóság diktálja.

Kétségtelen hogy ez sem esztétikai, sem dramaturgiai szempontból nem válik feltétlenül a darab előnyére. A mű szerkezete meglehetősen lazának, esetlegesnek hat; egy szereplő egyszer csak eltűnik, mások jelenléte váratlanul elhalványul, s egyik figuráról sem mondható el, hogy igazán árnyalt, gondosan motivált, „érdekes”. Mindebből levonható az a következtetés is hogy a *Három lány kékből* nem jó, vagy nem *elég* jó dráma.

Félő azonban, hogy megszott szempontjaink ebben az esetben túlságosan mechanikusan működnek. *Petrusevskaja* színművét a maga választotta *életközeg* felől kell megközelítenünk, mint egy tudósítást. S akkor be kell látnunk, hogy az ábrázolásban bármiféle *többlet* épp attól fosztaná meg a darabot, ami rendkívüli érénye: a pontos valóságosságától.

Egyébként pedig hiba volna elválasztani a drámát és annak *Katona József* színházbeli előadását. Nem igaz ugyanis, hogy rossz műből is születhet jó produkció. Tetszetőségeket, ügyes megoldásokat persze rá lehet húzni gyatra szövegekre — de igazat és igazul játszani csak olyasmiből tud a színház, ami eredendően hiteles. És a *Katona* előadásának színészi szférájában *Ascher*, *Tamás* *Petrusevskaja* igaza mellett tesz tanúságot. Rendezése vállalja az anyag életképjellegét, bárha igen erőteljes, intenzív felfogásban. Elképzeltető ennek a darabnak

Rúzháború és csőviszály

„Közös” piac. Elvben tehát mindenkié. Piac, ahol mindenki egyenlő eséllyel indulhat a tagok közül. Legalábbis ezt mondja ki az alapító Római Szerződés, melynek harmadik cikkelye kifejezetten tiltja a tagállamok közötti kereskedelem korlátozását. Vámot persze az integráción belüli kereskedelemre senki sem alkalmaz, mennyiségi korlátozások nyílt meghirdetése sem lenne célszerű. A jelek szerint azonban néhányan mégis megtalálják a módját annak, hogyan lehet a nemzeti piacot a külső versenytársak indokolatlan rohamától megvédeni.

A csomagolás rejtelmek

A kozmetikumokkal foglalkozó legújabb olasz rendelkezés például a felszínen teljesen *semlegesnek* tűnik, a szépségkencék csomagolásával foglalkozik. Azt mondja ki, hogy a külső és belső csomagoláson egyaránt jól láthatóan fel kell tüntetni a termék forgalmazójának nevét, Logikus, a fogyasztónak tudnia kell, végső soron kitől vásárol. Igen ám, de a kozmetikumok csomagolására az EGK is kiadott irányelveket és a két jogszabály nincs összhangban egymással. A brüsszeli útmutatás szerint elegendő a forgalmazó nevét csak egyszer feltüntetni és akkor is elegendő

annak a cégnek a neve, mely Nyugat-Európában az eladásokért felelős. Az egyes nemzeti piacok importőrének nevére a Közösség, a jelek szerint, nem kíváncsi. A római fogalmazók viszont éppen az ő személyére helyezték a hangsúlyt. Az eredmény vagy valószínű hatás? A francia, angol, spanyol stb. kozmetikumgyártók egy csomagolásfajtaival egész Nyugat-Európában piackepések, az olasz félszigetre azonban más burokból juthat csak el termékük. Valószínűleg csökken majd lelkesedésük a jövőben, kevésbé fogják a megnövekedett költségekre való tekintettel az olasz piacot áruikkal elárasztani.

A 470 éves német „tisztaságtörvény” az NSZK-beli sörfőzdeknek nyújt védelmet a nedű esetleges holland, francia és belga szállítóival szemben. E középkori jogszabály szerint — nem véletlen, hogy eddig hatályon kívül történő helyezése fel sem merült — sörként csak az a folyadék hozható a köztársaság területén forgalomba, mely árpán, kombón, élesztőn és vízen kívül mást nem tartalmaz. E megkötés pedig kizárta hosszú ideig az adalékokkal is ízesített külföldi gyártmányokat. A Római Szerződés persze nem hagyta magukat. Úgy vélte, hogy a nemzetközi árucserét nem túlságosan kedvelő régi törvényhozók akarata ellentmond a Római Szerződésnek, a Luxemburgban székelő Európai Bírósághoz

fordultak. (A megfelelő bürokratikus út, a brüsszeli bizottság igénybevételével.) A bölcs férfiak döntése nemrégiben született meg, és megnyitotta a sörkedvelő nyugatnémetek előtt az utat a Heineken és Tuborg sajátos ízeihez. Az importot ily módon már nem lehet a jövőben adminisztratív úton korlátozni. Más kérdés, hogy a müncheni Oktoberfest alkalmából aligha fognak majd francia sört csapolni....

1200 panasz

A sör és a rúzs esete persze cseppet sem egyedi. 1981-ben a brüsszeli Bizottság 15 munkatársból álló osztályához még „csak” 550 panasz érkezett a belső versenyt korlátozó egyes állami intézkedésekre. 1986-ban viszont már 1200 üggyel kellett a hivatalnak foglalkoznia. A sértettek általában érdekelt vállalatok, akik úgy vélik, hogy a vám eljárások az egyes határokon vagy a közpénzekből való beszerzések egy másik államban rontják versenyképességüket. A közös piaci munkatársaknak persze nincs könnyű dolga. A tényállás felderítése sem egyszerű, a jogi háttér pedig sokszor ellentmondó. Mindez a jövőben sem fog változni. Az egyik legtöbbet panaszolt terület például a nemzeti szabványoké, ahol a külföldi szállítók véleménye szerint a szabályozás a hazai vállalkozókat

részesíti sokszor előnyben. Abban az esetben, ha a szabvány eltér az EGK-ajánlástól, úgy jelenleg még a panaszosoknak lenne igazuk. Előkészület alatt van azonban egy olyan jogszabály is, melynek értelmében megváltozna a helyzet. Akkor ugyanis, ha a közösségi szintű szabványt csak többségi szavazással sikerülne a Miniszeri Tanácsban elfogadtatni, úgy mindegyik tagállam tetszése szerint alkalmazhatna a közönsé szigorúbb mércéket.

Egy ír város

Nem csoda tehát, hogy egy-egy bonyolultabb ügygel Brüsszelben 3–4 évig is foglalkoznak és csak utána mehet az ügy elbírálásra az Európai Bírósághoz. A tapasztalat szerint nincs is szükség az esetek többségében a jogi útra. Sokszor az ügyet sikerül lezárni, a megváltott vállalat vagy kormány — ha vaj van a fején — a bizottság első figyelmeztetésére változtat magatartásán.

Más alkalommal viszont az eset Luxemburgban köt ki. A közelmúltban például az írországi Dundalk város tanácsa került elmarasztalásra, hisz egy megrendelésnél figyelmen kívül hagyták a spanyol szabvány szerinti vízvezetékcsöveket ajánló céget, ragaszkodva az ír normákhoz.

(— asz —)

Esti Hírlap 5

1987. május 21., csütörtök

21.45: Szimfonikus táncok. —
22.00: Napszínház zenéje. — 23.30:
Hírek. Időjárás.

Május 22., péntek

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00:
Hírek. Időjárás. Műsorismerte-
tés. — Kb. 8.15: Mai progra-
mok (x) — 8.20: Fűtől fág. A
pillisi parkerdőben. — 8.50: Népdal-
esokor. — 9.25: Kínálgató.
Pákolitz István versei zenével.
— 9.40: Jó a dal... Ovodások
műsora. — 10.00: Hírek. Időjá-
rás. — 10.05: ...múzsák ke-
csés kilence" Hegedűs Géza
versei. — 10.10: A zene is ősz-
szeköt. Válogatás az OIRT-rá-
diók műsoraiból. — 11.10: Gon-
dolat. A Rádió irodalmi lapja.
— 11.54: Reklám. — 12.00: Déli
Kronika. — 12.30: Ki ryer ma?
— Szolnokon. — 12.40: Reklám.
— 12.45: Külpolitikai könyves-
polc. — 13.00: Magyar művés-
zek operafelvételeiből.

PETŐFI:

4.30—7.59: Reggeli zenés mű-
sor. — 8.05: Reggeli csúcs. Ze-
ne — szóval. — 7.35: A jövő
hét költője: Juhász Ferenc. —
7.35: Slágerek mindenkinek. —
8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05:
Hilde Güden és Rudolf Schock
operafelvételeiből. — 8.50: Tíz
perc külpolitika. — 9.00: Hírek.
Időjárás. Útközben. — 9.05:
Útközben. Zenés délelőtt. —
12.00: Hírek németül, oroszul
és angolul. — 12.10: A kalapos
ember című nagyfilmről. —
12.24: Édes anyanyelvünk. —
12.29: Népi muzsika. — 13.00:
Hírek. Időjárás. Útközben. —
13.05: Pophullám. — 13.45: Idő-
járás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

6.00: Hírek. Időjárás. Útköz-
ben. — 6.05: Muzsikáló reggel.
— Közben 7.00: Hírek. Időjárás.
Útközben. — 8.00: Hírek. Idő-
járás. Műsorismertetés. — 8.07:
Időszaki kiállítások (x) — 8.12:
Magyar előadóművészek felvé-
teleiből. — 8.50: Operanegyve-
sek. — 9.11: Századunk zenéje-
ből. — 10.12: Csak fiataloknak!
— 11.07: Stuller Gyula hegedű-
hangversenye. — 12.37: Kórus-
művek virágokról. — 13.00: Hí-
rek. Időjárás. — 13.05: Híres
történetek — nagy egyéniségek.

6 Esti Hírlap

1937. május 21., csütörtök

nő (Nyáry L. bérl. 3. ea. 7) —
Józsefvárosi Színház: En és a
kisöcsém (7) — Thália Szín-
ház: Argentín szimfónia — a
békéscsabai Jókai Színház ven-
dégjátéka (7) — Thália Stúdió:
Lelkiklinika (fél 8) — Jurta
Színház: Kétszemélyes tragé-
dia (7) — Vidám Színpad: Ki
van odafenn? (7) — Egyetemi
Színpad: Egyetemi Elméletiát
(fél 6) — Radnóti Miklós Szín-
pad: Hóhér és bolond (7) —
Lázarszínház: Mike Oldfield
(6) — Játékszin: Nagy Bandó-
kabaré (7) — Mikroszkóp Szín-
pad: Telefere. Vitray Tamás
televíziós folyóirata (fél 8) —
Reflektor Színpad: Balerina (8)
— Arany János Színház: Oli-
ver! (6) — Alami Báb-színház:
Hívelek Matyi (Népköltés-
ség útja 69., du 3) — Pötvárosi
Nagyvárkony: Gyereünk a
Cirkuszba...! (du fél 4. este fél
8) — A színházi előadások
részletes szerkesztése, rövid
tartalma és bérleti előrejelzése
a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Artistatanfolyam indul az
Ady Endre Művelődési Köz-
pontban (Bp. IV., Tavasz u. 4.
Tel.: 696-491). Tanított produk-
ciók excentrikus lokál, variété,
kupolában történő számok.
Alapoktól a világszámig! Je-
lentkezés április 22-én 15.00—
17.00 óra között személyesen a
fenti címen vagy később a
fenti telefonon. (x)

**Kirándulás szép tájak, vár-
kastélyok és kastélykertek
kedvelőinek.** 1937. június 26—
28-án az Örökzöld- és Egzótá-
kedvelők Egyesülete utazást
szervez Szlovákiába, melynek
során a résztvevők megismer-
kedhetnek Kassa és Rozsnyó
nevezetességeivel, a szőlőlő
szurdokvölgy természetvédelmi
területével, valamint a betéri-
ri volt Andrassy-kastélynál és
parkjával, továbbá Kraszna-
horka várával. Jelentkezni je-
het és további felvilágosítás-
sál szolgálat: Kapitány Katalin
a 667-622-es telefonszámon.
Budapest, Bocskai út 37. TIT
Természettudományi Stúdió.
(x)

Stádium nyári intenzív
nyelvtanfolyamok a Belváros
szívében, kedvezményes tan-
díjjal. 4 hét 1500 Ft. 352-725.
Beiratkozás május 25.—június
5., hétköznap 4—7-ig, VIII.,
Szentkirályi u. 7. (x)

es számon. A 2 hetes turnus
díja: 1000 Ft. (x)

Természetjáró-környezetvédő
Sátorlábtor 1937. jún. 15—21-ig,
Budapesttől kb. 50 km-re, Tö-
rökmezőn, 9—14 éves gyerekek
részére. Érdeklődni lehet:
Gazdagréti Közösségi Ház, Bp.
XI. ker. Törökugrató u. 9., az
alábbi időpontokra: máj. 20.,
szerda, máj. 27., szerda, jún.
3., szerda, jún. 10., szerda. (x)

Kézművészeti szervezünk
Ocsán felmentek részére 1937.
június 20—28-ig. Gyerekek ré-
szére 1937. augusztus 8—15-ig.
Erdeklődni és jelentkezni lehet
a Cserenesházban. (XIV., Ve-
zér u. 23/B.). Telefon: 632-666.
munkanapon 10—21 óráig. (x)

Kung-fu edzőtáborozás! 1937.
augusztus 22—28-ig Verőcema-
roson az Express táborban fo-
házás elhelyezéssel. Napj 2x2
órás edzés. A tábor vezető Ja-
kab Lajos kung-fu és önvéd-
elmi nagymester és angliai ta-
nítvánnyal. A tábor részvételi
díja 2300 Ft/fő. Jelentkezni:
Henter György, Bp., Mártírok
útja 64/B. 1027. (x)

A Kék delfin úszóiskola nyári
napközis tábora 216-913, 429-
663. (x)

Elektroakupunktúra és helyi
fogasztás, soláriumok. Szép
Heléna, Bp. VII., Rákóczi út
32. I. em. Tel.: 221-533. (x)

Labdarúgó-rajongók, figye-
lem! Az Alfa Tourist Utazási
Iroda ajánlata: NDK—Magyar-
ország labdarúgó-mérkőzésre
kiutazás Lipszbe, időpont:
1937. július 27—29-ig. Utazás:
autóbuszal. Ellátás: fénnyezés
és 1 db belépőjegy a július 28-i
mérkőzésre. Iránvár: 3500 Ft/fő.
Jelentkezés és részletes felvil-
ágosítás: az Alfa Tourist IX.
ker. Ferenc krt. 6. szám alatti
irodájában. Telefon: 177-122,
174-122, 174-218. (x)

Azonnal elkészülnek (1 perc
alatt) útlevel-, vízum-, igazol-
ványképek **Fotó-Katonái!** Buda-
pest VIII., Somogyi Béla u. 18.
A Corvin Aruházól egy perc-
re. Valamint XIII., Victor Husó
u. 9. (a Lehel piactól egy perc-
re). (x)

A Balerina szakületben:
sportos fűrdőszek, bikini,
tornadressesek. Nagy választék,
gyönyörű fazonok. Bp. V., Irá-
nyi u. 12. 105* (x)

„Magdi solár”-ban gyorsbar-
nulás az Operaház mellett.
VI., Lázár u. 18. 531-520. (x)

elektromos helyi fogasztás
relárium és extra arcbránitö-
vel ellátott napfény. XIII., He-
gedűs Gyula u. 20/A. Telefon:
499-169, 490-139. Szeretettel vár-
juk! (x)

Boldog születésnapot! című
műsorával Halász Judit és a
Bojtórajn együttes lép fel a
MOM „Szakassits Árpád” Mű-
velődési Központban (Bp. XII.,
Csézési u. 18. Tel.: 566-649) 1937.
június 5-án, pénteken 16.30-kor.
Jegyek 40—50—60 Ft-os árban
az MK pénztárában válthatók.
(x)

A Volán Tefu megkezdte a
jegyek árusítását az Idei For-
ma—1 vállalatoknál futamár-
ra a Hungaroringen, augusztus
7-ére, 8-ára és 9-ére. Jegyek a
következő budapesti fuvarvált-
ló iradókban kaphatók: V.,
Bajcsy-Zsilinszky út 74., VIII.,
József krt. 50., XII., Magyar
Jokabinszok tere 4/A., XVIII.,
Vörösi Hadsereg útja 3., VI.,
Hunyadi tér 12., IX., Soroksári
út 38—42., XIII., Váci út 28. (x)

Az idén 25 esz
május 28-án, 16.4
tartja nagyszabású, ny

a Gundel
A legújabb női
kötöttárak, ko
nagyszabás
a jegyek 60 Ft-
az Aranypók fe

V., Petőfi S
VIII., Rákó
V., Kossuth
V., Kigyó
V., Vörösm
V., Váci u

I GAZDASÁG

Alkatrész

Az egyre mérgeződő amerikai—japán kereskedelmi vitában valószínűleg új fejezetet nyit az Egyesült Államok autóalkatrész-gyártóinak mind hevesebb tiltakozása a szigetországból érkező gépkocsialkatrész-áradat, valamint a japán termelők amerikai „letelepedése” ellen.

Miközben a Japán ellen irányuló export-özön-vádak homlokterében az autógyártó, a szórakoztató elektronika és a szerszám-gépipar állott, a szigetország autóalkatrész-gyártói — szinte észrevételül — mind nagyobb részeseidre tettek szert az Egyesült Államok évi 60 milliárd dolláros forgalmat lebonyolító autóalkatrész- és részegység piacán.

A japán autóalkatrész-gyártók amerikai piaci stratégiájuk megtervezésénél kettős célt tűztek maguk elé. Egyrészt a Japánból származó alkatrészek és komponensek kivitelének ugrásszerű növelését, másrészt pedig

az amerikai piacon

való termelés beindítását. Kezdetben a szigetország autóalkatrész-gyártói azzal a szándékkal hoztak létre termelővállalatokat az USA-ban, hogy a helyszínről elégítsék ki az odatelepedett japán autógyárak igényeit. Eddig 30 japán alkatrészgyártó cég nyitott leányvállalatot az Egyesült Államokban, de az előrejelzések szerint számuk az évtized végére eléri majd a háromszázat.

Az amerikai feldolgozó ipar egyik pillére a hazai autóalkatrész-gyártás. Az országban mintegy 2300 kisebb-nagyobb alkatrészgyártó üzem működik, s ez az ágazat mintegy egymillió dolgozót foglalkoztat. Nem közömbös tehát sem az ipar egésze, sem pedig Washington számára az amerikai autóalkatrész-gyártás jövője, amelyet a kormányzat egyre inkább politikai kérdésként kezel. A tények arról tanúskodnak, hogy a japán autóalkatrészek rövid idő alatt jelentős piaci részesedésre tettek szert. 1984-ben 3,8 milliárd dollárért érkeztek japán alkatrészek az USA-ba, tavaly ez az összeg már elérte a 6,4 milliárd dollárt. Időközben az USA-ban letelepedett japán alkatrészgyártó vállalatok éves termelési értéke 2,3 milliárd dollárra emelkedett. Erdemes megjegyezni, hogy a Japánba irányuló amerikai autóalkatrészek exportja évek óta 230 millió dollár körül mozog.

Az iparági előrejelzések szerint a kilencvenes években az USA-ban eladásra kerülő gépkocsik 40 százaléka japán eredetű lesz: egy részük közvetlen importból származik majd, a többi pedig az Egyesült Államokban működő japán leányvállalatok állítja elő. (Számítások szerint a következő évtized első éveiben már 1,5 millió japán kocsit gyártanak, illetve szerelnek össze évente az USA-ban.) Mind a Japánból származó kocsikat, mind pedig a helyi gyártásukat el kell majd látni alkatrészekkel, s innen az amerikai autóalkatrész-gyártó ipar félelme.

Az USA-ban jelenleg működő japán alkatrészgyártók szorgalmasan szállítják az akkumulátorokat, az üléseket, az ékszíjakat, s a többi alkatrészt a termelésüket egyre bővítik, az Egyesült Államokban leányvállalatokkal rendelkező japán autógyáraknak. A dollár jelentős értékvesztése a jelen szemben egyelőre kedvez az amerikai alkatrészgyártóknak, mert a helyi japán autógyárak mind többet rendelnek tőlük. De miután az alkatrészimport a jen megerősödése miatt megrágtult, a japán komponensgyártók letelepedése az USA-ban gyorsabb ütemre váltott. De a várakozások szerint az amerikai alkatrészgyártás számára a dollár okozta konjunktúra nem tart sokáig. Ezt az is alátámasztja, hogy a japán megrendelők panaszkodnak az amerikai szállítókra: nem elég gyorsak, nem elég rugalmasak, s a minőséggel sincs minden rendben.

Ezzel szemben — s az iparág számára protekcionista intézkedések meghozatalát követelők tábora főleg erre hivatkozik — komoly veszélyt jelent az amerikai alkatrészgyártás számára, hogy a detroiti három nagy autóipari óriásvállalat is belépett az USA-ban letelepedett japán komponensgyártók megrendelőinek sorába. Eddig a 30 japán cég szinte kizárólag az Egyesült Államokban autógyártással foglalkozó japán vállalatokat szolgáltatta ki, ezek háttérparaként tevékenykedtek. A General Motors, a Ford és a Chrysler is újjában igényt tart ezeknek a vállalatoknak a termékeire. Da-

ter az amerikai alkatrészgyártók szerint a megrendelések feladásánál nem a „nemzetiség” a döntő kérdés, hanem a szállítási gyorsaság, a minőség és nem utolsósorban az ár. Az alelnök szerint az USA-ban tevékenykedő japán alkatrészgyártók ezekben a tulajdonságokban már ma

felülmúlják a hazaiakat.

A Michigan államban működő Nippon-denso cég gépkocsi-légkondicionáló berendezéseket szállít a Chryslernek, a Ford motorrészegységeket vásárol a nemrégiben letelepedett Tokai Rika vállalatól, az Ohio államban működő Neaton pedig sebességváltó komponenseket szállít a General Motorsnak. S az autóipari szakemberek véleménye szerint a „három nagy” a következő években fokozza vásárlásait az országban működő japán vállalatoktól, mert versenyképességük meghaladja a hazaiakat.

A japán kereskedelempolitikusok, valamint az USA-ban letelepedett alkatrészgyártók már érzékelik a protekcionista veszélyt. Ennek elhárítására, illetve csillapítására március végén a Nissan, a Toyota és a Honda vezetői biztosították az amerikai törvényhozást, hogy fokozzák vásárlásaikat az amerikai alkatrészgyártóktól. De ismét elhangzott a megállapítás, hogy az USA-ban termelő japán autóipari leányvállalatok számára az amerikai komponensiparág nem eléggé versenyképes. Az USA-ban készülő Nissan kocsikban jelenleg az amerikai alkatrészek aránya 35 százalék. A Nissan ígéretet tett, hogy amennyiben az amerikai gyártók növelik a versenyképességüket — valamint a dollár értékvesztése folytatódik a jennel szemben — 1990-re a kocsikban az amerikai eredetű alkatrészek arányát 65 százalékra emelik. Ez persze sovány vigasz a hazai gyártók számára, hiszen

piacvesztésük

évről évre növekedik, s valószínűleg néhány esztendőn belül a japánok — hasonlóan a szórakoztató elektronikai és a fótóoptikai piachoz — ezen a területen is átveszik a vezetést. Az újabb japán exportnenger, valamint a „belső bomlasztás” veszélyének csökkentésére néhány amerikai alkatrészgyártó vegyesvállalat-alapítási tárgyalásokat kezdett az USA-ban letelepedett japán vállalatokkal.

Mások viszont beadványokkal fordulnak a törvényhozáshoz annak érdekében, hogy legalább a Japánból származó alkatrész-behozatalt korlátozzák. (Az USA-ban folyó „japán” gyártás ellen ugyanis nem lehet törvényes kifogás.) Nem kizárt, hogy az amerikai—japán kereskedelmi háború az autóalkatrész-kereskedelmet sem hagyja érintetlenül, s a harc rövidesen erre a területre is kiterjed.

Gara Szabolcs

GAZDASÁG

Alkalmazás

Alkalmazás... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

... (faded text)

Megújhdást ígér a CIM

Évtizedünkben súlyos anyagi és tekintélyvesztések érték az Egyesült Államok feldolgozó iparát. Az ágazat a többi ágazattal együtt a múlt században nem négy év alatt, hanem három év alatt halmozta fel veszteségét. 1979 és 1986 között az ágazat forgalma 26,5-ről 25 milliárdra csökkent. Az ötvenes években a feldolgozóipar foglalkoztatta az USA munkaképes lakosságának 35 százalékát, tavaly 20 százalékra zsugorodott ez az arány.

Az amerikai feldolgozó ipar hanyatlását évtizedünk eddig eltelt részében a válságiparágak számának növekedése, a külföldi verseny társak térhódítása, az export mérsékelt növekedése, valamint a feldolgozó ipari behozatal gyors bővülése is jelzi. Az Egyesült Államok feldolgozó ipara az elmúlt években mind belföldön, mind pedig a külpiacon sokat veszített versenyképességéből. Természetesen ehhez hozzájárul a korábbiakban túlértékelt dollár exportvisszafofó hatása is, bár meg kell jegyezni, hogy a feldolgozó ipari kivitelre sem volt kedvező hatással az amerikai valuta folyamatos értékvesztése.

Az amerikai közgazdászok egy része már „eltemette” a feldolgozó ipart, s többé-kevésbé „leírta” azt az újonnan iparosodó államok, valamint Japán javára. A gazdaság-elemzők többsége azonban ismét optimista, megítélésük szerint az 1987-es esztendő fordulatot hoz az USA feldolgozó ipara számára. Véleményük szerint a vezető nyugati valutákkal szemben meggyöngült dollár idén már érezhetően jótékony hatással lesz a feldolgozóipar exportjára, s ebben az évben az előző évekhez képest számottevően bővül majd az ágazat kivitele. A versenyképességet javítja, hogy vége felé közeledik az amerikai vállalatok „önáramvonalasításának” újabb hulláma, amely a termelési költségek, s ezen belül a munkabérlétségek leszorítását célozza. Az intézkedések eredményeként az amerikai feldolgozó ipari ágazatok többségében a munkabérlétségek a termelési költségek 15 százalékát teszik ki, míg néhány évvel ezelőtt ez az arány 30 százalék körül alakult. Más szavakkal ez azt jelenti — vélik az ágazat elemzői —, hogy az amerikai és a külföldi cégek versenye a jövőben mindinkább a technika, az alkalmazott gyártástechnológia és az értékesítés területén dől el, a termelési költségek vonatkozásában ugyanis az USA kezdi „ledolgozni” kétségtelen hátrányát az ázsiai országokkal szemben.

Derűlátásra adhat az is okot a feldolgozóipar számára, hogy az elmúlt 3—4 évben az amerikai vállalatok növekvő figyelmet fordítottak a minőség-ellenőrzésre. Míg az évtized elején az amerikai minőség-ellenőrzési szakemberek útmutatásait és tanácsait elsősorban külföldön használták fel, fogadták meg, ma már a hazai kis- és a középvállalatoknál is „polgárjogot” nyert ez a fontos szempont, amelyet újabban a gyártás egyik állomásának tekintenek. (Az USA nagyvállalatainak a minőség-ellenőrzés évtizedek óta hagyományosan magas színvonalú, a feldolgozó ipari termelés többsége azonban nem ezektől a cégektől kerül ki.)

Várhatóan javítja az ágazat versenyképességét a következő években az a tény is,

hogy az amerikai vállalatok egyre több technológiát, munkaszervezést, üzleti gyakorlatot vesznek át Japántól, mintegy „visszonozva” a szigetország cégeinek két évtizeddel ezelőtti gyakorlatát, amikor azok tanultak az Egyesült Államok cégeitől. Az amerikai vállalatok újra felismerték, hogy mind a tervezés, mind a gyártás és értékesítés folyamán oda kell figyelni a legapróbb — korábban elhanyagolhatónak vélt — részletekre is.

Az amerikai feldolgozó ipar talpon maradásának, „túlélésének” alapvető kérdése az alkalmazott komplex technológia, illetve az alkalmazott rendszerek. A jelek szerint az elkövetkező öt évben alapvető rendszerváltás következik be ebben az országban. A korábbi „csodafegyverek” — automatizálás, CAD/CAM rendszerek, termelési forrástervezés stb. — helyét egy új rendszer veszi át. Az amerikai termelő vállalatok többsége be akarja vezetni az úgynevezett számítógép-integrált termelést, a CIM-et (computer-integrated manufacturing). A szakértők egyöntetű véleménye szerint a CIM jelenti a jövő gyárát, ahol minden termelési és kiszolgáló feladatot és műveletet egy helyi számítógép-hálózat irányít. A terméktervezést nemcsak a termelési folyamattal kapcsolják össze — ahogy ez a CAD/CAM rendszerek esetében történik —, hanem a forráskutatással, az anyagmozgatással, a készletnyilvántartással, a vállalati pénzügyek intézésével, sőt a termékek piaci „utógondozásával” (alkatrészellátás, szerviztevékenység, reklám stb.) is. A teljes tervezési, gyártási, vállalatgazdálkodási, szerviz, anyagbeszerzési és az úgynevezett after-market tevékenységet felölelő CIM-rendszer elterjedésétől a gazdasági és a műszaki szakemberek az amerikai feldolgozóipar megújhdását várják, ami véleményük szerint lépéselőny jelent majd a versenytársakkal szemben.

Kérdés azonban, hogy az ágazat külföldi versenytársai, hogyan és mikor válaszolnak a CIM-kihívásra, s egyáltalán lehetővé teszik-e ennek az előnynek a kamatoztatását. Mindenesetre az ágazattal foglalkozó amerikai közgazdászok jelentős része úgy véli, hogy a CIM és a többi versenyképességet növelő tényező hatására az USA feldolgozó iparának profítja a következő öt évben esztendőnként átlagosan 9,5 százalékkal bővül majd. Ez kétszeresre nagyobb, mint az erre az időszakra előre becsült GNP-növekedés.

Az idei esztendő feldolgozó ipari eredményei, valamint az export alakulása már minden bizonnyal jelezni fogják, hogy megalapozottak-e az ágazat „feltámadását” ígérő jóslatok.

Dear Sir,

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities.

I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,

J. H. [Name]

[Address]

Adóreform az Egyesült Államokban

Növekszik a vállalatok terhe

Ez év márciusában múlt hatvanhat éve, hogy az Egyesült Államokban bevezették a jövedelemadót. A kongresszus által nemrég elfogadott adóreform előtt a személyi jövedelmek legmagasabb sávját 50 százalékkal sújtották, míg a vállalati nyereséget 46 százalékos elvonás terhelte.

Az elmúlt négy évtized adótörténelmét az jellemezte, hogy bár a kulcsok egy bizonyos idő után stabilizálódtak, az adóterhek mégis csökkentek. Érdekcsoportok egyre-másra harcoltak ki kedvezményeket, mentességeket. A cél az adókodek olyan értelmű módosítása volt, hogy bizonyos kiadásokat az adóköteles jövedelemből lehesen elszámolni. Ez azt is jelentette, hogy a preferencia megadásával az adóhivatal lemondott az összeg után egyébként járó bevételről. Kedvezményeket harcolt ki az olajipar a kimerülőben lévő kutak után, levonásba helyezhették az üzleti ebédeket is, függetlenül a számlában szereplő whiskyk számától.

Az üzleti ebéd számlája

A legális adóelkerülésnek egész rendszere alakult ki. Sokan — ügyvédjük vagy főkönyvelőjük tanácsára — tudatosan fektettek pénzt veszteséges ingatlanokba vagy mezőgazdasági vállalkozásokba, melyeknek veszteségével aztán csökkenthették jövedelmüket.

Az adóhatóság sem tilt azokban ölte tett kézzel, sok bevalást megtámadott, volt munkájuk az adózási ügyekre szakosított bíróságoknak. A kedvezmények eltérő megítélése aztán fura ügyeket produkált. Elismerően levonható költség például az, ami munkahely keresése közben merült fel. Egy éppen állást kereső, tehetősebb fiatalember erre európai útja számláját is bevallása mellé tette. Nem volt szerencséje, vesztett. A bíróság ugyanis csak azokat az országokat fogadta volna el foglalkoztatási alternatívának, ahol szintén angolul beszélnek. Márpedig hősünk véletlenül nem ilyenben volt.

Az adóügyi viták számának növekedése is hozzájárult, hogy sok amerikai állampolgár az egyszerűbb utat választotta. A Pénzügyminisztérium szerint 1976-ban még csak 4,6 milliárd dollárt tett ki a feltehető adócsalás, 1981-re ez az összeg már 90,5 milliárdra rúgott. (A készpénzkímélő fizetési módok és a számítógépes számlavezetés mellett a jövedelmek rendkívül nagy hányada nyomon követhető, és a rendszer logikája mellett az egyik félnek gyakran kifejezetten érdeke is, hogy a fizetés bizonyítható legyen. Ilyen eset például az orvosi költségeké. Az orvosnak esetleg hiába lenne érdeke, hogy a honorárium ne kerüljön be a pénztárkönyvbe — erre akkor van esély, ha „kézbe”, készpénzt kap —, a beteg valószí-

nűleg csekkel fizet, hogy neki bizonyítéka legyen. Ő ugyanis szeretné levonni adóköteles jövedelméből az egészsége megővésére fordított összeget.

Kétfajta adókulcs

Az 1986. évi reform alapvető változást jelent a rendszerben. A költségvetés szempontjából ugyan semleges, nem kezeli azonban egyformán a különféle adófizető csoportokat. Hozzávetőleges számítás szerint a vállalatok adóterhe öt év alatt 120 milliárd dollárral nő, a lakosság befizetési kötelezettsége ugyanennyivel csökken. Mindez úgy, hogy a kulcsok mindkét kategóriában mérséklődnek ugyan, azonban a kedvezmények és mentességek eddig létező formáinak egy része megszűnik. Az állampolgárok eddig 15 adókulccsal voltak kénytelenek megbarátkozni, 11 százaléktól egészen ötvenig. Az új törvény csak kétfajta rátát ismer, 15 és 28 százalékos. Becslések szerint az adófizetők mintegy 80 százaléka kevesebbet fog fizetni, mint korábban, hatmillió ember pedig — igaz, ők az úgynevezett nyomorszint közelében található — egyáltalán nem fog a fiskusnak tartozni. A mentességek eltörlése miatt viszont azok, akik az átlagostól eltérő fogyasztási szerkezettel bírtak, rosszabbul járnak. Nem vonható le ugyanis az adóköteles jövedelemből például a hajók, a bútorok, az autók és a ruházat vásárlására felvett hitelek kamata, és csak egy bizonyos összeghatárig lehet kedvezményesen takarékoskodni a nyugdíjas évekre. Korábban az értékpapírok és ingatlanok eladásából származó nyereséget alacsonyabb rátájú adó terhelte, most az is megszűnik. Az adóreform a különböző forrásból származó bevételeket egységesen kívánja kezelni.

Ugyanaz az elv érvényesül a vállalati jövedelmeknél is, mint az egyének esetében. Maga az adókulcs ugyan mérséklődik — 46 százalékról jelentős mértékben, 34 százalékra esik —, azonban a jövedelmek szélesebb körére vonatkozik majd, mint korábban. A legjelentősebb változás kétségkívül az új gépekre és berendezésekre vonatkozó kedvezmény megszüntetése, az úgynevezett beruházási adóhitelet hatályon kívül helyezése. Csökken a vállalatok szabadsága az amortizáció elszámolásánál is. Léteztek ágazatok, melyek különleges elbánást harcoltak maguknak ki — például a bankok és az ingatlanügynökségek. A hatályba lépéstől rájuk is az általános elbánás érvényes. A fenti változások mellett kétségtelenül eltörlődik az új jogszabálynak talán legtöbbet idézett rendelkezése: az üzleti ebéd számlája már nem teljes egészében, csak negyötödében vonható le az adóköteles jövedelemből.

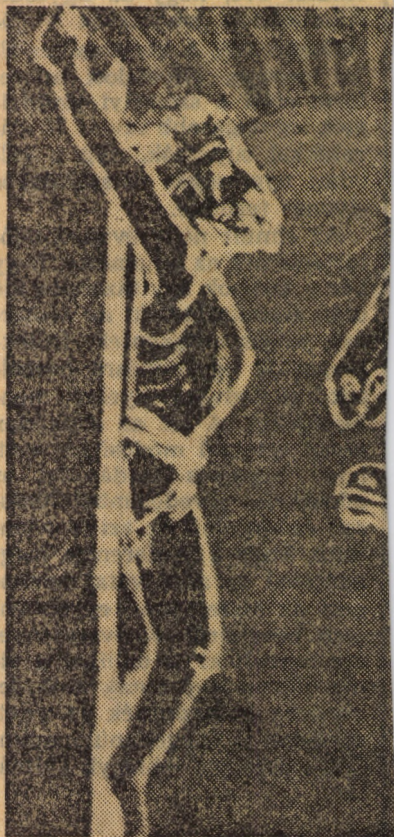
G. Sz.

Szántó Piroska képei Veszprémben

Kérdések a lepke-

Szántó Piroska műveiből kiállítás nyílt a veszprémi vár egyik ódon-öreg házában, a Csikász Galériának elkeresztelt három kicsiny szobában: intim hangulatú külső-belső térben intim hangulatú tárlat, melynek falra függesztett képzőművészeti alkotásai mégis szétfeszítik a világot. Holott csak magukba foglalják és kivetítik önmagukból. De hát ez régi igazság, szinte szégyelem is leírni, olyan közhelyizű: Szántó Piroska rajzai, grafikái, pasztelljei, festményei a teljes élet élményét adják a szemlélőnek, élet és halál, létezés és elmúlás kölcsönhatásának dinamikájával, örömeivel és megfoghatatlan bánatával; az egyetemesség, a mindenkor-érvényesség hatásával.

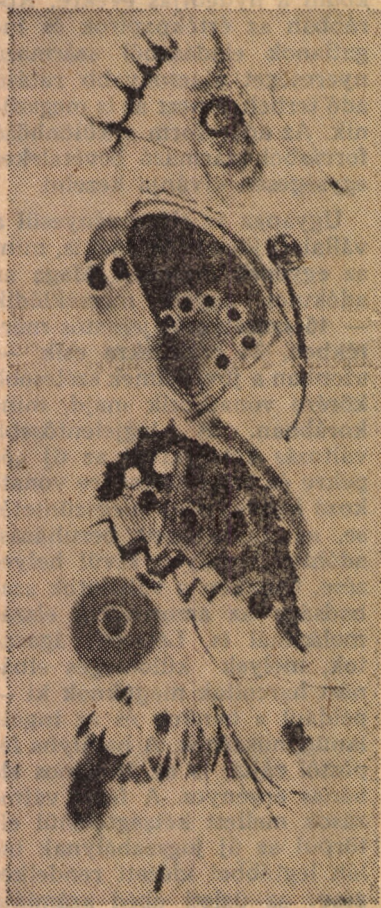
Vessünk csak egy pillantást az immár tíz éves pasztellekre, melyen lepkék sorakoznak egymás alatt egy-egy hosszúkás lapon, mintha valamilyen távolkeleti írás kriptogramjai lennének. Holott ősbibb kriptogramok ezek: a Természet sokmillió éves írásjelei, lepkeszárnyakra róva-festve. És gondoljuk csak el: hány milliárd, vagy tán nagyságrendekkel több lepkenemzedék örökölte-változtatta lepkeőseitől ezeket a színeket és formákat, micsoda érvényessége ez így az állandóságnak és a változásnak, a maradandóságnak és a változatosságnak. S mindez nem gránitba vésett-vájt maradandóság, hanem a Föld élőlényei közül tán a legtörekenyebbnek a tized? szá-

Miért?

zad? milliméter vékonyságú szárnymintázata. A tökéleteség netovábbja, melyet egy vigyázatlan gyermeki ujjmozdulat is helyrehozhatatlanul tönkretethet. Az élet csodája, millió évek munkája, mely egyetlen pillanat alatt lerombolható. Pedig hát mi az: egy lepke? És mégis: micsoda érték.

De vajon milyen érték lehet az ember? Aki — állítólag — a rendszerfejlődés csúcán áll, fényévekkel a lepkék előtt. Állítólag, hiszen belátható történelme során tüzzel-vassal irtotta az embert — az ember. Szántó Piroskának nemcsak füvekről, virágokról, lepkékről, állatokról van mondanivalója, hanem az oly törekeny és sebezhető homo sapiensről is. *Fémre festett Adám—Évája az emberről mondott legszebb képzőművészeti vallomások közé tartozik.* Az ezüst-arany-fekete színekben tartott ölelkező párnak nincs háttere, előtere: a végtelenben ölelkeznek, számukra minden és mindenki megszűnt. Csak ők érvényesek egymás számára, érzéseik, érzelmeik mindent kérdésessé és esetlegessé tesznek, ami rajtuk kívül való. Nincs is külső világuk, csak a belső szférában léteznek. Átjárhatóak és átláthatóak egymás számára (vagyis a néző számára, de hát így kapcsolódhatunk be a műalkotás empátiás áramkörébe) a férfino egytest érzelmi egymásra ríméléseit a karok-vállak-combók-lábak-derekek egymásra rímélése teszi kétségtelenné. A befeléépítkezés azonban együt-

Lepkék

Fejes Endre:

Reitélvek határán (1)

Menekülés „felfelé”? 86. 9. 5.

A mezőgazdasági termékek világpiaça változásban van. Néhány éve még szépen emelkedő árakat regisztrált a gabonafélék és a húsok piaca, az elmúlt egy-két évre viszont általában az árcsökkenés volt a jellemző.

A mezőgazdasági termékekben (e fogalomba természetesen az állattenyésztést is beleértjük) a világpiaçi árakat klasszikus szabály szerint a kínálat határozza meg, ellentétben a nyers- és az alapanyagokkal, ahol a kereslet változása a mérvadó. E felfogás abból indul ki, hogy a mezőgazdasági termékek iránti kereslet viszonylag lassan változik, a terméseredménytől függő kínálat viszont akár egyik évről a másikra is jelentősen eltérhet. Leegyszerűsítve: rossz termés esetén emelkednek az árak, a jó betakarítás viszont túlkínálatot hoz.

A nyolcvanas évek világpiaçának helyzetét pusztán ilyen módon nem lehet megmagyarázni. Nem arról van szó, hogy egy adott évben túlkínálat van és azt majd egy másik év termés-kudarca kompenzálja. Úgy tűnik, az igényt — pontosabban a fizetőképes igényt — meghaladó kínálat sok termékben tartós jelenség. A tudományos haladás ugyanis rendkívüli mértékben megnövelte a termésátlagokat, a kémia alkalmazása biztosabbá tette a termést, a fejlődő világban alkalmazott

„zöld forradalom” pedig Indiától Indiáig sok országot tett önellátóvá az alapvető élelmiszerek egy részében vagy egészében.

Nem vitatható, hogy a mezőgazdaság minden fejlett országban politikai kérdés, a termelő parasztság közérzete fontos hangulati elem. A legjobb példa erre a Közös Piac mezőgazdasági politikája. Mivel a fejlett tőkés országcsoporthoz kormányai nem kívánják, hogy az országon belüli túltermelés következtében egyes gazdaságok tönkremenjenek, gyakorlatilag kénytelenek a folyó termelés jövedelmezőségét garantálni.

Egyre nehezebb azonban megtalálni azt, akinek el lehet adni, hiszen az önellátást elérő nemzetek azonnal protekcionista intézkedésekhez nyúlnak. Egyre több a részben zárt piac, és itt nem csupán a közismert EGK-politikáról van szó. Teljesen elfogadott azonban számos országban az a gyakorlat, hogy szezonális mezőgazdasági cikkeket — például gyümölcsöket — csak egy adott időpontnál később lehet importálni, alkalmat adva ezzel arra, hogy a belföldi termelő versenytárs nélkül értékesíthesse áruját.

Bővülő kínálat, egyre tökéletesebb értékesítés, részben vagy egészében zárt piacok. Ezek a tényezők tartósan tekinthetők a mezőgazdasági cikkek viláfgorgalmában. A drasztikus olajárcsökkenés szintén

kedvezőtlen hatású volt a világkereskedelemre. A folyamat ugyanis ott növelte meg a vásárlóerőt, ahol a mezőgazdasági termékek iránti kereslet ettől nem változott lényegesen, tehát az olajimportőr fejlett tőkés országokban. Azokat a hagyományos mezőgazdasági importőr olajtermelő államokat viszont, melyek csaknem másfél évtizeden keresztül stabil fekvőknek bizonyultak, katasztrofálisan érintette.

A jelek szerint a túltermelés által érintett országok nagy részében a kiutat hasonló módon vélik megtalálni. Mivel a termelés radikális csökkentése nem kiút, a megoldást a feldolgozottsági fok emelése jelentené. Mezőgazdaság helyett tehát élelmiszeripari termékekkel kellene jelentkezni. Tény, hogy ebben a szektorban nincs közös mezőgazdasági politika, kevésbé nyilvánvalóak a protekcionizmus jelei is. A követelmények viszont meglehetősen nagyok, nem csupán beltartalomban, hanem sokkal inkább egészségügyi szabályokban, a címkézésben stb. Ma sokan igyekeznek választani a „felfelé menekülés” útját. Előre látható, hogy ha mindenki meg tudja elgondolását valósítani, úgy hamarosan fölös kapacitások keletkeznek majd világszinten az élelmiszeripari cikkekben.

Gara Szabolcs

tük a minisztert, miként érinti ez a kormány ellátási felelősségét, változik-e és miként ezzel kapcsolatban a minisztérium és a tanácsok szerepe? Válaszában elmondta, a kormány felelős az ellátásért, ami természetesen nem kisebbíti a magyar ipar és a mezőgazdaság áruteremtő kötelezettségeit. A piacfelügyelet eszközeivel, ha kell belenyúlhat a Belkereskedelmi Minisztérium egy-egy konkrét ügybe

szésségeben a tervnek megfelelő kínálat és illeszkedik színvonalú népgazdasági céljainkhoz. A nem túl kedvező szezonkezdet után az első hét hónapban jól alakultak idegenforgalmi bevételeink. A tavalyi hasonló időszakhoz képest dollárból 30 százalékos a növekedés, amiben része van az árfolyamnak, de akkor is része volt benne, amikor erősebb volt a dollár, és kevesebb effajta hozamunk.

Elek Lenke

natvan országba szállít, a Szovjetunióba, az NDK-ba, Csehszlovákiába; Nyugat-Európa, Közel-Kelet, Dél-Amerika és Észak-Afrika számos államába. Neves fotós cégekkel van rendszeres üzleti kapcsolatuk, például a japán Fujival, az olasz 3M-mel, az Agfa-Gevaerttel. Szeptember elején pedig a FORTE is ott lesz — két-évenként immár hagyományosan — a kölni Photokínán, a legrangosabb nemzetközi fotókiállításon.

rész a belföldi ellátást szolgálja. Külkereskedelmi forgalmán a vállalat az idén a korábbiaknál kisebb, ám még mindig a népgazdasági átlagot meghaladó nyereséget ért el.)

Zárt területek

— Külföldi partnereinkkel az együttműködés a technológiai segítségnyújtástól a közös

Dáciák és Zaszt

Annak, aki a Dél-Alföldön lakik, a jövőben nem kell új Dáciájáért, Zasztavájáért Budapestre vagy Debrecenbe utazni. Szeptember 10-től ugyanis ezt a két gépkocsitípust átveheti Szegeden az AUTÓFER Autójavító és Fémipari Vállalat leányvállalatánál. Mivel a hazai gépjármű-értékesítés földrajzilag nem éppen megfelelő, már jó ideje tárgyalások folytak a Merkur és a szegedi AUTÓFER között. Az, hogy a választás a Dáciákra és Zasztavákra esett,

MINDIG HAT A képes 7

A SZEPTEMBER 5-i (22. SZÁM) TARTALMÁBÓL:

- Lemondott az igazgató! - (Hogyan tovább Operaház?)
- Magyar Szlovéntáj - (sokáig vend néven emlegették a magyarországi szlovéneket)
- Hajnalok a Bosnyákon - (ahol nincs zsebtolvajlás!)
- Utazás egy szemmütét körül - (szenzációs lehetőségek a szemgyógyászatban)
- Van-e maffia a könnyűzenében? - (Dévényi Tibor írása)

- Színes, 64 oldalas családi magazin
- a KÉPES 7 32 oldalas rádió- és televízióműsor melléklete

Megjelenik minden pénteken !

A GM kihívása

86.9.20.

Az Egyesült Államok autóiparának első számú vállalata, a General Motors augusztus utolsó napjaiban soha nem látott „meglepetéssel” szolgált vásárlóinak és nem utolsósorban versenytársainak. A cég bejelentette, hogy az 1986-os modelleket október közepéig igen kedvező hitelfeltételek mellett kiárusítja. Míg korábban három évi részletre történő vásárlás esetén az évi kamatteher 6,9 százalék volt, a GM mintegy másfél hónapig 2,9 százalékos kamattal kínálja autóit.

A detroiti óriásvállalat természetesen nem jótékonyági intézmény. Nagyon súlyos gazdasági és gazdaságossági megfontolások készítették a cég vezetőit a döntés meghozatalára. Az amerikai autóipar általában 60 napos raktárkészlettel rendelkezik, vagyis kéthavi termelés képezi a készletet. A General Motorsnál azonban az utóbbi időben — a lanyha kereslet, valamint az importkocsik további térhódítása következtében — a raktárkészlet elérte a 90 napos termelés szintjét. A szerelőcsarnokok futószalagjai már ontják az 1987. évi modelleket, amelyek október közepétől lesznek kaphatók. A GM vezetői tehát kényszerhelyzetben voltak: vagy kiárusítják nagy árengedménnyel a körülbelül egymillió darab „raktáron heverő” gépkocsit az új modellév kezdete előtt, vagy nyakukon marad az áru jó része. Amennyiben minden kínált autó gazdára talál, a General Motors 100 millió dolláros veszteséggel zárja majd a harmadik negyedévet.

Persze, ami veszteség az amerikai autópiacon 36 százalékát uraló óriáscégnek, az nyereség a vásárlóknak. A kedvezményes akció meghirdetésének napján rég nem látott tolongás kezdődött az autókereskedőknél szerte az Egyesült Államokban. A jelek szerint október közepéig sikerül kiárusítani a felhalmozott készleteket, sok vásárlóknak ugyanis korábban nem állt szándékában, hogy lecserélje kocsiját.

A véleményalkotók többsége borúsna ítéli meg az 1987. évi modellek eladási kilátásait. A 2,9 százalékos kamattal melletti „autóvásár” ugyanis lekötötte a vásárlóerő jó részét, s gazdasági megfontolásokról azok is az ideai modelleket vásárolják meg — olcsóbban —, akik esetleg a következő év típusai közül akartak válogatni. Az amerikai autóipar két másik nagyvállalata, a Ford és a Chrysler meglepetéssel vette tudomásul a GM kiárusítási akcióját — hiszen lépés-kényszerbe kerültek. Amennyiben nem kínálnak hasonlóan alacsony kamatot, gépkocsijaik iránt megcsappan a kereslet, s raktárkészletük felduzzad. A Ford és a Chrysler túl is licitálta a világ legnagyobb autógyárát, a kevés eladatlan autó miatt ugyanis számukra kisebb volt a vesztenivaló. A Ford a három éves hitelre történő vásárlás esetén ugyancsak 2,9 százalékos kamatot kér évente, a Chrysler pedig a két esztendőre szóló hitel után évi 2,4 százalékos kamattal számít fel. Ez az alacsony kamattal nemcsak az 1986-os modellekre, hanem a jövő évi típusokra is érvényes... A napi autóeladások most sorra döntik a rekordokat.

Gara Szabolcs

Variációk

A vezető autógyárak minden rafinériát bevetnek azért, hogy csökkentsék az üzemanyag-fogyasztást. Képünk az Opel, a Volvo, a Volkswagen új ruháját mutatja be előlről. Az úgynevezett cv értéket csökkentő áramvonalas, s mellesleg szép megoldásokat a Hella kollekciójából válogattuk.

Érdemes megfigyelni, hogy az új Lada-Samara — amelynek végző kialakításában a Porsche szakemberei is részt vettek. — hasonló szándék szerint fogant.

Opel

Kihívás Japánnak

Miközben a világ kereskedő-nemzeteinek többsége export-gondokkal küszködik, Dél-Kelet-Ázsiából újabb áruözön indult el hódító útjára. A „feladó” most nem Japán — a szigetország áruáradatát immár két évtizede megszokta a világ —, hanem egy új kereskedőnemzet, az iparát rohamléptekben fejlesztő Dél-Korea. A külföld most ismerkedik olyan márkákkal, mint a Samsung és a Gold Star elektronika, a Hyundai gépköcsi, vagy a Daewoo óriáskon-szern, amely a világ legnagyobb vállalatainak sorába „nötte fel” magát.

A délkelet-ázsiai ország gazdasági és kereskedelmi pályafutása kísértetiesen emlékeztet Japánra. Két évtizeddel ezelőtt a „felkelő nap országa” először olcsó tömegárukkal árasztotta el a világot, s amikor a vásárlók kezdték megismerni és megkedvelni az alacsony árfekvésű, de megbízható minőségű japán árucikkeket, a Sony, a Canon, a Toyota és a többiek emelni kezdték az időközben márkássá lett termékeik árát.

Hasonló jelenség játszódik le évtizedünkben a 42 millió lakosú Dél-Koreában. Az ország a külföldi — elsősorban az amerikai — tőke segítségével üto-képes és sokoldalú ipart fejlesztett ki. A legkorszerűbb technikát képviselő gyárak és az igen precíz munkát végző kisüzemek ontják a fogyasztási cikkeket és a könnyűipari termékeket. Dél-Koreát újabban a világ műhelyének is nevezik, s e megnevezés elől mind gyakrabban hagyják el a „hamisító” jelzőt. Néhány esztendővel ezelőtt ugyanis az ottani termelők gatlás nélkül koppintották, másolták le a nagy világcégek márkás termékeit. Ma már nincsen szüksége az illegális másolásra az ország iparának, hiszen saját fejlesztésű, vagy licenc alapján gyártott termékei, azok minősége és ára magáért beszél. Az Ázsia japánjainak nevezett dél-koreai munkások általában 72 órát dolgoznak hetente, s munkabérük mintegy egyhatoda a fejlett ipari országokban kifizetett munkabérének. Dél-Korea versenyképessége a szorgalmas munka, a jó szervezés mellett éppen a japánokénál is jóval *alacsonyabb munkabérékben rejlik*. Két évtized alatt a mezőgazdasági ország újonnan iparosodó állammá fejlődött, ahol az egy főre jutó bruttó

nemzeti termék 105-ről 2200 dollárra növekedett. S az sem mellékes, hogy az ország ma a világ 12. legnagyobb exportőre.

A dél-koreai áruözön a legnagyobb riadalmat az Egyesült Államokban váltotta ki, amelynek idei külkereskedelmi mérleghiánya a 200 milliárd dolláros rekordot is elérheti. Húsz esztendő alatt az ázsiai ország az USA-ba irányuló exportját százhetvenszeresére növelte értékben. Tavaly már 10 milliárd dollár értékű árut exportáltak az Egyesült Államokba. Ez az összeg ugyan csak egyhatoda az USA-ba irányuló japán kivitel értékének, de az amerikai kereskedelmi szakemberek még jól emlékeznek, hogy a „hódítás” első éveiben a szigetország is hasonló nagyrágrendben exportált.

Az amerikai elektronikai boltok kirakatában a dél-koreai rádiósmagnók, hi-fi-tornyok, televíziós készülékek, mikrohullámú sütők és videomagnók a japán áruk mellett találhatók — valamivel gyengébb minőségben, de jóval olcsóbban. Igen népszerűek az Egyesült Államokban a Hyundai gépkocsik különböző típusai, amelyek ára még a felét sem éri el az átlagos amerikai autóárnak. S a dél-koreai exportőrök nem elégszenek meg az árukitittel, hanem működő tőkét is küldenek a tengerentúlra. (Tanulva a japán példából a dél-koreai termelők és kereskedők viszonylag óvatosa-k az exporttal: miután az USA-ban erősödik a protekcionista kereskedelmi intézkedések meghozatalát követelőők tá-bora, igyekeznek elkerülni a dömpingvádát és az „önkéntes” exportkorlátozást.) A vámhatá-rokon belül letelepedett dél-koreai gyárakat nem érheti dömpingvád, ráadásul még *munka-alkalmat is teremtenek az országban*.

Dél-Korea gazdasága és pénzügyei nem olyan egészségesek, mint külkereskedelme. A gazdasági növekedés üteme 10—11 százalékról 5—6 százalékra csökkent. Gazdasági szakemberek véleménye szerint azonban az ország gazdasága rendelke-zik olyan tartalékokkal és dinamizmussal, amelyek segítségével egyrészt tovább folytat-ható a gyors fejlődés, másrészt-ről pedig jó ütemben fizethetők vissza az adósságok.

Gara Szabolcs

csit úgy tevékenykednek ezek a stúdiótagok, mint az amatőr-filmek. Csak éppen nagyobb a tét: aki rendezéshez jut, kamerát kap a kezébe, reménykedik az előrelépésben is. (Nyílt titok, hogy a televízió — és a filmgyár — műszakija, segéd-személyzete nagyobb részt reménybeli szerkesztőkből, rendezőkből és operatőrökből áll.)

A bátrabbak és tehetségesebbek „nagyot dobnak”, mégha a cél mellé is találnak. A taktikusabbak igyekeznek biztonságos talajon maradni, olyan filmmel előállni, amire aztán — legalábbis álmaikban — azt mondják: milyen ügyesen, gördülékenyen foglalkozott ez az X azzal a témával! Mint a profik! Akár szerkesztőként (asz-szisztensként, adásrendezőként) is kipróbálhatnánk!

töttsége munkált eikepesztó hasonlataiban meg az olyan — citromdíjas — kérdésben, amely arra irányult, hogy a jelenlevő nyomdászok közül ki-nek, hány foga van ...

Régi bölcelem szerint az ember fiatal korában kétféleképpen viselkedik. Vagy *utánozni* igyekszik az idősebbeket, vagy *különbözni* akar tőlük. Előbbi a praktikusabb, célravezetőbb, utóbbi a nehezebb, keservesebb. Csak hogy *igazi értékek, tiszta siker* nem a bejárt út végén vár. Igaz ha valakit jobban vonz ezeknél a *pénz és sűrű szereplés*, az ilyesféle romantikus „két út van előttem”-dilemmákon csak mosolyog, s bízik benne, hogy az élet őt igazolja.

Virág F. Éva

Fejes Endre:

Rejtélyek határán

III.

Jó fél órája gyötörtem a főszerkesztőt. Türelemmel viselte.

— Soha nem kértél ilyet. Régóta ismered azt a fiút?

— Hogyne. Lassan nyolcvan, kilencven perce.

— Jók a versei?

— Nem olvastam. Ki tudja, mikor jó egy vers. Én biztosan nem. Tetszik, érdekel. Ennyi. — Nem lesz jó, ha esztétizálni kezdünk, nem vezet sehova. — Tudom, könnyebb az irodalom fejére olvasni, diagnózist ad, receptet nem. Most receptet hoztam. Vagy használ, vagy nem. Ki kell próbálni.

— Egyetlen narkós a százazerekből. Megoldás?

— Tudsz jobbat? A versei lehetnek jók, rosszak, közepesek, zavarosak, bármilyenek. Az a fiú még nincs húszéves. Ha vilámgyorsan nem történik valami, nem is lesz. Ha a világ lép egyet felé, talán ő is közelít. Kell legyen annyi ereje az öröme-nek, látható eredménynek, mint a mit tudom én, milyen kotyvaléknak.

— Pár perc, és az életéért én leszek felelős. Szerinted.

— Egyik kezében pár vers, a másikban talán egy élet. A választás a tiéd. Most már a felelősség is.

— Azért, mert te véletlenül összeakadsz egy szerencsétlennel az utcán.

— Azért, mert téled kértem segítséget.

— Zsarolsz?

— Attól tartok.

— Hozd el a verseket.

Visszamentem a könyvtárba a másolatokért. Új könyvet is mutattak, de már két óra volt.

Nem akartam késni.

Mégis elkéstem. Már csak a távolodó mentőautót láttam. Még bámészkodtak néhányan a pad körül.

Sokáig hevert itt eszméletlenül. Talán már nem is él. Halott-nak látszott, amikor hordágyra tették. Akkor nem vitték volna el a mentők. Élesztéssel próbálkoznak. Nem vitáztak, mondták, amit hallottak, gondoltak. Indulat, érzelem nélkül.

Megkeresném, de hol? A nevét se tudom. És milyen alapon? Hogy érdekel a sorsa, az kevés. El se mozdult erről a padról? Elment a verseiért? Valóban voltak versei? Nem hitt nekem? Üres káprázatnak tartott, mint a többi, évek óta hajszolt álmát? Legfeljebb kevésbé színesnek. Vagy nem is érdekelte az egész? Sok pénz volt nála. Mindent félreértettem. Amit narkós rosszul-létnek véltem, talán épp a narkó hiánya volt. Kiszámított pénze

Néhány évvel ezelőtt az amerikai szórakoztatóipar egyik legdinamikusabban fejlődő ágazata volt a pornóipar, amelynek éves forgalma — szerény becslések szerint — meghaladta a tízmilliárd dollárt. Az elmúlt évtized végén még hónapról hónapra emelkedett a szexmagazinok száma és példányszáma, a nem kis számú pornómozik előtt állandóan sorok kígyóztak, a meztelen szórakozást és szórakoztatást ígérő bárók és klubok pedig ugyancsak zsúfoltak voltak. A New York-i 42. utca, valamint a Times Square környéke a tengerentúli „pornóvilág” fővárosának számított, az úgynevezett masszázsszalonnok pedig a zsúfoltság miatt előrejegyzésre „dolgoztak”. A jelek szerint ez már a múlté, a nyolcvanas évek második felében az igen jól jövedelmező amerikai pornóiparág történelmének legsúlyosabb válságát éli át.

Az előzmény az, hogy Reagan elnök az igazságügyminiszter vezetésével bizottságot nevezett ki az amerikai társadalomra kedvezőtlenül ható jelenségek feltárására és a szükséges intézkedések meghozatalára. (Az úgynevezett Meese-jelentés 1960 oldalon látott napvilágot, s a helyzetfeltáráson kívül szigorú intézkedési tervet tartalmaz a pornográfia további visszaszorítására.) Eredményes „munkát végzett” a pornóalkony számára a rohamosan terjedő AIDS betegség is. A pornófilmek és -videokazetták készítői arra panaszkodnak, hogy a betegségért való félelem miatt egyre nehezebb szereplőket találni az „élesben” felvett műsorokhoz.

A videomagnók rohamos terjedésével párhuzamosan az évtized elején csökkenni kezdett a pornómozik látogatottsága. A nézők egy részéről már unalmasnak tartották a sok újdonságot nem nyújtó filmeket, másrészt pedig szívesebben nézték a három csillaggal jelzett „felöltött” filmeket” saját képernyőjükön papucsban és mogyorómajszolás közben. Az évtized elején az USA-ban még mintegy 1200 pornómozit tartottak nyilván, a videoforradalom, valamint az érdeklődés lanyhulásának hatására ezek száma ma nem haladja meg a háromszázat. Hasonló arányban csökkent a pornográf „irodalmat” és magazinokat árusító üzletek száma is.

A videofilmek készítői az évtized elején még azt hitték, hogy a házimozi terjedése tartós konjunkctúrát hoz számukra. (Ígéretes üzleti példa lebegett a szemük előtt: az 1972-ben készített, mindössze 25 000 dollár költséget felemésztő „Mély torok” című film rövid idő alatt 50 millió dollár bevételt hozott a gyártónak és a forgalmazóknak.) Egy ideig valóban növekedett a pornó-videokazetták eladása és kölcsönzése, de a forgalom napjainkban már meredeken zuhan. Pedig a pornóvideók önköltsége csekély: átlagosan 5—10 000 dollárba kerül az egyórás film előállítás, amelyhez mindössze egy videokamerára, csekély számú filmstábra, világításra, egy motel szobára és nem utolsósorban szereplőkre van szükség.

Los Angelesben és környékén 85 pornóvideo vállalat működik, s mindegyikük súlyos forgalomcsökkenésre panaszkodik. Egyrésztől visszaesett az új filmek iránti igény: míg 1983-ban 2500 új „produkció” készült, idén „csak” 1500 új „mű” hagyja el a vállalatokat. Másrésztől — a kereslet visszaesése miatt — számottevően csökkent a videoműsorokat árusító és kölcsönző üzleti vállalkozások érdeklődése a pornókazetták iránt. A forgalmazók öt évvel eze-

A PLAYBOY CÍMLAPJA

4,1-ről 3,4 millióra esett vissza

előtt még 90 dollárt fizettek egy-egy kazettáért a gyártónak, ma viszont 40 dollár a nagykereskedelmi ár. Az érdeklődés lanyhulása tapasztalható a pornókazetták kölcsönzésének üzletágában is. A kölcsönzők az évtized elején még arról adtak számot, hogy a kikölcsönzött kazetták 30—35 százaléka tartozott a pornóműfajba, ma viszont ez az arány 10 százalék körül alakul. A közvélemény- és piackutatók felmérései szerint a pornóműfaj iránt elsősorban a nők érdeklődése fokozódik, miközben az egész ágazat válsággal küszködik. Mintegy ötszáz videokölcsönző cég megkeresése után alakult ki az a statisztika, amely szerint a videokazetták 32 százalékát nők, 37 százalékát férfiak, 31 százalékát pedig heteroszexuális párok kölcsönzik ki. (A nők részesedése néhány évvel ezelőtt még nem haladta meg a 20 százalékot.) A piackutatók véleménye szerint a férfi és a női kölcsönzők között meglehetősen magas a homoszexuálisok száma. (Az Egyesült Államokban a homoszexuálisok és a leszbikusok szövetsége mintegy hárommillió tagot számlál.)

Jelentősen csökkent az érdeklődés a nagy számban megjelenő pornó- és pornójellegű magazinok iránt is. A Penthouse, a Playboy, a Gallery és a többi kiadvány példányszáma például egy év alatt 4,1-ről 3,4 millióra esett vissza. A Hustler magazin 1976-ban még 1,9 millió példányban jelent meg, ma gondot okoz a 800 000-es példányszám értékesítése is. A Playboy „testvérlapja”, a Playgirl (amely hölgyeknek készül) példányszáma 1973 óta 60 százalékkal csökkent, s ma nem haladja meg a havi 575 000-ret. (A Playgirl egyébként

A pornó alkonya?

Rossz üzlet lett a szex

Ki nézi a filmeket?

nemrégiben kénytelen volt csődöt jelenteni, s jelenleg folyik a lap átszervezése az amerikai csődtörvény ernyője alatt.)

A pornólapok és -magazinok többségének nyeresége minimális, sőt, a talponmaradás érdekében kénytelenek bővíteni tevékenységüket. A Playboy például pornófilmek készítésével és forgalmazásával is foglalkozik, s több előfizetési kábeltelevíziós csatornát is működtet. A kedvezőtlen üzletmenet miatt már bezárta az USA-ban működő mintegy tucatnyi Playboy-klubját, s egyre csökken a pornócsatornák előfizetőinek száma is. Tavaly júniusban még 753 000-en fizettek elő a Playboy televíziós pornócsatornára, idén júniusban ez a szám 630 000-re csökkent. A Playboy által készített pornókazetták árát — a csökkenő érdeklődés miatt — 10 dollárra mérsékeltek, s ez az ár már nem tartalmaz nyereséget a cég részére. (A Playboy vállalat az idei pénzügyi évet 62 millió dolláros veszteséggel zárta, ebből 7,2 milliót a videoágazat „termelt ki”. A Meese-jelentés is nagymértékben hozzájárult a pornóforgalmazás visszaeséséhez. Az elmúlt másfél évben — amikor a vizsgálatok és felmérések már folytak — az Egyesült Államokban 17 000 üzlet szüntette meg a pornómagazinok árusítását. A 4500 lap-árusítóhelyet működtető Southland Corporation például idén februárban hagyott fel a szexmagazinok árusításával, miután a Meese-bizottságtól csendes figyelmeztetést kapott, hogy a cég neve szerepelni fog a kormánybizottság jelentésében. Ezek után a Southland kitiltotta boltjaiból a pornót, mert nem volt szüksége az ilyen jellegű kétes hírnévre.

A pornóellenes kampány hatására, valamint a szabadidő eltöltési lehetőségek bővülése (például a személyi számítógépek terjedése) eredményeként pornópályá köszöntött az Egyesült Államokra. Nem arról van szó, hogy a por-

nográf „szórakozási” lehetőségek iránt teljesen megszűnt az érdeklődés, hanem inkább arról, hogy a piac „jöllakott”. A New York-i 42. utcán még mindig sok pornómozik és masszázsszalonn működik, a világváros 8. sugárútján még nem mindegyik homoszexuális filmeket kínáló mozi zárt be. (De a kereslet csökkenését jól jelzi, hogy a nemrégiben még 6 dolláros mozijegyek ma 1,99 dollárba kerülnek.) Manhattan közepén a hajdani 147 pornómoziból 44 még működik. A meztelen és félmeztelen táncosnőket alkalmazó szórakozóhelyek látogatóinak száma is jócskán megcsappant, többségében külföldi turisták tapsolnak és dugják a go-go görölkö alsonműjébe az egydolláros bankjegyeket. Az amerikai nagyvárosokban megszokott jelenség, hogy a szexbárók és -üzletek sorra zárnak be, helyükön „békés” kávézók, falatozók elektronikai cikkeket árusító boltok nyílnak.

Az AIDS okozta félelem az amerikai lapok cikkeinek tanúsága szerint jelentősen visszavetette a prostituáltak „forgalmát” is. Az utcán sétáló, vagy a bárókban „vadászó” hölgyek szolgáltatásai iránt igencsak lanyhult a kereslet, aminek következtében az árak is estek. Az AIDS-halálesetek számának szaporodása nagy óvatosságra készteti az amerikaiakat (és a külföldről jött látogatókat is) a szexuális szabadosságban.

Mind többen hagyják hát el a pornóbizniszt és az ott szerzett profitot igyekeznek más területeken kamatoztatni. Akik viszont a pályán maradtak, azok arra számítanak, hogy nem is a túl távoli jövőben ismét felébred az érdeklődés az USA-ban a pornó iránt. Arra azonban kínosan ügyelnek, hogy a veszteséges üzlet beköszöntekor azonnal elmeneküljenek a süllyedő hajóról, s pénzüket más, jövedelmezőbb vállalkozásban forgassák meg.

GARA SZABOLCS

HÍRHALOM

1986 második negyedében 640 millió dollár vesztesége volt a Bank of Americának. Ez volt az amerikai bankok történetében a második legnagyobb, egyetlen negyedévre számított deficit. A súlyos helyzetet az idézte elő, hogy a bank egyrészt amerikai farmereknek nyújtott hiteleket, azok pedig nem tudnak törleszteni, másrészt latin-amerikai adósa is egymás után lettek fizetéseképtelenek. (The Wall Street Journal) ■ Vienna Trade néven ipari és kereskedelmi tevékenység előmozdítását célzó korlátozott felelőségi társaság alakult 20 millió schillinges alapítókével. Ennek 35 százalékát a Wiener Holding 25 százalékát a Zentralsparkasse export- és kereskedelmi bankja teremtette elő, 40 százalékos a magyar részesedés. (Die Presse) ■ Jurij Ljubimov rendező a londoni Covent Garden új darabját. Janáček „Jenufá”-ját adják elő — csehül.

A Royal Opera House-ban először alkalmazzák az amerikai újdonságot: a színpad fölött kivejtve adják angol fordításban a szöveget. Bemutató november 17-én. (The Sun) ■ Elektronikus komornyikot lehet vásárolni potom 1200 dollárért. Különböző készülékeket tud bekapcsolni, a lámpagyújtástól a hajszárító masina elindításáig. Minden utasítást ezekkel a szavakkal hajt végre: „Ahogy parancsolta, uram!” (Business Week) ■ A borotválatlanság divatossá válik. Legalábbis az Egyesült Államokban. „Unshaven Chic” — ez a neve. Egy tévésorozat, a „Miami Vice” tette népszerűvé. Különleges borotvakészülékek kerültek forgalomba, amelyek segítségével egynaposra lehet a férfiúnak a szakállát leborotválnia vagy akár ötnaposra. Ára 30 dollár. (New York Times)

TAKARÍTÓSZEMÉLYZET NÉLKÜL MARADT A MOSZKVAI NAGYKÖVETSEG

– Van szerencsém üdvözölni önt, én vagyok a nagykövet...

(Die Weltwoche)

Nemi diszkrimináció

MONATO

Az eset természetesen Angliában történt és — szintén természetesen — csak ott ébresztett vitákat. Nem annyira az eset jogi, mint inkább társadalmi és szokásjogi oldala az, ami vitára készítette az igazságtalanságokra mindig is fogékony briteket.

A „Mágikus Kör” nevű bűvészszövetség az érvényes törvények ellenére kizárólag csak férfiakat fogad be tagjai közé. Igaz ugyan, hogy az országban

a nemek szerinti hátrányos megkülönböztetést törvények tiltják, de vannak szervezetek, amelyek kizárólag az egyneműekért léteznek (furcsa is lenne például, ha férfiak kérnék felvételüket az Anyák Ligájába...).

Am 1986 elején furcsa dolog történt. A Kör régi tagja, aki biológiai értelemben férfi volt ugyan, ám mindig is nőnek érezte magát, most, élete delén átoperáltatta magát és új nemével együtt új nevet is kapott. Most boldogan él mint nő. Illetve, nem egészen boldogan, és ezt éppen a konzervatív szervezet okozta. A Mágikus Kör vezetősége ugyanis értesítette, hogy mivel nő lett, kizárták a tagok sorából... Az illető profi bűvész, sok éve ebből él és továbbra is ez a foglalkozása. Az agyának tartalma, kezeinek ügyessége továbbra is ugyanaz, mint a műtét előtt volt — de a Mágikus Körnek többé nem lehet tagja. Az eset nagy vitákat keltett, hisz félni kell attól, hogy közben egyre szaporodnak az efféle átoperált egyének, jogi megítélésükkel bajok lesznek.

Mérsékelt sport — mérsékelt vérnyomás

DIE WELT

A mozgás csökkenti a magas vérnyomást egy ausztrál tanulmány tanúsága szerint. A gyógyszereken kívül eddig csak a súlyfelesleg csökkentésével tudták a magas vér-

nyomást kordában tartani. 13 olyan beteg, akit nem kezeltek a magas vérnyomása miatt és az utóbbi 12 hónapban semmiféle sportot nem űzött, hetenként háromszor 45 percet kerékpározott. Három hét után a vérnyomásuk átlagosan 11/9 higanymilliméterrel csökkent. A következő négy hétben heten-

ként hétszer 45 percig taposták a pedált: a vérnyomásuk 16/11 higanymilliméterrel esett. A testsúlyuk és a vérük koleszterinszintje a kísérlet alatt állandó maradt. Mindenesetre a noradrenalin — egy olyan hormon, amely szűkíti a véredényeket — töménysége csökkent a vérükben. Ezért valószínű,

hogy mérséklődött a felületi ellenállás, amely a vezetékek átmérőjétől függ. Az erek kitérülnek, a vérnyomás süllyed. A kutatók mindenesetre csak olyan betegeknek ajánlják ezt a mozgásterápiát, akiknek csak alig vagy mérsékelten magas a vérnyomása és nincsenek szövődési problémáik.

A BNV-díjas

Turista tejpor

kiválóan használható
hétvégeken, ünnepeken
és az utazásoknál

Biztonságot és kényelmet nyújt

Jó, ha mindig van a háznál

Gyártja: a Szabolcs Megyei Tejipari Vállalat

Forgalmazzák az élelmiszerüzletek

BNV-díjas

A H. K.-cég

Kissinger jó tanácsai

Az Egyesült Államokban több ezerre tehető az úgynevezett konzultáns, tanácsadó cégek száma, amelyek ügyfeleik megrendelésére előrejelzést, véleményt és szaknácst adnak beruházási, tőzsdéi, gazdasági, jogi és politikai kérdésekben. A tanácsadó vállalatok behálózása a gazdasági és pénzügyi életet, s kitűnően képzett szakembereik szolgáltatásait tömegesen veszik igénybe kisebb-nagyobb döntések meghozatala előtt. A konzultáns cégek munkatársai között szép számmal vannak ikorábbi kormányhivatalnokok, CIA-, FBI-tisztviselők, nyugalmra vonult nagykövetelek, bankárok, tudósok és jogászok. Az egymással versenyző tanácsadó vállalatok között különleges helyet foglal el egy New York-i iroda, amelynek cégtábláján mindössze ennyi áll: Kissinger Associates Inc.

A 62 esztendőes Henry Kissinger néhány esztendővel ezelőtt politikai és gazdasági kérdésekkel foglalkozó tanácsadó vállalatot alapított. A méregdrága megrendelések teljesítésében a „főnöknek” olyan gárda áll rendelkezésre, amellyel mások nemigen dicsekedhetnek: a „Kissinger-műveknél” tevékenykedik többek között Lawrence Eagleburger, volt külügyminiszter-helyettes, Brent Scowcroft és Alan Stoga, az USA hajdani sztárközgazdászai.

A vállalat teljes egészében a volt külügyminiszter tulajdonában van, ügyfelei pedig a legnagyobb amerikai és külföldi vállalatok közül kerülnek ki. A szaktudáson kívül a cég legfontosabb tulajdonsága a diszkréció, így meglehetősen kevés információ szivárog ki a mindennapok tevékenységéről. Az azonban nem számít titoknak, hogy Kissinger cége kiváló gazdasági eredményeket mutat fel.

A kiváló hírnévnek örvendő vállalat megrendelői számára elsősorban politikai és gazdasági elemzéseket készít az egész világra, valamint egy-egy földrajzi területre, s olyan anyagokat terjeszt elő, amelyek alapján a nagyvállalatok könnyebben hozhatnak döntést esetleg több százmillió dolláros kérdésekben, ügyekben is. Az amerikai és a külföldi nagyvállalatok vezetői egy-egy fontos döntés meghozatala előtt gyakran követik saját tanácsadóik javaslatát: „Főnök, hívja fel Henryt!”

Az iroda a svéd Volvo cégnek például tanulmányt készített a nemzetközi pénzügyek várható alakulásáról, valamint Washington külpolitikai irányvonaláról. (Ez utóbbi témát rendelte meg az olasz Montedison is. A Fiat részére Kissingerék elemzést készítettek a kelet-európai szocialista országok gazdaságának várható fejlődéséről, az L. M. Ericsson svéd távközlési vállalat pedig az

A 62 ESZTENDŐS KISSINGER
Nagy üzlet

amerikai politika jövőbeni alakulásáról kért és kapott részletes elemzést a szocialista államok irányába. (Érdemes megjegyezni, hogy a nyugat-európai nagyvállalatok azért érdeklődnek különös hangsúllyal Washington „keleti politikája” iránt, mert számukra nem közömbös, hogy milyen légkörben bonyolíthatják le üzleteiket a szocialista országokkal. Emlékeztet példálul, hogy az Ericsson közvetve a COCOM miatt esett el több nagy volumenű kelet-európai üzletétől.)

A sok irányú elemzések készítése mellett a Kissinger-iroda új üzleti kapcsolatok előkészítését is vállalja. S tulajdonképpen ezen a területen érzi magát elemében Henry Kissinger, aki kiváló személyes kapcsolatokkal rendelkezik az egész világon. S ott sincs

gondja, ahol nincsen ismeretsége, hiszen nevének említésére a kapuk mindenhol kinyílnak.

Amikor Kissinger elhagyta a külügyminisztériumot, bankok és beruházó társaságok tucatjai keresték meg azzal a céllal, hogy — jó pénz ellenében — kapcsolatai révén kutasson fel új üzleti lehetőségeket. A Harvard egyetem egykori történészprofesszora elutasította ezeket az ajánlatokat arra hivatkozva, hogy nem tekinti magát ajtónyitogatónak. Saját cége sem foglalkozik ilyen tevékenységgel, inkább összehozza a partnereket, s a továbbiakban illedelmesen félreáll.

Ügyfelei kérésére az iroda megmondja, hogy egy adott országban ki, vagy melyik vállalat lehet a legkedvezőbb üzleti partner, s ha szükséges be is mutatja egymásnak a feleket. Az amerikai és a külföldi vállalatok jól tudják, hogy Kissinger kiváló személyes kapcsolatokkal rendelkezik Kínában, ezért gyakran veszik igénybe ottani tapasztalatait, ismeretségét. Az American Express elnöke például 1985 januárjában ázsiai körútja során el kívánt látogatni Japánba és Kínába is. Kissinger azt tanácsolta a cég elnökének, hogy a két utat ne kösse egybe, Pekingben ugyanis — véleménye szerint — jobban szeretik a csak Kínába irányuló üzleti utat.

Kompromisszumos megoldásként Kissinger Hongkongban megbeszélést szervezett az American Express vezetője számára a China Everbright Holdings elnökével, Wanggal. A kiváló pekingi kapcsolatokkal rendelkező Wang és az American Express elnöke, Robinson között létre is jött a találkozó Kissinger segédletével. Az American Express magángépén mindössze hatan repültek Tokióba: Robinson és Kissinger, valamint feleségük, a volt külügyminiszter testőre és Robinson titkára. A Japánban folytatott rövid tárgyalás után a kőlongépp Hongkongba tartott, ahol létrejött a találkozó Robinson és Wang között.

A Kissinger-tulajdonban levő

vállalat munkatársai jó fizetést kapnak és bőségesen részesednek a nyereségből. (Kissinger szerint a nyereségrészesedés összege nem egy esetben meghaladja az éves fizetés összegét.) A cég számára nagy a kísértés: rengeteg a megrendelés, tehát hatalmas bevételeket lehetne elérni. De a főnök igen sok megrendelést utasít vissza, nem akarja, hogy a mennyiség a minőség rovására menjen. Üzleti filozófiáját az jellemzi, hogy jó hírű és szerényen nyereséges vállalatot kíván vezetni a tanácsadó ágazaton belül.

Noha a Kissinger-vállalat alkalmazottainak neve jól cseng az amerikai és a világpolitikában, nem kétséges, hogy a megrendelők számára a volt külügyminiszter szaktudása, tekintélye és kapcsolati rendszere jelenti a fő vonzerőt. Tisztaban van ezzel maga Kissinger is, aki viszont arra törekszik, hogy cége mind kevésbé függjön az ő személyétől. Igyekszik minden üzlet kapcsán hangsúlyozni: „biztos vagyok abban, hogy a cég nyugállományba vonulásom után is fennmarad”. Ügyfelei már nem ilyen optimisták, hiszen nyílt titok, hogy a sok tekintélyes nevű munkatárs között mégiscsak Kissinger jelenti a „márkát”.

Kissingernek azonban egyelőre esze ágában sincs visszavonulni. Szeret szerepelni, „megjelenni”, véleményt nyilvánítani, jó pénzért kommentálni. Az energikus politikus-üzletember fáradhatatlanul építi tovább a „Kissinger-legendát”: utazik, kapcsolatokat létesít, „felmelegíti” korábbi kapcsolatait, üzleti ébédeket szervez, részt vesz szmokingos vacsorákon. Lubickol abban a népszerűségben és hírnévben, amely az elmúlt esztendő során semmit sem kopott meg, s amelyet még mindig igen magasan „jegyeznek” az Egyesült Államokban és külföldön. Találón állapítja meg a már idézett Business Week: nagy üzlet ma Henry Kissingernek lenni!

GARA SZABOLCS

Svájc

A hálózat

A Migros története

Gottlieb Duttweiler svájci kereskedő 1925-ben vásárolt hat teherautót, telerakta őket áruval és szétküldte a sofőröket az országba: adjanak el mindent, ami a kocsikon van. A „Migros cég” akkor csak néhány cikket árult: cukrot, kávé, rizst, makarónt, olajat és szappanpelyhet. A korabeli nagyáruházak magas áraival szemben a Migros (nevetésesen alacsony önköltsége révén) alukínálta ellenfeleit. A vásárlók dőltek hozzá. Ahogy nőtt a Migros-hálózat, úgy erősödött a többi cég ellenérzése is, hiszen Duttweiler megsértette a kereskedők hallgatóságos egyezségét: mindent 20–45 százalékkal olcsóbban adott. Ráuszították az egészségügyi felügyelőket, a rendőrséget. „Monsieur Migros” válaszul még alább engedte árait és (mivel ép-

pen a nagy gazdasági válság idejét élték) egyre nőtt vásárlótábor.

A Migros ura felvette a kesztyűt: politikussá lépett elő. „Függetlenek” néven új pártot alapított, megsemmisítő kampányt indított vetélytársai ellen és 1945-ben diadalt aratott: a törvényt eltörölték. Am a közbeeső 12 év alatt sem ült babérjain: mivel megtiltották a bolt-hálózat fejlesztését, a rendkívül olcsó „Hotel-Plan” szállodaláncot építette ki, amely nem a gazdag, hanem a kispénzű turistákra épített. Utána létrejött a „Migrol” benzinkút-hálózat, ahol a benzin 15 százalékkal olcsóbb, mint bárhol másutt Svájcban. Aztán felvirágozott a „Migros Bank”, majd a legnagyobb svájci könyv- és hanglezterjesztő vállalkozás, az „Ex Libris”. Az ő találmánya a „Secura” biztosítási cég, amely mindenki másnál olcsóbban köt biztosításokat az ügyfelekkel. Európában elsőként ő nyitott önkiszolgáló áruházakat, majd bevásárlóközpontokat.

Üzletpolitikájának érdekességei közé tartozik, hogy a Migros nem árul alkoholt, s csak készpénzt fogad el. Általában közvetlenül a termelőktől vásárol és szinte semmit sem költ reklámra. Amit kénytelen más cégektől vásárolni, azt természetesen gondos ellenőrzés után saját „Migros” feliratú csomagolásban adja el.

Duttweiler nemcsak saját vagyona növeléséért küzdött: állan-

dóan terjeszkedni, tökéletesíteni akart, és persze minden téren elsőnek lenni. 1941-ben már le is mondott a Migros-cég tulajdonjogáról és azt szövetkezetté alakította át; 100 000 állandó vevő között 3 millió frank értékben afféle „részvényeket” osztott szét. Jelenleg a Migros abban is különbözik a kapitalista világ összes vállalkozásától, hogy az éves nyereséget soha nem veszik ki a „kalapból”, azt teljes egészében a fejlesztésre és igen széles körű szociális tevékenységre fordítják. Duttweiler pár évvel ezelőtt halt meg; amit hátrahagyott, az a legnagyobb áruelosztó Svájcban, egy erős szervezet, tagjainak számát nehéz felbecsülni, de azt tudjuk, hogy 1,1 millió család, vagyis minden második svájci család a Migros-hálózat tagja. Annak ellenére, hogy a tagság semmilyen anyagi előnnyel nem jár — csupán azzal, hogy köztudott: mindig jó minőségű árut kapnak, valamint olcsóbban, mint másutt.

A Migros jelenleg 505 nagyáruházzal, 107 „bolt-teherautóval”, 12 saját gyárral, 18 nagy szolgáltató vállalattal rendelkezik, ez utóbbiak között még hajózási cég is akadt. Rajta keresztül bonyolódik le Svájc teljes kiskereskedelmének 14, élelmiszer-kereskedelmének 26 százaléka. A tavalyi forgalom meghaladta a 10 milliárd frankot.

NEMERE ISTVÁN

Az Egyesült Államokban a novemberi részleges kongresszusi választásokat megelőző kampány „jelképe a vizeletes pohár lett” — panaszozza a U. S. News and World Report. A leendő honatyáktól és honanyáktól ugyanis a választók megkövetelik, hogy bizonyítsák laboratóriumi lelettel: nem rabjai a kábítószereknek. A narkómánia elleni harc a választási hadjárat egyik, ha ugyan nem a fő témája (Reagan elnök szavai szerint „Amerika első számú problémája”) lett, s ezért ilyen vagy olyan formában minden politikai foglalkozik vele.

Az államfő és hitvese a minap televízióbeszédben hirdett általános rohamot a kábítószerelvezés ellen. Alig néhány nappal korábban a képviselőházban politikai ellenfelei, a demokraták terjesztettek elő több milliárd dolláros programot a nemzetpusztító drogok leküzdésére. A demokraták elsősorban az ellenkezés, a rendőri tevékenység, az állami beavatkozás erősítésével akarják a kérdést megoldani, míg a Reagan-kormányzat, amely pedig a gazdaságban közismerten a kínálat oldaláról igyekszik az ügyeket megközelíteni, itt a kereslet megszüntetésére (a megelőzésre, a nevelőmunkára, a narkómánia elleni propagandára, a narkósok egészségügyi rehabilitációjára) helyezi a hangsúlyt. Mindemellett abban a küzdelemben, amelyet az amerikai társadalom máris nagy erővel folytat a pusztító mákonyjárvány ellen, ilyen vagy olyan mértékben mindezeket az eszközöket bevetik.

Nyár elején Egyesült Államok szerte általános megdöbbenést keltett a marylandi kosárlabdaszár, Leonard Bias hirtelen halála. A 22 éves makkegészséges fiatalember tragédiáját kokain túladagolása okozta. A legveszélyesebb kábítószer — a „kemény drogok” — közül ez ma a legelterjedtebb az Egyesült Államokban. Rabjainak számát 4 és 5 millió közé teszik. S bár a felmérések szerint számuk az utóbbi években változatlan maradt, a fogyasztása következtében bekövetkezett halálesetek száma ijesztő mértékben növekszik. (Tavaly 563-an haltak meg ebben, szemben az 1981-es 185-tel.) Ennek okát a többi között a korábbinál is veszélyesebb, gyorsabban felszívódó és olcsóbb, kikristályosított „tömegáru”, a crack (magyarul: kb. puff) elterjedésében látják.

Az enyhébb hatású kábítószerrel élvezőt is beleszámítva az Egyesült Államok minden tizedik polgára fogyaszt kisebb vagy nagyobb rendszerességgel narkotikumot. (Wendell Foster tiszteletes, bronxi tanácsos: „Ez a genocidium új formája”). Az észak-karolinai Triangle Institute nevű tekintélyes kutatóintézet adatai szerint a kábítószerfogyasztás 1980-ban 47 milliárd, 1983-ban már 60 milliárd dolláros veszteséget okozott az amerikai gazdaságnak (alacsonyabb termelékenység, hiányzás, táppénz, „feldobott” állapotban elkövetett lopások stb.) A fentebb idézett halálesetekhez még hozzá kell adni azt a 37 halottat is, aki az elmúlt tíz év kimutathatóan kábítószer okozta vasúti baleseteiben vesztette életét. S hol vannak még akkor az ugyanezekből bekövetkezett autó-, sőt repülőgép-szerencsétlenségek áldozatai! A kábítószerbiznisz képviselői (a maffiától a kis árusokig) évről évre nagyobb össznyereséget vágnak zsebre, mint az Exxon a legutóbbi olajáresés előtt.

A washingtoni kormány el akarja rendelni, hogy vessék alá kábítószer-vizsgálatnak azt a több

mint 1 millió szövetségi alkalmazottat, aki titkos vagy bizalmas iratokkal dolgozik. A narkósokat kiszűrendő sok magánvállalat is megköveteli dolgozóitól az ellenőrző próbát. Csakhogy ezzel szemben nagyon erős ellenállás mutatkozik meg, nemcsak és elsősorban nem is a narkósok részéről. Az emberi szabadságjogok liberális értelmezői szerint ugyanis senkinek sincs joga az állampolgárt laboratóriumi vizsgálat elvégzésére kötelezni. „Országunkban a házkutatáshoz és a testi motozásához a hatóságoknak külön végzésre van szükségük. A vér és a

Kábítószer

Anticrack

Elnöki roham a drogok ellen

Általános vizsgálati kötelezettség

AZ ELNÖK ALÁÍRJA A PROGRAMOT

101 tagú különleges nyomozócsoport

vizelet azonban még szentebb számomra, mint az otthonom. Hogyan követelhetik hát tőlem törvényes végzés nélkül?” — tette fel a kérdést egy szakszervezeti vezető. Lényegében így foglalt állást Peter Rodino, a képviselőház jogi bizottságának demokrata elnöke is. Sokan hivatkoznak a hadsereg hírhedt vizsgálataira. 1984-ben, amikor a fegyveres erőknél is mutatkozó tömeges narkómánia miatt orvosi vizsgálatnak vetették alá az egész személyi állományt — mint a kontroll-

vizsgálatok később kimutatták —, 60 000 katona leletét keverték össze és hoztak ki sok esetben téves eredményt.

A hivatalos szerveken kívül a társadalmi, az egyházi szervezetek is igyekeznek bekapcsolódni a narkómánia elleni küzdelembe. Sok városban „háziagítatórok” járják a kábítószer-élvezés melegágyait: a nyomorvedeket, a diáktanyákat, és egyenként próbálnak az emberek észére és lelkére hatni. Úgynevezett virrasztásokat, nagygyűléseket, rockkoncer-

teket, istentiszteleteket, utcai felvonulásokat rendeznek a narkómánia elleni keresztes hadjárat nevében. Országszerte újabb és újabb narkomán-gondozókat, rehabilitációs központokat állítanak fel.

A hatóságok a maguk részéről igyekeznek adminisztratív eszközökkel felvenni a harcot. New Yorkban csupán a „puff” árusainak leleplezésére 101 tagú különleges nyomozócsoportot hoztak létre. Sok államban megszigorították a kábítószer-forgalmazók elleni törvényeket. Igaz, már egy korábbi törvény is lehetővé teszi, hogy a kokainárusokat akár tizenöt évi börtönnel sújtsák, mégis, az esetek többségében a legutóbbi időkig csak rendőri felügyelet alá helyezték őket.

Az Egyesült Államok történetében első ízben a fegyveres erőket is bevetették a kábítószer elleni hadjáratban, méghozzá külföldön. A nyáron Bolíviában 160 amerikai katona segített a helyi hatóságoknak a kokacserje-ültetvények és a kokaingyárak elpusztításában. (Magyarország 1986/31.) Ennek ellenére az Egyesült Államok vámmorségének becslése szerint az idén így is 150 tonna kokaint fognak az országba becsmepészni: a tavalyi mennyiség kétszeresét. Kisebb arányban ugyan, de növekedni fog a heroin és a marihuána illegális importja is. E szállítmányok bejutását — s ezért borulatók az illetékesek Amerikában — a legjobb esetben is csak 10 százalék erejéig sikerül a hatóságoknak megghiúsítaniuk.

KULCSÁR ISTVÁN

EMLÉKEZTETŐ

Negyvenöt esztendeje, 1941 szeptemberében alakult meg a görög nemzeti ellenállás szervezete, az EAM, az Ethniko Apelevtherotiko Metopo. A Görög Kommunista Párt, a Görög Agrárpárt, a Szocialista Párt és a Népi Demokratikus Egyesülés által megalakított ellenállási szervezet az 1940. október 28-án megindult olasz, és az 1941. április 6-án megindult német támadás után a leigázott görög nép önvédelmi harcát vezette. 1941. júliusában került egész Görögország a tengely csapatainak megszállása alá; de az első bátor tett már 1941. május 31-én felrázta a népet. Ekkor tépte le Manolis Glezosz egyetemi hallgató (Aposztolosz Szantasz társaságában) az athéni Akropolisz csúcsára kitűzött horogkeresztes lobogót. Az EAM igen gyorsan fejlődött nagy és erős tömegszervezetté — volt idő, amikor taglétszáma másfél millió körül járt. Néhány hónappal később, 1941 decemberében az EAM hozzálátott az ELASZ, az Ellinikosz Laikosz Apelevtherotikosz Sztratosz, a görög nemzeti felszabadító hadsereg megszervezéséhez. Az ELASZ elsősorban a kommunisták által vezetett partizáncsoportokat egyesítette és harc közben növelte létszámát. A harcosok száma 75 000 volt, tartalékban pedig 47 000 férfi és nő várta, hogy aktív cselekvésre szólítsák. Az ELASZ saját kis tengeri

flottát is szervezett, az ELAN-t — ebben 1250 matróz és tiszt harcolt.

Az EAM vezette a harcot az ország kifosztása ellen, a kis falvak élelmiszer-ellátásáért, vezette a megszállókat súlyosan érintő sztrájkokat is, például a megszállás kezdeti időszakában szervezett, 50 000 személyt megmozgató tisztviselősztrájkot. A tüntetések közül kiemelkedett a 1943. július 23-i athéni tüntetés — itt 400 000 ember vonult az utcára, csapatok, lovaság, tankok ellen. A görög ellenállási mozgalom sajátos vonása volt, hogy megszállás és a kollaboráns (együttműködő) kormány utolsó időszakában már a városokban is igen erős volt. A náci főparancsnokság hadinaplójában 1943. szeptember 23-án ez állt: „Helyzetünk Görögországban és a szomszédos Adriai-tenger térségében nagyon bizonytalan. Balkáni haderőket annyira lefoglalja a partizánakciók elfojtása, hogy nem lenne képes egy nagy erejű partizánállást visszaverni.” A görög nép súlyos csapások sorát mérte a nációkra és az olasz fasisztákra, hatalmas területeket szabadítottak fel, amikor 1944 októberében a partra szállt angol csapatok, élükön Scobie tábornokkal, segítséget nyújtottak a jobboldalnak az EAM és az ELASZ elleni fellépésre. 1945 januárjában megszületett a jobboldal erői és az ELASZ közötti fegyverszünet — az ELASZ-t leszerelték.

Tovább nő a vajhegy?

A gabona- és húsproblémákon kívül a Közös Piac mezőgazdasági politikájának napjainkban talán legnagyobb gondja a tejszektorban mutatkozó folyamatos és a jelek szerint megállíthatatlan túltermelés. Bizonyos szempontból a probléma talán még nehezebb, mint más mezőgazdasági termékeknél, hisz a világpiaci elhelyezés lehetősége igen korlátozott. Míg gabonából és húsból — jelentős szubvencióval persze — ebben az évben sikerült nagyobb mennyiségeket értékesíteni, addig *a tejszektor terheit csak egy 100 000 tonnás vajeladás mérsékelte.*

Ez pedig — tekintve, hogy a vajhegy előreláthatóan ebben az évben félmillió tonnával emelkedik — elenyésző. A nyugat-európai integráció költségvetése interveniál ugyan, de *hatalmas ráfizetéssel.* A termelők a vajat például tonnánként több, mint 3000 dollárért veszik át az intervenció raktárák, és a hűtéses tárolás is felemészt újabb 400 dollárt tonnánként. Az értékesítési ár azonban 100 dollár alatt van, *a különbséget a közösségnek kell viselnie.* A helyzet tehát szinte kilátástalan. Mindez két évvel azután, hogy 1984-ben az EGK — jelentős és merész reformlépésnek minősítve — bevezette a tejtermékek előállítására a kvótákat.

Csökkentés – fejlesztéssel

Először úgy tűnt, minden a legnagyobb rendben megy. 1983-ban 112 millió tonna tej volt a 10 tagország kibocsátása, a termelés a kvóták bevezetésének első évében 110 millióra csúszott vissza. Igaz, az integráció belső fogyasztása már ekkor sem haladta meg a 87 millió tonnát, a többlet mennyisége azonban érezhetően csökkent. A második évben tovább tartott a kedvező folyamat és *a túltermelés az igényhez mérve már csak 7–8 millió tonnát tett ki.* 1986-ra azonban *minden megváltozott,* és a közös piaci szakemberek ismét emelkedő termelést prognosztizálnak.

Mint a vizsgálatok kiderítették, e fejlemény cseppet sem véletlen. Kiderült ugyanis, hogy a gazdaságok egy része — Hollandiában, Angliában, Franciaországban és az NSZK bizonyos régióiban — 1984 után csökkentette a tehenek számát, ezzel a termelési költségeket is, *ezután azonban gyors fejlesztésbe kezdett,* melynek eredményeképp jelentősen nőtt az egy tehenre jutó hozam. Mivel pedig az intervenció alap átvette a felajánlott mennyiséget, a gazdaságok pénzbevétele javuló hatékonyság mellett nőtt. A kvótákat pedig az 1988–1989-es mezőgazdasági évig a jelenlegi

szinten határozták meg és szintjük akkor is csak 2 százalékkal csökken. Mint kiderült tehát, a korlátozás induló szintje *minden szándék ellenére rendkívül előnyösnek bizonyult a termelők számára.*

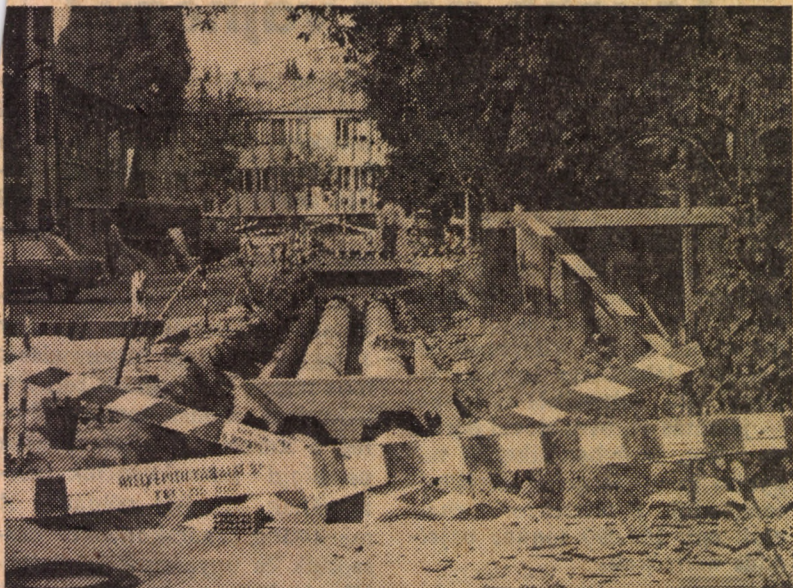
A gazdaságok élhetnek továbbá azzal a lehetőséggel is, hogy az egyes térségek túltermelését más régiók kvóta alatti teljesítményével ellensúlyozzák. Elvileg a keretek meghaladásához *pénzügyi konzekvenciák* tartoznának. Angliát például öt marketing tanácskörzetre osztották és ugyancsak lebontották rájuk az országnak juttatott tejkvótát. Ha valamelyik körzet túltermelne, úgy „szuperilletéssel” sújtják, mely egyenlő a termék folyó piaci árával. A büntetést aztán a tanács hátráná tovább a ténylegesen vetekes gazdaságokra.

Az a bizonyos kiskapu

Eddig az elmélet. A gyakorlatban azonban e szabályt könnyű kijátszani, ugyanis az egyik körzet többletkibocsátása az EGK döntése alapján automatikusan *elszámolható egy másik, kvótáját valamilyen okból nem kihasználó körzet terhére.* Mivel pedig a gazdaságok változatlanul kibocsátásuk maximalizálásukra törekszenek, a rendszer azt garantálja, hogy minden ország kvótáját voltaképpen csaknem 100 százalékban kihasználják. A bizottság szakértői szerint *e kiskapu megszüntetése önmagában 1 millió tonnával mérsékelné az integráció tejtermelését.* Így viszont az év végére a vajtöbblet elérheti az 1,4 millió tonnát is. A gazdaságok hangulatát jól mutatja, hogy némely mezőgazdasági érdekképviselő szerint a tejkvóták olyan jól működnek — értsd: stabilizálják a termelők jövedelmét —, hogy bevezetésük megfontolandó más mezőgazdasági termékeknél is.

A Közös Piac Bizottsága persze szeretné megvédeni a tejkvótát, és *néhány intézkedéssel kísérletezett is,* a termelési kedvezőtlen növekedését fékezendő. Mivel az árak fixek, nem lehetett hozzájuk nyúlni. A fizetési feltételeket viszont kevesebb figyelem kíséri a politikusok részéről. A gazdálkodók az intervenció raktárából hagyományosan 120 nap múlva kapták meg szállítmányuk ellenértékét. A bizottság ebben az évben minden különösebb „reklám” nélkül *180 napra emelte a halasztott fizetés határidejét.* E lépés kamatvesztésben országoként eltérő, de 2 és 4 százalék közötti effektív ármérséklettel egyenlő. *A termelési kedvező azonban — úgy tűnik — nem károsodott...*

ében befűtenek

Óbudai távfűtővezeték-építés

Fotó: Bakos Miklós

határozásaik szerint a szerelés sem tarthat ennél tovább.

A gyorsítás jellemezte a vállalat nyári tevékenységét is. A tervezett 12 napos üzemszünettel szemben átlagosan kilenc nap alatt végeztek a karbantartással és így a lakosságnak nyolcvan nappal kevesebb melegvíz-mentes időszakot kellett elviselnie. Dr. Lipták András, a távfűtő művek főmérnöke azt is elmondotta, hogy a gyors munkának köszönhetően fennállásuk óta először érkeztek hozzájuk nagy számban olyan levelek, amelyek nem bírálatot, hanem köszönetet tartalmaztak. Sajnos, a társvállalatok nem igyekeztek segíteni a távfű-

tő művek munkáját. A Budapesten eddig elkészült több mint 6 ezer új lakásból még csupán 2 ezernél kezdhették meg a fűtés szerelését. És ez azt jelenti, hogy ismét nagy év végéig van kilátás, ezen pedig csak a lakosság veszi a veszélyt. Az ingatlankezelő vállalatok sem tartották be ígéreteiket. Hiába áll készen a vállalat arra, hogy befűtsön, ha a fővárosban legalább 600 olyan lakás van, ahol a fűtővezeték-eket egyelőre még nem szerelték össze. Ezekbe az otthonokba akkor sem juthat el a radiátorokat melegítő forró víz, ha már valamennyi hőközpont munkába állt. (braun)

Osztrák mű „magyarul”

Előadás és koncert

Aligha van zeneértő, művelt ember, aki ne ismerné Franz Schubert halhatatlan dallamai közül az Ave Maria címűt. E dal mondhatnánk — komolyzenei világsláger, immár másfél évszázada. Nemcsak a hangversenytermek és dalestek kedvelt száma, hanem szinte a mindennapi élet zenei folyamatának is állandóan visszatérő része: rádiós-tévéskivánságműsorokban éppúgy felcsendülnek behízelt harmóniái, mint házasságkötő termekben.

Azt azonban bizonyára jóval kevesebben tudják, hogy a második bécsi zeneszerzői triász kiemelkedő tehetségű tagja milyen alkalomból komponálta e dalt. Kedden este az Osztrák Kulturális Intézet égisze alatt rendeztek dalestet a Pesti Vigadó kamaratermében, melynek műsora Franz Schubert: Hét ének Walter Scott „Tavi kisasszony” című művéhez dalciklusa volt. Az est különlegessége, hogy a nagyszámú érdeklődő nemcsak a teljes dalciklus szépségében gyönyörködhetett, hanem dr. Várnai Péter zenekritikus tartalmaz, a romantikus irodalom, valamint a korabeli műzeneközti kapcsolatokat, a Schubert-dalciklus születésének körülményeit, Walter Scott verses eposzát és a dalok eposzi kapcsolatát is tudós módon, ám mégis érdekesen feltáró előadását is élvezhette.

Belohorszky Sári három dalt adott elő kulturált, áttetsző, tiszta intonálással, őszinte átéléssel, a legjobban (érezhetően) Ellen harmadik dalára, az Ave Mariára összpontosítva, hiszen a legnehezebb feladat a legismertebb előadása: ilenkor tudni

kvalitást. Belohorszky Sárinak erőt adott a feladat nagysága, s ezt az értő közönség nagy tetszéssel honorálta. Tréfás György, az ismert debreceni basszista két dalt énekelt: a magas és mély regiszterekben egyaránt telt, kiegyensúlyozott, szép hangon, a Budapesti Madrigalkórus női kara nyitotta, férfi kara zárta a ciklust (vezényelt Szekeres Ferenc), természetesen mindannyian eredeti nyelven, németül adták elő dalaikat. Prunyi Ilona kísérte a művészeket zongorán.

A hallgatóság igen kellemes és ritka élménnyel gazdagabban távozott az előadótéreből.

K. A.

★

Tegnap az Országos Filharmónia Vörösmarty téri székházában a Zenei világnap alkalmából átadták a legjobb zenekari, illetve énekkari művész díjakat.

A Magyar Állami Hangversenyzenekar tagságának titkos szavazása alapján Girgás Ágnes angolkürt- és oboaművész nyerte el az ÁHZ legjobb zenekari művésze díjat. A most második alkalommal átadott díj megalapítását a Művelődési Minisztérium és a Magyar Zeneművészek Szövetsége az Országos Filharmóniával egyetértésben kezdeményezte azért, hogy a zenekar önmaga is értékelje tevékenységét, művészeinek munkáját. Ennek példájára a Magyar Állami Énekkar megalakulását követően megalapították a legjobb énekkari művészeknek járó díjat is, amelyet első ízben ítéltek oda — ugyancsak titkos szavazással — a Magyar

Francia gazdaság

Kezdődik a kiárusítás

A francia kormány a nyár végén megkezdte a korábban meghirdetett reprivatizálási program végrehajtásának előkészítését, amelynek keretében az évtized végéig 65 állami vállalat és egy televíziós csatorna kerül a tervek szerint magánkézbe. A denacionalizálási program sok tekintetben hasonlít az angol és a nyugatnémet tervekhez, amelyek ugyancsak az állam közvetlen szerepének csökkentését irányozzák elő a gazdasági életben.

Nyereségeseket

Míg a másik két nyugat-európai országban többségében veszteséges vállalatok kerülnek fokozatosan magánkézbe, a „kiárusításra” kerülő francia állami cégek többsége *nyereséges*. A reprivatizálást adócsökkentések egészítik ki, amelyek mind a magánszemélyekre, mind pedig vállalatokra vonatkoznak. A magánszemélyek azért kerülnek külön is említésre a reprivatizálási csomagtervben, mert a kormány szeretné, ha a kiárusítandó részvények többsége úgynevezett kisméretű részvényesek kezébe kerülne. A tervek szerint külföldi személyek és vállalatok is vásárolhatnak majd részvényeket az év végén kezdődő denacionalizálás során. A külföldiek esetében azonban lesz bizonyos vásárlási megszorítás: egyes stratégiai fontosságú állami vállalatok esetében a kormány korlátozza a külföldi részesedést, illetve nem is ad lehetőséget *részvényvásárlásra*.

Az „első fordulóban” három olyan cég reprivatizálására kerül sor, amelyek üzletmenete kedvező, jó a pénzügyi helyzetük, nyereségesek, s kilátásaik is biztatóak. Párizs azzal számol, hogy a jól menő cégek értékesítése nem ütközik majd nehézségekbe, s részvényeiknek nagy lesz a kereslete. (Érdemes megjegyezni, hogy a reprivatizálásra kerülő állami vállalatok részvényeinek 10 százalékát az alkalmazottaknak tartják fenn, ők tehát úgynevezett elővásárlási joggal rendelkeznek.)

Az 1982-ben államosított *Paribas*-csoport a francia pénzügyi élet egyik legdinamikusabb fejlődő intézménye. Tavaly 2,7 milliárd frank nyereségre tett szert, vagyona pedig meghaladja az 550 milliárd frankot. A reprivatizálásra kerülő pénzügyi intézmény igen aktív mind Franciaországban, mind pedig külföldön a banktevékenységben, a beruházási hitelnyújtásban, valamint a lakossági hitelleltetésben.

Csaknem 40 éve van állami tulajdonban az ország *második legnagyobb biztosítótársasága*, az Assurances Générales de France (AGF). A társaság a biz-

tosítási szakma minden ágazatában érdekelt, s kiterjedt hálózattal rendelkezik az egész világon. Nemzetközi forgalma 1985-ben 25 milliárd frank volt, nyeresége pedig meghaladta az 1,2 milliárd frankot. Az AGF-ben az állam részesedése 76 százalékos, néhány évvel ezelőtt ugyanis az alkalmazottak *megvásárolhatták* a részvények 24 százalékát.

A termelő vállalatok közül az első hullámban kerül kiárusításra az 1982-ben államosított Saint-Gobain cég. A 150 ezer dolgozót foglalkoztató vállalat fő profilja az üvegyártás, de foglalkozik acélcsővek és építőanyagok előállításával is. A világ első számú üvegyára tavaly 45 százalékkal növelte adózás utáni nyereségét, amely 750 millió frank volt. A Saint-Gobain Franciaország egyik vezető exportvállalata, termékeinek nagy része ugyanis külföldön — elsősorban Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban — talál gazdára. Az előrejelzések szerint a Saint-Gobain idei pénzügyi eredményei még a tavalyi évinél is jobbak lesznek.

Megszabadulni a gondoktól

Franciaország gazdasági növekedése az előrejelzések szerint idén valamelyest meghaladja majd a 2. százalékot, jövőre pedig 2,8 százalékos növekedés-bővülés várható. (1985-ben a bruttó nemzeti termék mindössze 1 százalékkal emelkedett.) A kormány a javuló gazdasági teljesítménytől azt várja, hogy ez nem hagyja majd érintetlenül a reprivatizálásra kerülő vállalatokat, s azok magántulajdonban jobban prosperálnak. A denacionalizálással nemcsak a tulajdonjog, hanem a közvetlen irányítás is átkerül a magánszférába. Tulajdonképpen az *irányítás napi gondjaitól akar megszabadulni a kormány a reprivatizálással*, noha továbbra is jelentős számú vállalat marad tulajdonában és irányítása alatt.

Pénzügyi szakértők szerint igen nagy kereslet várható a három állami érdekelt részvényei iránt. A részvények árának megállapítását független szakértői bizottság végzi. A francia reprivatizálási nyitányt érthető módon nagy figyelemmel kísérik az NSZK-ban és Nagy-Britanniában. Ebben a két országban ugyanis a *denacionalizálás kapcsán sok volt a kedvezőtlen tapasztalat*, s a programok végrehajtása is akadozik, hiszen a költségvetésnek nem egy esetben kellett kiegészítenie azokat az állami vállalatokat, amelyek részvényeikért nem álltak sorba a vevők.

Gara Szabolcs

MH külföldi
sajtószerző

Az izraeli kormányfői poszton történt személycsere és az ezt kísérő vita kapcsán a világsajtó nagy teret szentelt azoknak az elemzéseknek, amelyek azt latolgatják, várható-e valamilyen változás az ország politikájában azután, hogy Simon Peresz helyét a miniszterelnöki székben Jichak Samir vette át. Az alábbiakban ezekből a kommentárokból idézünk:

The Economist

„Az izraeli hatalommegosztási kísérlet ezúttal nagy próbatétel előtt áll: a hatalom most valóban egyik kézről a másikra kerül... Peresz egy olyan Izraelt ad át, amely sokkal jobb állapotban van, mint az, amelyet két évvel ezelőtt örökségül kapott. A kérdés az, Samir visszatéréssel a régi rossz idők is visszajönnek-e... Valószínűleg nem.”

„Samir egy Munkapárt—Likud koalíciós kabinetet fog irányítani, amelyben számos fontos helyet még a Munkapárt képviselői foglalnak el; Peresz külügyminiszter lesz, Rabin pedig a hadügyi tárca birtokosa marad. Am Samirnak még e nélkül a szigorú ellenőrzés nélkül is vajmi kevés mozgástere lenne. Képességeinek javát ugyanis arra kell majd fordítania, hogy megőrizze azt, amit Peresz elért.”

Kevés lehetőséget lát a változásra az

Herald Tribune
INTERNATIONAL
Published with The New York Times and The Washington Post

a Párizsban megjelenő amerikai napilap is.

„Simon Peresz kormányfői sikereinek titka abban rejlik, hogy szokatlan politikai egyetértés közepette tevékenykedhetett. Ez a konszenzus, amely jelentős cselekvési szabadságot biztosított számára, várhatóan segíti majd a most a miniszterelnöki posztra lépő Jichak Samirt is.

Ugyanakkor a két ember között óriási különbség van — mutat rá a lap. — Különböző ideológiai alapokról, különbözőképpen szemlélik Izraelt. Ez az eltérés nem okozott jelentős problémákat az elmúlt két évben, de ez elsősorban a két politikustól jórészt független tényezőknek köszönhető. Peresz kezét megkötötte a koalíciós megegyezés, amely elsősorban a külpolitikai kérdésekben korlátozta döntéshozói szabadságát. Mint kiderült, Izrael hajthatatlansága arab szomszédaival szemben behatárolta lehetőségeit.

Samir fő feladata az lesz, hogy megőrizze a koalíciós vívmányokat, különösen a gazdaság területén, és megőrizze a nyugati világ, főként az Egyesült Államok részéről érezhető jóindulatot Izrael iránt.”

„Az izraeli politikában a személyeknek, mi több, a pártoknak nincs sok szerepük. Ezt a politikát a cionista világstratégia határozza meg, amelynek célja egy olyan Izrael megteremtése, mely erősebb az összes arab államnál együttvéve” — írja a

Middle East Times

Mihail Gorbacsov tévébeszéd Washington en

(MTI) Larry Speakes, a Fehér Ház szóvivője Mihail Gorbacsov szerdai televíziós beszédéről kijelentette: a beszéd „derülést tükrözött a fegyverzetkorlátozás lehetőségeit illetően”. Nem foglalkozott azonban az SZKP KB főtitkárának az amerikai kormány magatartását bíráló kijelentéseivel, és azt hangoztatta, hogy „az Egyesült Államok a genfi tárgyalásztalra teszi le mindazokat a javaslatokat, amelyeket az izlandi fővárosban terjesztett elő”.

Speakes nem részletezte, hogyan képzeli el az amerikai kormányzat ezeknek a javaslatoknak előterjesztését, a tegnapi amerikai lapok azonban olyan jelentéseket közölnek, amelyek cáfolják ezt a kijelentést. A *The Washington Post* feltűnő címmel azt írja, hogy *Washington* „engedett a NATO aggodalmainak” és „korlátozta saját leszerelési javaslatait”. A lap úgy értesült, hogy a Genfben

A budapesti felhívásból is ki A VSZ mielőbbi megegyezést kívánnak

(MTI) A Varsói Szerződés országai, amint budapesti felhívásuk és a bukaresti külügyminiszteri tanácskozás is tükrözi, mielőbb megegyezést kívánnak Bécsben és készek tárgyalni arról, hogy a haderőket és a fegyverzeteket az Atlanti-óceántól az Uralig terjedő térségben is csökkentésük. Erről beszélt a bécsi tárgyalások csütörtöki ülésén Valerian Mihajlov szovjet nagykövet. Hangoztatta, hogy a NATO elgondolásai eltorzítják a közép-európai haderők csökkentéséről folyó tárgyalásokat, hiszen egyoldalú, az aránytalanságokat tartósító igényekkel lépnek fel, el-

Teng Hsziao-ping megbeszél Fejlesztik a kínai-

(MTI) Teng Hsziao-ping, Kína legtekintélyesebb vezetője, a Kínai Kommunista Párt Központi Tanácsadó Bizottságának elnöke tegnap délelőtt találkozott és megbeszélést folytatott Erich Honeckerrel, az NSZEP KB főtitkárával, az NDK Államtaná-

N+N külügyminiszterek tanácskozása Brionin

(MTI) A jugoszláviai Brioni szigeten tegnap megkezdődött az európai semleges és el nem kötelezett (N+N) országok külügyminiszteri találkozója. A két-napos tanácskozáson a ciprusi,